M

Demarne

1754

DEMOCRITUS RIDENS.

SIVE

CAMPUS RECREATIONUM HONESTARUM

Cum

EXORCISMO MELANCHOLIÆ.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,
Sumptibus IOANNIS JACOBI LOTTERI Hæredum, MDCCLIV.

DEMOCRITUS LECTORI.

Quoniam vidi, & scio multos sibi sapientes videri, & tamen insipientia sua oleum & operam plerumque perdere: ideo ex latebris & umbris meis redire in conspectum aliquando volui, & mei non similibus suam ostendere sapientiam: ut videant me non frustra ridere, sed ridenda proponere, non nugas illicitas, sed docentia veritatem & sinceritatem, ad cavendum vanitatem attendite qui lepidi, & lepidis honeste utimini; qui vero melancholici estis, ex a me adductis recreationem capientes, mentem sanam sequimini, quoniam semper verum est: ridentem dicere verum, quis vetat? *Vale.*

Oleum & opera perdita.

MErcator quidam judici vas oleo plenum donaverat, demerendæ gratiæ causa, quod cum adversarius ejus rescivisset, eandem ob caussam porcum bene pinguem Judici offert, atque hoc munere litem vincit, conquerenti ea super re priori, & donum suum objicienti, respondit Judex, meminisse se liberalitatis ipsius, sed suem

irrupisse in domum suam, & vas fregisse, atque ita cum oleo operam quoque perdidisse.

Gratia Principum instabilis.

DIdacus Arias, Cubicularius Joannis Regis Castiliæ, magnâ apud Dominum gratia, in familiari sermone, aliis aliud eligentibus semper solitus est clavum optare, quo instabilem magnorum Principum gratiam affigeret, ne facile posset avolare.

Pulvinar debitoris.

QUidam multo ære alieno gravatus, nihilominus quiete, & hilariter vivebat, rogatus tandem ab aliquo creditorum ut sibi pulvinar donaret, in quo tam placide, sine omni molestia quiesceret, *Ego*, inquit, *quovis in lecto secure dormio: curam enim & vigilias pignoris loco relinquo iis, a quibus nummos mutuos sumo.*

Novus Orpheus.

QUidam cum ad ostium nobilis Puellæ fidibus luderet, ingruente jam nocte ut fieri ab amatoribus solet, petitus est lapidibus a famulis domesticis, jussu virginis amores ejusmodi aspernantis, itaque fuga salutem quærere coactus, cum postridie in corrivales harum rerum conscios incidisset, ut jocum joco elideret, Orpheum, inquit, egi, in nocturna comœdia; nam lapides & saxa sequuntur ludentem.

Purgatio loculorum.

QUidam taxillos lusorios, non ineleganter comparabat pilulis medicis, nam quemadmodum

modum per has purgatur ſtomachus & inteſtina, ita per illos evacuantur loculi, & arcæ etiam pleniſſimæ.

Pictura probroſa.

IN Clementis VII. Summi Pontificis ſacellum Michael Angelus celeberrimus pictor extremum judicium, atque inter damnatos neſcio quem Cardinalem ſibi inviſum depinxerat. Papa rem aut non animadverterat, aut artis cauſa diſſimulabat, itaque adit Pontificem Cardinalis, rogatque; ut probroſam in ſe picturam tolli jubeat, cui mox Pontifex, ſi in purgatorio foret, habere ſe remedium, ex inferno neminem poſſe liberare.

Hæreſis pila.

CArolus V. Cæſar apud Cardinalem Granvellanum in familiari ſermone ſolitus eſt hæreſin Germanicam comparare pilæ, quam ſi putes in terra conquieſcere, mox alio atque alio loco reſilit in ſublime, nuſquam quieta.

Ingenium pictoris.

ANtverpiæ mercator quidam depingi ſe curaverat, duodecim aureos Magiſtro pollicitus, ſi picturam ex arte, & ſibi quam ſimillimam confeciſſet, opere diligenter perfecto cum mercatorem promiſſi pœniteret, negat picturam ſibi ſimilem, atque adeo aureos non numeraturum, advertit dolum pictor. Recepta igitur tabula hunc aſtum excogitat: Capiti mercatoris quem in tabella expreſſerat cucullum & nolas morionis inſtar appingit. Atque ita in officina ſua cum

hoc fatui habitu loco primario venalem exponit. Itaque in eo ſchemate agnitus facile a tranſeuntibus mercator, (ut erat per urbem notiſſimus) redimendo ludibrico coactus eſt non modo picturam conſtituto pretio, ſed inſuper appictum morionis habitum nova pecunia emere, ita dolus dolo eluſus.

Qualis Uxor ducenda.

DEmoſthenes rogatus aliquando qualem Uxorem ducere oporteret? Reſpondit *divitem*, ut te ſuſtentet; *Nobilem* ut ornet; *Juvenem*, ut ſerviat; *Formoſam*, ut placeat; *Pudicam*, ne te fallat.

Quam ſis ducturus teneat P. quinque puella,
Sit pia, ſit prudens, pulchra, pudica, potens.

Utilitas ſtudiorum.

JUlius II. ſolitus eſt dicere, Doctrinam in homine ignobili eſſe argentum, aurum in Nobili, in Principibus margaritas & gemmas præſtantiſſimas.

Quæ ad bellum neceſſaria.

CArolus V. Imperator tria ad bellum gerendum requirebat, pecuniam, commeatum, milites, & ſi quo eorum carendum foret, ante omnia bonos milites optabat, cum quibus cætera ſperabat facile ſe inventurum.

Pecunia potior fide.

SImon Kronoch Florentinus Mercator, loco ſigni quo officinæ & ædes dignoſcuntur, ignem, & in eo libros aliquot ardentes pingi juſ-

ferat; idque eo consilio, ut si quis emptor advenisset sine præsenti pecunia, mox responderet, libros suos, in quos debita referret, igne absumptos ut pictura ostenderet, atque adeo nihil posse nisi pretio præsenti vendere.

Quæ maxima felicitas.

AUgustinus Nyssus vir celeberrimus & doctissimus, cum in ædes ipsius milites aliquot Hispani collocati essent, atque illi, ut in præsidiis fit, militari licentia susdeque omnia raperent, agerentque; tandem in sermone familiari apud Carolum V. rogatus, quæ maxima esset in hoc mundo felicitas, nullos, inquit, domi milites Hispanicos habere. Cujus responsi libertas ita placuit Cæsari, ut mox eum invisis hospitibus liberaret. Nullus dubito, quin nostrates Rustici & Cives, qui omnium nationum militibus hodie plus nimio gravantur, idem cum Augustino sentiant.

Qui in hoc mundo fortunatissimi.

REges & Moriones in hoc mundo nescio quis felicissimos esse affirmabat; illos propterea, quod, quidquid animo collibitum esset, id etiam consequi possent, hos quoniam miseriarum & periculorum hujus vitæ sensum nullum haberent, atque ideo sine cura & anxietate viverent. Meo sane judicio is erit felicissimus, qualiscunque is tandem sit, qui se infelicem esse aut nescit aut non credit: nam talis quisque est, qualem se esse putat.

Pedes in lingua.

ALphonsus Rex rogatus aliquando, cur, qui podagra laborarent, essent ut plurimum

loquaciſſimi, *nihil mirum*, inquit, *quoniam celeritas, quæ antea in pedibus conſiſtebat, vi morbi pulſa ſe recepit in linguam, ita, cum pedibus non poſſunt, lingua deinceps ambulant.*

Scopuli poculorum.

DOminicus Incognitus non minus celebris Profeſſor, quam potator, in more poſitum habebat, ut antequam exiret domo hauſtum faceret, hunc in finem diſpoſita erant per menſam, quam neceſſario tranſibat, pocula aliquot mero plena; Tranſiens ergo Incognitus, *quis*, inquit, *tot ſcopulos ſine naufragio prætereat*, mox omnia ſiccabat.

Honorarium Alchimiſtæ.

LEoni X. Alchimiſta quidam librum dedicaverat de arte aurum conficiendi, cum ergo honorarium ampliſſimum ſperaret, & eam ob cauſam Papam continuo aſſectaretur, tandem Pontifex crumenam bene magnam homini donat, nempe ut quoniam aurum ipſe ſibi poſſet conficere, haberet quo illud reconderet, ita hic ſpe ſua utrobique fruſtratus eſt.

Epitaphium Semiramidis.

REgina Semiramis ſepulchro ſuo inſcribi juſſerat hunc in modum: Si quis Regum pecunia indiget, aperiat hunc tumulum, & capiat quod ſatis eſt: hac epigraphe lecta, Rex Darius aperiri ſepulchrum jubet, ſed loco theſauri, quem ſe reperturum ſperaverat, hæc verba inciſa reperit, niſi te inſatiabilis avaritia adegiſſet, certe mortuos non turbares.

Par

Par pari.

CArolus V. Cæsar rogabatur aliquando ab Hispano, ut Germanis militibus gravis edicto crebras compotationes prohiberet, cui respondit Cæsar, hoc quidem interdicto tantum efficiam, atque illo quo Hispanos meos jam dudum a furtis & rapinis conor absterrere, innuens utrobique se operam perdere.

Verba adulatorum.

REx Demetrius dicere solebat, detractorum & adulatorum verba, ventris flatui, (Venia sit verbo) sibi persimilia videri, nam nihil referre quo ostio, per posticum, aut anticum spurcities effluat.

Cruces Palatinæ.

CUm Spinola Anno 1622. in Palatinatum duceret, essentque in exercitu ipsius complura vexilla crucibus Burgundicis insignita, ait non nemo, Palatinos hactenus in Crucem non credidisse utpote bonos Calvini & Bezæ discipulos; at jam sensuros Crucis contemptæ vindictam, adeo ut ne Cruciatum quidem (nummi id genus est) in arcis suis retenturi sint.

Majus periculum a Vulpe quam a Leone.

CArbo, Dux Romanus, in eo bello quod contra Sullam gessit, solitus est dicere, sibi rem esse non modo cum ferocissimo Leone, sed multo magis cum callida vulpe, atque hanc se magis timere quam Leonem, nam hujus omnis vis in aperto est, ac proinde facile caveas, vulpinas fraudes difficile deprehendas.

Uxorem duxi, libertatem vendidi.

QUidam magnopere gloriabatur, quod uxorem admodum opulentam duxiſſet, cui alter, An tu ignoras fatue, inquit, quod per idem oſtium, quo dotem pretioſam intromiſiſti, libertatem amiſeris. Magna dote libertas venditur, & pretium dotis putat mulier, ut imperet.

Quomodo fugienda paupertas.

QUatuor ſunt quibus evitatis facile egeſtatem vitabis, familiaritas puellarum, frequentia convivia, Luſus alearum, & ante omnia otium, nam Dii laboribus omnia vendunt.

Unum plus quam Septem.

A Fabro ferrario aliquando eleëmoſynam petebat ſtudioſus quidam, non ita pridem Magiſter artium promotus, rogatus igitur a Fabro, qualis eſſet, & cur non etiam artem aliquam, uti ipſe, addiſceret, unde victum honeſte quærere poſſet. Quin imo, inquit alter, jam Septem artium magiſter factus ſum; O te miſerum, reſpondit Faber, qui cum Septem artibus mendicare debeas! unam ego didici, hanc, quam vides, ferrariam, cum hac, me, uxorem, liberos & totam familiam ſuſtento.

Imperium Romanum comparatum Teſtudini.

LEgatus quidam Turcicus cum in aula Regis Galliarum quemdam vidiſſet teſtudine optime ludentem, animadvertiſſet interim eundem multum temporis adhibere, priuſquam chordas in concordiam componeret, ſæpe quoque fran-

gi

gi aliquas aut resilire, induxit ille Turcicum fidicinem, qui novo instrumento duarum tantum chordarum, concentum Mauricum & Symphoniam non inelegantem edebat. Cantu absoluto ait Legatus Testudini sibi simile videri Christianum imperium, in quo totidem capita sint quot chordæ, & sane plurimum temporis ad componendam concordiam requiri, hæc ubi inventa sit, periculum esse, ne chorda aliqua aut frangatur aut resiliat, atque ita tota melodia perturbetur.

Petitio argute elusa.

THemistocles Princeps Atheniensium ab Andriis pecuniam petebat, futuri belli subsidium, conclusurusque petitionem omnino, ajebat, se confidere numerandam pecuniam, cum duo validissima adferret nomina *Suadelam & Necessitatem*, negant nummos Andrii, nec posse sane refragantibus maximis item ejus Insulæ numinibus *Inopia & Impotentia.*

Octo virtutes Cardinales, & totidem vitia capitalia.

ANdreas Mantineus nobilis in Italia pictor jussu Innocentii VII. septem virtutes Cardinales & his opposita totidem vitia depinxit, opere absoluto, ut pungeret Pontificem non satis hactenus largum laborum remuneratorem, si placeret, ajebat Pontifici, habere se octavum quod appingeret, *Ingratitudinem;* Ictum sesentiens Papa, placet, inquit, sed memineris & virtutibus octavam adjungere, *Patientiam.*

Quinta essentia boni Principis.

CAroli V. Imperatoris vulgatissimum fuit Apophthegma; cunctatio anima est consilii, celeritas executionis, utraque simul juncta, Quinta essentia boni Principis.

Rex hospes villici.

PHilippus II. Rex Hisp. ex itinere in domum Rustici diverterat, atque ibidem ingruente maxima tempestate pernoctare coactus est: apponit Villicus in cœnam quæ habebat, admodum solicitus quomodo tantum hospitem tractaret. Mane Rex advocato villico & actis gratiis jubet ut a se aliquid vicissim petat, libenter se ei gratificaturum. Tum Charascus; id erat villico nomen, Deum, inquit, precor, ut te quidem diu in hac vita incolumem conservet, mihi vero eam det gratiam, ut alter alterum post hac amplius non videamus.

Temeritas Juvenilis.

ROmæ nobilis adolescens & non vulgaris doctrinæ, hoc vitio laborabat, ut quacunque de re sententiam suam subito, ut mos est ejus ætatis, & sine consideratione proferret, id cum multi reprehenderent, Cardinalis Polus, non vos intelligitis, inquit, eruditionis etiam pauxillæ in juvenum animis eam vim esse, quæ musti in dolio, cum fervet ebullitque, ut nisi spiramenta laxes vasa omnia frangat.

Ridicula consolatio.

SCripserat nescio quis amicus ad Cardinalem Polum consolatorias, multis præter rationem inepte

inepte congestis rationibus, quas perlegens Cardinalis, sane, inquit, aptissimæ sunt ad consolandum hæ litteræ, quas nemo sine risu facile legerit.

Quid in hac vita optimum.

CAtharina Hispaniæ Princeps, & uxor Henrici VIII. Angliæ Regis, postea ab ipso per injuriam matrimonio expulsa sæpe solita est ad amicos dicere, nec nimis adversam in hac vita fortunam, nec nimis prosperam a Deo Immortali petendam. Si tamen alterutrum eligendum sit, malle se fortunam miserrimam quam felicissimam, afflictis enim ut sæpe non adessent solatia, ita semper fere felicibus desit bona mens, & recta ratio.

Spes in Deo.

IN eo prælio quo Sebastianus Lusitaniæ Rex a Mulei Moluco Mauritaniæ Rege profligatus atque occisus fuit, perditis jam rebus cum Christophorus Tavora Architribunus quasi desperabundus exclamasset, o Rex! o Domine mi, quid jam auxilii superest? Rex solita in Deum confidentia plenus, *Cæleste*, inquit, *si digni simus*.

Haud paulo post cum idem Tavora Mauritanos confestim in Regem irruentes videret, rogaretque ut sibi ensem traderet, ne de eo erepto barbari gloriarentur. Non est, inquit, regis libertatem nisi cum ipsa vita amittere.

Fraterni amoris exemplum.

AAno Domini 1579. navis Hispana ad promontorium bonæ spei naufragium fecerat, supererat lembus unus quinquaginta fere hominum capax,

capax, in hunc præfectus illico desiliens, jubet cæteros inter se de lembo sortiri, erant autem naufragorum quingenti circiter, inter cæteros quibus sors faverat erat juvenis quidam cœlebs; habebat is in eadem navi fratrem natu majorem & aliquot jam liberorum patrem, huic sortem defert, rogatque se lembum conscendere, diu cunctatus, tandem amori fratris obsequitur; interim naufraga navis in conspectu reliquorum dehiscit, arripit in eo periculo quisque quod potuit, & ecce admirabilem Dei providentiam, Juvenis ille dolium nactus, eique placide insidens divina haud dubie manu, primus omnium in portum feliciter invectus est.

Rara avis bona mulier.

MEssinæ in Sicilia quidem conjectus erat in vincula, quod quinque uxores omnes vivas adhuc duxisset in matrimonium, interrogatus eo super scelere a Judice; Ego, inquit, experiri volui an inter tot unam bonam reperire possim, cum qua reliquum vitæ exigerem. Certe, respondit Judex, vereor ego ne tu talem in hac vita reperias, itaque suadeo tibi, ut eam quæras in altera, atque ita hominem capite plecti jussit.

Imitari facilius quam invenire.

Christophoro Columbo, qui primus admirabili audacia solertiaque orbem terrarum circumnavigavit, quidam super cœnam objecerat, non ita sibi magnum videri id factum, potuisse & alios idem præstare, si rebus ad id iter necessariis instructi fuissent; Columbus dissimulato hoc

hoc fermone accipit ovum e patina, rogatque num id aliquis fuper menfam erectum fine omni fulcimento poffit ftatuere. Negantibus reliquis, Columbus allifo ad menfam ovi acumine ut modice & æqualiter frangeretur, ovum ipfum in menfa collocat. Rifere circumftantes, tum Columbus, nemo, inquit, veftrum jam eft qui hanc artem nefciat, cum ego docuerim, certe & multi poft me Oceanum tentaturi funt, & fortaffe etiam me felicius, nunquam tamen id facturi nifi ego præceffiffem, ita facilius eft inventa imitari, quam invenire quod alii imitentur.

Lis de Uxore.

MArtinus Guerre Tolofanus uxorem duxerat juvenculam, deinde in militiam profectus, ea domi relicta abfuit fere per decennium. Elapfis annis octo circiter, quidam Arnoldus Tibius Martino per omnia fimilis, ejufque commilito, atque adeo arcanorum ipfius confcius, ad uxorem ejus adit ac fe pro Martino venditat; facile mulier decepta eft viri fimilitudine, poftquam ergo biennium circiter fimul vixiffent & prolem etiam fufcepiffent, revertitur Martinus Guerre, & uxorem repetit; Re diu coram judicibus ventilata tandem Martinus agnitus uxori reftituitur, alter in furcam actus dignum impofturæ fuæ præmium recipit. Acta res eft in Curia Tolofana, Anno MDLIX.

Virgilii Jocus in Cæfarem.

VIrgilius poeta cum apud Cæfarem Auguftum in magno honore effet, atque ei quotidie juffu principis panes præberentur gratis, tandem in

in familiari apud Cæsarem sermone, cum rogaret Augustus qua se familia, & quibus majoribus ortum arbitraretur; Pistoribus respondit Maro, ut qui a te hactenus nihil nisi panes acceperim, placuit Jocus Cæsari, atque ideo liberalior deinceps in Virgilium fuit.

Par pari.

TAbellio quidam iter per pagum faciens, canem hianti in se rictu irruentem præferrato scipione per jugulum transfixit, accusatus ea de re a Villico apud Prætorem objurgatusque cur non potius inversa scipionis parte canem a se amovisset, non sane inquit, nam & ille præparato morsu atque exertis dentibus me invadebat.

Luna Dimidiata.

ALvarus de Luna inter Magnates Hispaniæ haud postremus pro insignibus utebatur Luna dimidiata, his apud parietem pendentibus quidam subscripsit hæc verba: *Nunquam plena*, Alvarus non intellecto sensu hominem ad se vocat, & rogat quid sibi verba illa subscripta vellent, respondit alter, nihil est quod tu magis optaveris: An tu nescis Lunam cum plena est statim decrescere, ita ego te semper crescere, nunquam decrescere volui.

Homo vitreus.

THomas Rotarius a puella quadam philtro amatorio ita intoxicatus est, ut cætera, rationis & mentis bene compos, uno phantasiæ vitio corriperetur ut se totum vitreum putaret, itaque cum sibi necessario foras prodeundum esset,

ſet, incedebat per medios vicos ne tegulæ aut prætereuntis alterius incurſu frangeretur, tandem cum a Magnate quodam Hiſpaniæ poſtularetur, neque modum ſciret, quomodo perduci eo ſine læſione poſſet, ipſe enim erat in Gallia, excogitatus eſt modus ab amicis, ut videlicet una cum vaſis vitreis & Criſtallinis ſtramine, & fœno circumvolutus, ut fieri ſolet, in Hiſpaniam veheretur, totum fere biennium laboravit eo morbo, atque interea multa prodidit acute ſane & ingenioſe dicta, donec tandem a Religioſo Hieronymitano curatus eſt.

Phantaſiæ abſurdæ.

INcredibile eſt quid non ſibi perſuadeat Phantaſia hominis corrupta: fuit quidam qui ſe mortuum crederet, ac propterea ab omni cibo potuque abſtinebat, tandem cum nulla ratione cibum vellet ſumere, perſuaſum eſt homini etiam mortuos comedere. Eam in rem apparatur mortuale convivium occluſis circa feneſtris, panno nigro veſtiuntur parietes, menſa in medio triclinii opiparis dapibus inſtruitur, mox prodeunt perſonata cadavera, ſervi & famuli domeſtici, omnes longo lineo amictu in ſimilitudinem defunctorum compoſiti; diſcumbitur, eſtur, potatur ſtrenue, ſed cuncta ſummo ſilentio tranſacta ut vera cadavera crederes. Hæc conſpicatus ex angulo alter ille non jam amplius dubitat, quin mortui comederent, itaque, ut erat famelicus, adjungit ſe ſodalibus, atque una cum ipſis cibum capit, & haud multo poſt ex morbo convaluit.

Mendicus gloriosus.

MAuritius quidam, qui humili loco natus virtute & doctrina ad Parisiensem postea Episcopatum evectus est, cum litteris adhuc operam daret, & victum mendicando colligeret, nunquam voluit stipem accipere a prætereuntibus eo pacta, ut ne Episcopus unquam Parisiensis fieret, nam ita nonnunquam ob summam diligentiam vexabatur a consodalibus; Igitur hac addita conditione stipem quantumvis liberalem generose respuebat. Res hæc tum quidem derisa, procedente tempore in Præsagium vertit, ubi revera ad Episcopatum provectus fuit.

Cicero ambiguus.

IN bello civili quod Cæsar & Pompejus uterque contra Rempublicam pro principatu gessit, cum se cives in partes dividerent; prout quisquis Pompejo vel Cæsari amicus erat, diu Cicero ambiguus hæsit, cumque ea super re rogaretur ab amicis: Quem fugiam, inquit, scio, quem sequar nescio, quasi diceret utriusque victoriam Reipublicæ perniciosam fore, neque magis Cæsarem quam Pompejum contra libertatem Patriæ pugnare.

Jurisperitus indoctus.

Idem Cicero cum C. Popilium: qui Jurisperitus haberi volebat cum esset indoctissimus, in controversia quadam testem citasset, atque is respondisset, se nihil scire, tum Cicero, certe, inquit, non puta quod te de jure interrogem.

Pro-

Probrum retortum.

MEtellus Patricius ut ignobilitatem Ciceroni homini novo objiceret, rogavit eum aliquando quis pater ipsius fuisset, tum Cicero, hoc tu, ait, matrem tuam interroga. Tunc enim Pater incertus est cum mater est prostitutæ pudicitiæ, qua infamia non parum laborabat Mater Metelli, sic convicium regestum in Authorem.

Victor Victus, & Victus Victor.

DEmosthenes summus Græciæ orator cum a quodam conviciis peteretur in publico foro; committor, inquit ad circumstantem populum, in certamen in quo si victus fuero, vicero: sin vicero victus sim, innuens eum in conviciis victoriam reportare qui in speciem victi tacuerit.

Pœnitentia pretiosa.

DEmosthenes cum aliquando Laidis nobilis scorti amore captus Corinthum navigasset, atque illa pro unica nocte magnam auri vim, videlicet decem drachmarum millia (sunt fere mille aurei nostrates) stipularetur, deterritus magnitudine pretii, dixisse fertur: *Non tanti emo pœnitere.*

Sponsus senex.

CIcero jam senex objurgatus ab amicis quod homo sexagenarius puellam virginem duxisset in matrimonium, exspectare, inquit, cras enim erit matrona.

Conſul unius diei.

CAninius Revilius cum uno tantum die Conſul fuiſſet, jocatus eſt Cicero vigilantiorem Conſulem Romam non habuiſſe, nempe qui toto ſuo conſulatu ſomnum non vidiſſet.

Medium majus quam totum.

QUintus Cicero Marci frater in provincia, quam rexerat, imaginem ſuam a capite ad pectus ingentibus lineamentis efformari curaverat, erat autem ſtaturæ puſillæ, id cum forte præteriens vidiſſet M. Tullius, frater, inquit, meus dimidius major eſt quam totus.

Idem cum Lentulum generum ſuum exiguæ ſtaturæ hominem prælongo gladio videret accinctum: Quis, inquit, alligavit generum meum gladio?

Arcanum gubernationis.

DIonyſius Siciliæ Tyrannus reprehenſus ab amicis quod honore dignaretur cæteriſque præferret hominem improbum: populoque inviſum: Satius eſt, inquit, ut populus illum quam me oderit: ita & hodie multi principes inter inſtrumenta gubernationis, & munera odioſa libenter adhibent miniſtros ſubditis inviſos, ut odia ipſis principibus debita, in Miniſtris expirent.

Sacrilegium joco excuſatum.

IDem magni ponderis aureum amictum Jovi Olympio detraxerat, quo eum Hieron ex manubiis Carthaginienſibus ornaverat, proque detracto auro, laneum illi pallium injecit cum hoc cavillo:

cavillo: aureum amiculum æſtate grave eſt, hyeme frigidum, laneum ad utrumque anni tempus accommodatius eſt.

Epidauri cum Æſculapio barbam auream detraxiſſet, negavit decorum eſſe, filium barbatum videri, cum pater Apollo imberbis ſit.

Idem cum ex fanis pæne omnibus, aureas pateras, coronas & cætera deorum ornamenta abſtuliſſet, perabſurdum ait videri, nolle accipere dona a Diis ultro porrigentibus, a quibus quotidie bona flagitamus, alluſit ad ſimulacra quæ manibus in modum offerentium, dona iſta tenebant.

Vindicta Regia.

IN Artaxerxem Regem quidam ex infima plebe multa licenter & contumelioſe effuderat, quem Rex ita ultus eſt, ut ei per tribunum militum denunciaret, licere ei in Regem quæ vellet, dicere: ſibi vero in illum licere quæ vellet, & dicere & facere.

Etiam hoſti non maledicendum.

MEmnon præfectus exercitus Darii Regis in eo bello quod geſſit contra Alexandrum Magnum, militem quendam mercenarium, multa convitia petulanter jacientem in Alexandrum haſta percuſſit, dicens, ego te alo, ut pugnes adverſus Alexandrum, non ut illi maledicas, maledicere enim ſcurrarum eſt, militum pugnare.

Nimia loquacitas.

CRates Philofophus cum haberet Ariftonem difcipulum multa temere & futiliter garrientem, fieri, inquit, non poteft quin ebrius ebrio patre natus fis. Ebriorum enim eft fine ratione de omni re fabulari.

Par pari.

ZEno Philofophus Cynico cuidam oleum ab ipfo petenti negavit fe quicquam daturum, rogatus caufam, ait, impudentiam impudentia retundendam effe, cum enim proftet venale petere, effe par factum ejus qui, cum poffit, nolit cedere.

Ex infortunio felicitas.

CRates mercator cum juxta Pyreum naufragium faceret omnium bonorum, relicta mercatura contulit fe ad Philofophiam, itaque folitus eft dicere, nunquam fe melius navigaffe quam cum naufragium feciffet, fiquidem uno illo curis innumeris erat expeditus: Zenoni cum confuluiffet oraculum, quo modo vitam optime inftitueret, refpondit oraculum: *Si mortuis concolor fueris.* Eo dicto ad ftudia Philofophiæ remiffum autumant, ftudium enim & inedia pallorem conciliant.

Victoria damnofa.

PYrrhus Epirotarum Rex, bis commiffo cum Romanis prælio victor, fed defideratis compluribus viris ftrenuis amicifque, fi adhuc femel, inquit, ita vincimus, perimus. Innuens nimis damnofam effe victoriam aut potius cladem

dem nominandam, quæ strenuissimi cujusque cæde constaret.

Sic fuit in fatis.

CRates Thebanus cum servum in furto deprehensum cædi jussisset, atque is excusaret se & diceret, in fatis sibi fuisse ut furaretur. Quid ni, ait Crates, etiam in fatis fuerit, ut jam cæderis, sapienter innuens stulte admodum malitiam nostram in fatorum necessitatem conferri. Simillimum est illi quod Calvinianis in Anglia accidit.

Moderatio luxus.

IDem, cum reprehenderet quosdam luxuriose admodum & magnis impensis viventes, atque illi ita se excusarent, sumptum se facere ex eo quod abundabat. Quin imo, inquit, ne coquo quidem ignoscendum est, si salem aut piper immodice cibo inspergat propterea quod dicat se ejusmodi condimentis abundare. Nempe non ex rerum copia; sed ex usu & necessitate naturæ victus æstimandus est.

Solitarius.

CLeanthes conspicatus quendam ex amicis solum obambulare, & nescio quid intra se mussitare, accessit hominem interrogavitque cum quo loqueretur? mecum, inquit alter. Tum Cleanthes; vide, ait, ne cum homine improbo loquaris.

Præstat stulte quam male agere.

PYthagoras rogatus ab Agrigentinis ut una cum ipsis Rempublicam eorum administra-

 ret,

ret, & novas leges conderet; sed ille eam, ut deploratam, contemnens, secessit in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circumstanti & admiranti populo. Hic, inquit, præstat tempus, quam vobiscum Rempublicam perdere.

Fortitudo Zenonis.

ZEno accusatus quod conjurasset in perniciem Nearchi Tyranni, cum in quæstionibus juberetur edere nomina conjuratorum, nominavit plerosque illi amicissimos, de his cum Tyrannus sumpsisset supplicium, rogaretque num quis superesset? tu solus, inquit, & cum dicto abscissam dentibus linguam in os tyranni expuit.

Concordia.

LEo Byzantius Sophista cum venisset Athenas ut populo tumultuanti concordiam suaderet, adscendit in suggestum, mox ipsa corporis specie risum populo movit, erat enim obesus ac ventre prægrandi, at ille nihil turbatus risu multitudinis, quin arrepta occasione; quid ridetis, inquit, Viri Athenienses, Uxor mihi est, me multo obesior, & tamen concordes unus capit lectulus, discordes ne tota quidem domus.

Judex sit sobrius.

MUlier quædam apud Philippum Regem caussam egerat, cum ergo Rex temulentus sententiam tulisset adversus fœminam, atque illa animadverteret non Regis sed vini errorem esse: Provoco, inquit, mirantibus cæteris cum e consiliariis quidam interrogaret, ad quem ergo provoca-

vocaret cum Rex ipſe judicaſſet, qui ſuperiorem Judicem non agnoſceret. Provoco, inquit, ad Regem ſobrium. Excuſſit Regi muliebre convicium temulentiam, effecitque ut Rex præſentiore animo cauſam cognoſceret. Mirari ſic liceat non magis mulieris libertatem, quam patientiam Regis etiam in ebrietate tantam linguæ libertatem æquo animo ferentis.

Diſtantia veritatis a mendacio.

THales Mileſius interrogatus quantum diſtaret a mendacio veritas, quantum, inquit, oculi ab auribus, ſentiens ea demum eſſe indubitatæ fidei quæ oculis cernimus, rumoribus ac fabulis hominum haud tuto credi.

De umbra Aſini.

DE gravibus Reipublicæ Negotiis diſſerebat Demoſthenes coram populo, ſed is tædio, ſeu rerum, ſeu temporis cœpit faſtidire perorantem atque obſtrepere, tum Demoſthenes facto ſilentio, hanc fabulam exorſus eſt: Adoleſcens, inquit, quidam æſtate aſinum conduxerat ab Athenis Megaram uſque. Sole vero circa meridiem vehementer æſtuante; uterque volebat ſubire umbram aſini, ſed alter alterum repellebat, hic dicebat, Aſinum quidem conductum eſſe non umbram, alter contendebat, per conductionem & Aſini & Umbræ jus ſibi factum, atque hæc locutus deſcendit e ſuggeſtu, ſed populus retinere abeuntem, & narrationis finem ſummopere flagitare, tum Demoſthenes ſubiratus: De Aſini, inquit, umbra audire cupitis,

de Republica differentem faftiditis, atque ita fe domum proripuit.

Pluvia Socratica.

XAntippe uxor Socratis, nefcio qua de caufa multis verborum contumeliis, & clamoribus Socratem domo ejecerat, fed is nihilo turbatior adfedit ante oftium quietus dum tempeftas illa præteriiffet, Xantippe igitur cum videret virum fuum non magnopere triftari, afcendit in cubiculum arreptaque matula omne lotium in caput infra fedentis effundit. Mirantibus iis qui tranfibant impudentiam mulieris, nihil mirum, inquit Socrates, fi cum tonuerit, etiam pluat.

Impudentia caftigata.

ALexander Sophifta pro Seleucia ad Antonium primum Legatus, cum peroraret, videretque Cæfarem non fatis attentum ad ea quæ dicebat, clariore voce dixit: Aufculta me Cæfar, Cæfar autem acrimonia reprehenfionis exafperatus: Aufculto, inquit, intelligoque te oppido bene, Tu enim ille es Alexander qui colis comam, qui femper oles unguentum.

Fictæ lacrymæ.

IN pago quodam ducatus Juliacenfis vir deceff ferat, ejus uxor etfi virum in matrimonio peffime habuerat, poft mortem ejus cæpit vehementiffime plorare, & palam vicinis conteftari fefe pati non poffe ut a tam caro fibi capite divelleretur. Nemo erat cui non victus mœror

appareret. Quid fit? die ad fepeliendum conftituta vicini qui funus efferre debebant, quafi per oblivionem relicto cadavere, vacuum capulum domo efferunt, ducitur funus, & jam aliquantum procefferant, cum mulier animadverfo errore, magna voce revocat abeuntes; jubetque ut una virum efferrent: ita, quod paulo ante nolle videbatur, jam jubebat.

Confilia clam habenda.

MEtellum Romani exercitus Imperatorem fortiffimum juxta & prudentiffimum tribunus quidam militum interrogaverat, quo duceret? cui Metellus; fi ejus rei: inquit, fcirem tunicam mihi confciam, mox exutam in ignem conjicerem, prudens vox maxime in belli Duce quibus nihil periculofius quam confiliorum propalatio.

Hircus arietans.

COloniæ Agrippinæ, fub concione facra pomeridiana, mulier quædam dormitabat, & uti fieri folet, moto identidem capite furci inftar conquinifcebat, viderat id forte illac delatus hircus e vicinia, is ergo fe ad duellum provocari ratus, cum ter quaterve hofti fuo bellum annuiffet neque illa abnueret, capto impetu toto corpore & capite in mulierem arietat ita ut e fede fua in terram prolaberetur, rifit effufe tota concio, & didicit mulier cautius deinceps dormitare.

Injuriæ ferendæ.

DÆmonax Philofophus Athletam quendam reprehenderat quod cultu molli floridoque

in Olymplis uteretur, is ergo ira incensus jacto lapide caput Philosopho convulnerat ut sanguis copiose proflueret, id factum indigne ferentes qui aderant, hortati sunt ut adiret Proconsulem. Nequaquam, inquit, O viri ad proconsulem; sed ad Medicum potius. Idem navigaturus in Asiam pro Legato, rogatus ab amico num etiam metueret, ne naufragio ejectus a piscibus devoraretur. Quid, inquit, metuam a piscibus qui tot pisces devoraverim.

Asinus emit Asinum.

HErus quidam famulum ad forum miserat, ut equum emeret, ille seu stoliditate seu errore ductus emit Asinum. Itaque domum revertens Hero expostulanti, quod tam fœdum & parvum animal, pro equo emisset, imo, inquit famulus, si hinnulus iste pro magnitudine & proportione aurium creverit, nullum tu equum in tota Provincia & pulchriorem, & eo majorem reperies.

Homo Platonicus.

JUlius Cæsar Scaliger, cum in Platone legisset, animam hominis esse verum hominem, corpus vero nihil esse aliud quam domum in qua anima habitaret, cibum sumpturus, solebat ad sodales dicere. Eamus ad fabricandum murum homini Platonico.

Umbra Leonidæ.

LEonidas inter Græcos fortissimus belli Dux, cum quidam hostium multitudinem deprædicando, diceret cras solem Græcos non visuros prop-

propter barbarorum ſagittas: imo, inquit, nihil nobis accidet jucundius, ſiquidem ſub umbra pugnabimus.

Remedium oculorum.

NArrat Author fide dignus, fuiſſe vetulam, quæ gravi oculorum infirmitate laboravit, a qua cum nullis remediis liberari poſſet, acceſſit ſtudioſum, qui forte ejus hoſpitio utebatur, rogavitque auxilium. Quid fit? ille ſpe lucri ſimulat ſe habere morbi ejus præſtantiſſimum amuletum. Accipit ergo ſchedam, pingitque in ea characteres novos & inſolitos, deinde adſcribit litteris majuſculis hæc fere verba: *Dæmon eruat oculos huic vetulæ, & foramina ſtercoribus repleat.* Hanc chartam bene conſignatam pannoque ſerico involutam jubet anum ad collum appendere, prohibetque nemini mortalium det referandam legendamque, alioquin ipſi majorem morbi vim atque adeo cœcitatem ipſam imminere. Credidit ſuperſtitioſa vetula, & diligenter obſequitur. Itaque non multo poſt morbo ex cauſis naturalibus recedente, aut certe ope dæmonis mulierem in ſuperſtitione ſua confirmantis, ſanatur, ac priori oculorum valetudini redditur. Fides ſit penes authorem. Id certe non eſt dubitandum Dæmonem ejuſmodi artibus ſæpiſſime ſimplicioribus illudere.

Quot ſunt mundi.

IN Academia quadam celebri Germaniæ theſes erant Phyſicæ propoſitæ, & inter cæteras illa, non eſſe niſi mundum unicum. Hanc quidam ex ſcholaribus oppugnaturus, propoſuit illud

lud ex Evangelio de leprosis decem sanatis, ubi uno reverso ac gratias agente, Christus Dominus quasi expostulans, inquit: *Nonne decem mundi facti sunt.* Cum ergo, inquit argumentans, decem mundi facti sunt, falsa est thesis. Præses disputationis cum stolido argumento facile posset respondere, quandoquidem, ait, ex sacris litteris argumentaris, ex iisdem tibi respondeo, ubi mox post ea verba quæ tu jam recitasti hæc invenies, *Sed novem ubi sunt, non est inventus nisi hic unus.* Ita stulto juxta stultitiam suam responsum.

Crabrones non imitandi.

WOlfgangus Archiepiscopus & Elector Moguntinus habebat in familia sua & recreationibus hominem facetum ac semifatuum, linguæ etiam latinæ non nihil peritum, Wicelium vocabant, hunc præsente Principe, Nobilis quidam exagitandum susceperat, & maxime in ignorantiam ipsius invectus, negavit ipsum scire ex regulis grammatices cujus generis esset mater, tum Wicelius enim vero, inquit, Generose Domine, magna me injuria afficis qui me tam stupidum arbitraris, ut istud nesciam, testor itaque præsentes omnes me istud scire ajoque matrem meam esse generis fœminini, tuam vero generis communis. Ita nobilis maximo risu a circumstantibus exceptus, didicit deinde cautius cum fatuis conversari.

Remissio injuriarum.

COncionator quidam magnopere aliquando commendabat suis auditoribus amorem proximi

ximi & quæ huc ſpectat remiſſionem injuriarum, tandem concludens ſermonem, quis autem eſt, hodie auditores, qui libenti & prompto animo ignoſcat? quis inquam! mox reſpondens ex auditoribus muliercula quædam quæ jam diu Cœlum viro optabat. Ego, inquit, Pater, ex intimo corde ignoſco omnibus, etiam virum meum trucidaturis.

Cancellarius ineptus.

PRinceps quidam Germaniæ cum in demortui Cancellarii locum, novum aliquem ſed inidoneum ſuffeciſſet, & propterea oblique nonnumquam perſtringeretur; ruſticos ſe imitari, ait, qui ſi caſu cultrum amiſerint aut perfregerint, bacillum tamdiu in vaginam, ne corrumpatur recondunt, donec cultrum novum & meliorem recipiant.

Quinque plus ſunt quam Septem.

PAradoxon eſt apud Arithmeticos quinque plus eſſe quam Septem, ſed effecit illud ut crederent non Arithmetici modo ſed tota Europa, Carolus QUINTUS Cæſar, quando occupata Roma Clementem Papam SEPTIMUM obſedit devicitque.

Septimus a Quinto ſuperatur Cæſare Papa;
Nonne minus ſeptem, quinque fuere magis.

Advocatus converſus.

ADvocatus quidam magni nominis, ſed qui per fas nefasque magnas opes corraſerat, & complures ſuis fraudibus fortunis omnibus exuerat, tandem ad vitæ finem pertingens cœpit

ſerio ſecum diſpicere quo tandem modo opes male partas bene collocaret, cum exitum cogitationum ſuarum nullum reperiret, adhibet in conſilium amicum. Is cœpit ſuadere, recte facturum ſi ingens Xenodochium extrui curaret, illudque amplis reditibus inſtrueret, id enim fore perfugium, viduis, pupillis, & orphanis, quos ille hactenus per omnem injuriam ad extremam inopiam contuliſſet. Dictum factum. Idem hodie rectius fecerint, Præfecti militum, & Quæſtores contributionum.

Quarta Luna nati.

SIgismundo Imperatore per flumen equitante, equus cui inſedebat, in flumen minxit. Id ex aulicis quidam conſpicatus: En eandem, inquit, equi & heri ſeſſoris indolem. Cauſſam hujus dicti exquirenti Imperatori, idem ait: ut Equus hic flumen immeiit, ubi tamen ante ſatis aquæ eſt; ſic Imperator in eos potiſſimum liberalis eſt qui ſatis habent. Non multo poſt Imperator dicti hujus memor, duas pyxides ejusdem formæ & magnitudinis, unam quidem auro, alteram plumbo implet, & illum ad ſe vocatum, utram vellet, eligere jubet. Quum infelix ille eam in qua plumbum inerat, ſumſiſſet, Imperator, Vides, inquit, non mea culpa, ſed ſiniſtro quodam tuo fato meam liberalitatem tibi nihil prodeſſe.

Faceta artificis excuſatio.

QUum Joanellus de Trezzo in opere quodam, quod Philippus II. Hiſpaniæ Rex quam primum ſibi fieri juſſerat elaborando ſegniter admodum

modum procederet, Rex officinam (quod alias quoque sæpe factitabat) ingressus: Cedo, inquit, Joannelle, si ministrum aut famulum haberes, qui quod jussus esset facere, non faceret tamen: quidnam tali homini faceres? Equidem inquit Joannellus, numerata illi mercede, quamprimum facessere eum jubeam. Rex quid responsum hoc sibi vellet intelligens, Joannello quod debebatur, statim solvi jussit. Quum vero ne sic quidem Joannellus opus maturaret, Rex ad eum rursus veniens, quid jam, inquit, Joannelle, ei ministro faceres qui accepta mercede, tamen in mora esset? Ego ait, Joannellus, ei jubeam, ne plus facere velit quam possit.

Suam quisque artem exerceat.

EPiscopum Ebroicensem Rex Franciæ Ludovicus VI. ad recensendos milites Lutetiam miserat. Id equitum magister Chabanus ægerrime ferens, Regem adit, & provinciam reformandi Ebroicensis Ecclesiæ Canonicos a Rege petit. Hoc, inquit Rex, munus a persona & conditione tua alienum est. Tum Chabanus, qui minus, inquit, mihi convenit clericos in ordinem cogere quam Episcopo milites recensere? *Ne falcem in alienam messem.*

Idem Rex quum Episcopum Carnutensem mulo insidentem, & frænum deauratum manu tenentem vidisset. Olim, ajebat, Episcopis asinum aut asinam, cum simplici capistro, ad equitandi usum habere, satis erat. Id, inquit Episcopus, eo tempore fuit quo Reges ovium erant pastores.

Monachis intra regularum suarum cancellos manendum.

MOnachus quidam (ut est apud eundem Fulgosum) Benedictinæ familiæ a Pontifice ad Cardinalitiam dignitatem evectus & legati nomine in Germaniam missus fuerat. Hic igitur adscitis in comitatum fratribus aliquot ejusdem ordinis, iter ingreditur. Erat inter ceteros quidam frater laicus, ut vocant, qui tam ab ipso Cardinali quam reliquis comitibus rogatus, & coactus fere, ut aliquid diceret, quod tam ad animi recreationem quam emendationem pertineret, quum modeste provinciam aliquantulum deprecatus esset, tandem ita exorsus est: Ubi ex hac vita excesserimus (quod propediem forsan futurum est) & ad Paradisi ostium pervenerimus, S. ibi Benedictus ordinis nostri auctor, ad deducendi in paradisum officium nobis occurret. Ubi vero te, Domine, ita mitratum & Cardinalitio petaso tectum viderit, Equidem, dicet, tam habitum hunc quam faciem ignoro: quis tu es? Si e familia ipsius monachum te esse dixeris, statim objiciet, cornua ista monachos non decere. Tandem multa excusantem janitori mandabit, ut humi prosternat, & ad rem certo explorandam, stomachum tibi aperiat: in quo olera, pisa, fabæ & ejusmodi cibi reperti, facile te ipsius domesticum & regulæ socium fuisse, fidem facient: at si cupediarum delicatorumque ciborum reliquiæ sese ostenderint, dubium non est quin monachum te suæ familiæ fuisse negaturus statimque abdicaturus sit. Ecquid in his angustiis constituti respondebimus aut faciemus?

Memo-

Memorabilia quædam dicta.

IN hoc mundo qui non patitur, non vincit. Nummus eſt humanæ potentiæ compendium. Veritas intellectus ſive ingenii paſtus eſt. In hac vita omne *quid*, habet ſuum *Sed.*

Qui in virtutis ſtudio parvum parvi facit, nec magnum magni faciet.

Facile ei quidquid inceperit perficere, cui pecuniæ ſatis eſt.

Principum conſultationes impudicarum mulierum ſunt ſimiles, quæ quanto frequentius amantibus ſeſe applicant, tanto minus concipiunt ac pariunt.

Qui parce laudat, vituperat.

Bonum eſt intra aut etiam duos pedes citra metam ſeſe continere, ſic enim citius promoveberis quam removeberis.

Satisfacere omnibus longe omnium rerum eſt difficillimum.

Ambitio honoratum malum eſt.

Æquiori animo damnum quam contumeliam plerique ferunt.

Nihil durius eſt aut moleſtius, quam ſi quis iis quibus nec animo nec ingenio cedat, illis ipſis in rebus quibus illi inferioret ſunt, cedere cogatur.

Quæ prudentem faciant.

UT perfecte quis ea quæ mundi hujus ſunt ſciat & ſapiat, tria requiruntur. Primo ut aliquando amaverit: ſecundo, ut dimicaverit: tertio ut in judicio litigarit. Hæc qui expertus fue-

rit, aut etiamnum experitur, nisi quotidie prudentior evadat, fungus sit oportet.

Optimum litium in matrimonio remedium.

ALphonsus Arragoniæ Rex dicere solebat, tum demum plerisque molestiis liberum fore matrimonium, si maritus surdus, uxor cæca fiat.

Cui tempus, eidem vita suppetit.

MAhometus Granatæ Rex fratrem suum Abulum Hejex, ob tentatam ab eo seditionem, diu captivum detinuerat. Morti vicinus, ne idem filium regno expelleret, veritus, unum e ministris ad sumendum de eo in carcere supplicium mittit. Is eo profectus, Abulum latrunculis ludentem invenit, & Regis exposito mandato, ad supplicium sese parare jubet. Abulus rogans ut duas tantum horas supplicium differretur, quum nihil impetrare posset, tandem multis precibus & obsecrationibus id saltem impetravit, ut cœptum ludum finire sibi liceret. Vix cœperat, quum ecce subitus advolat unicus, Mahometem mortuum, & in ejus locum ab universo populo Granatensi unanimi consensu Abulum Hejex Regem esse electum.

Antonius Martinus a Turcis captus, ut vitam redimeret Sultano, rem admirabilem sese effecturum, nempe elephantem intra decennium humanam se docturum linguam, promisit. Mirantibus amicis, & ne plus promittendo quam præstare posset, supplicium multo acerbius sibi adsciscceret, monentibus: Sinite hoc, inquit, meo modo me facere. Intra decem illos annos aut ego, aut elephas decesserit.

Vita

Vita longa unde.

ITalus quidam centum & quindecim annos natus, & illa ipsa ætate mirum in modum sanus adhuc & vegetus, a Cardinali quodam rogatus, quibus remediis vitam ad tam multos annos produxisset, respondit:

Col mangiar broccoli,
Portar a i piedi zoccoli,
In testa capello,
Pochi pensieri in cervello.

id est,

Cibum bonum manducando,
Pedes socculis velando,
Caput sedulo tegendo,
Curas omnes fugiendo.

Quis stultus dicendus.

CHristophorus Madrutius Cardinalis illud in sermone frequenter usurpabat; Non eum stultum dicendum, qui stulte quid faciat, sed qui, quæ stulte fecerit, tacere ipse non possit.

Ridiculum Epitaphium.

MArtinus Janes Barbuda Alcantarnæ militiæ in Hispania magister, sepulchro suo hæc verba incidi jussit: *Hic situs est Martinus Janes, in cujus pectus nullus nunquam metus intravit.* Hoc Epitaphium quum ad Carolum V. Imperatorem relatum esset, facete, Credo, inquit, equitem hunc nunquam candelam ardentem digito attigisse.

An prælio confligendum.

QUum inter homines militares quidam Principis mentionem fecisset, qui supremo mi-

litiæ suæ Duci ditionem ita tuendam commiserat, ne in prœlium cum hoste descenderet: Marchio Savornianus, Hoc, inquit, nihil aliud est quam potestatem alicui facere ut vincatur, non vero ut vincat. Quum enim victoriæ momenta sæpe magis in occasione quam viribus posita sint, qui ad prædictum modum Ducis Imperium circumscribit, quid aliud facit, quam quod ipsum quasi ligatis manibus, adversario occasione recte utenti, ad vim ac ludibrium objicit atque exponit?

Quis optimus comes.

EJusdem & hoc est: *In magis periculis meliorem comitem haberi non posse, quam animum fortem & audacem.*

Quanti faciendum Ducis in bello imperium.

BElli ad Tunetum contra Turcas administrandi summam Carolus V. Imperator Alphonso Vastio demandarat: qui quum Turcas signa propius inferentes conspexisset, Imperatori, qui inter primos provolaverat, inquit: Quandoquidem Vestra Majestas me summo hujus belli hodie præfecit imperio, pro eo volo ac jubeo ut hinc ad mediam aciem te recipias, ne forte unius globi ictu non victoriam tantum & omnia nostra consilia corrumpat, sed etiam certam nobis omnibus perniciem afferat. Ad hæc subridens Imperator: Tuum quidem, inquit, imperium lubens accipio; a globo aliquo mortifero non est, ut mihi metuas, siquidem hoc teli genere nullus Imperatorum est exstinctus.

Non tergum sed frons hosti obvertenda.

COnsalvus ille, qui *magni Capitanei* nomen meruit, quum Gallorum impetum & ferociam cunctatione & quorumvis laborum tolerantia vincere decrevisset, citra flumen Guarilianum ad pagum Cinturam castris positis, exercitu continuis pluviis & fluminis eluvione vehementer vexato, quibusdam ut Capuam castra transferret suadentibus, præsertim quum hostis plerisque rebus jam superior esset. Ne hoc Deus umquam finat, inquit, ut hostem ego fugiam. Immo jam nunc unum pedem propius hostem, sepultum me malim, quam paucos passus retrocedendo, vitam vel ad centum annos prorogare. Et hac quidem constantia hostem tandem Consalvus fregit, & victor discessit.

In bello nihil procrastinandum.

SElimus I. Turcarum Imperator, eum sapientem esse negabat, qui rei deliberatæ exsequutionem differret: quum mora plerumque occasiones corrumpantur, & impedimenta accumulentur. Tempus quidem acerbis fructibus maturitatem, at maturis putredinem affert.

Cum ætate fortuna mutatur.

JOannes Jacobus Mediceus Marchio Marinianus, quum in Metensi obsidione Carolum V. Imperatorem, ob exiguam boni successus spem, cogitabundum ac tristem vidisset. Quare, inquit, o Imperator, tantopere te affligis? An nescis, *Fortunam malas & lascivas mulieres imitari, quæ desertis senibus, juvenibus sese applicare solent?*

solent? Idem illis ipsis annis Joannes Andreas Doria, frustra tentato Algerio, expertus est.

Non multum sapiendum in bello.

RAdigeri Bellagardæ E. M. illud celebratur: *In bello non valde sapientem esse oportere.* Cujus dicti hæc forte ratio est, quod qui caute admodum procedunt, omniaque momenta diligenter excutiunt, tantas sæpius inveniunt difficultates ut ab incæpto desistant; quas strenui & cordati ut plurimum vincunt.

Bella quibus modis conficiantur.

ALphonsus Rex duobus modis bella confici ajebat; præveniendo & divertendo: quorum illo hostis confunditur, hoc vero ejusdem vires distrahuntur, si iis in commodis quæ alter a se divertit, objiciantur.

Qualia pleraque hodie bella.

MOnlutius Valentiæ Episcopus Constantinopoli reversus, per Budam facto itinere, Bassam sive Præfectum de induciis certiorem fecit, & ut eas fideliter servaret, monuit. Ad hæc Bassa, Equidem si me vero cum hostibus bello occupatum offendisses, fateor nuncium hoc mihi, qui armis quidquid sum debeo, valde ingratum futurum: at ut verum dicam, hactenus nec Romanorum Regis vicarius, nec ego, nec utriusque nostrum milites ullum bellum, nisi cum armentis, gregibus, & miserorum rusticorum fortunis gessimus, cujus jam sane dudum me piget ac pudet: eoque nomine multum me tibi & aliis, quorum opera pax hæc conciliata est, debere

re profiteor, quod tandem latrocinio huic (sic enim potius quam bellum nominem) tam a religione quam conditione mea plane alieno, honeste finem imponere licet. Verba non Turca, sed Christianissimo milite digna.

A Deo Victoria.

CArolus V. Imperator, dissipatis Protestantium copiis, & capto Saxone, Julius Cæsar, ait, celeriter ex sententia confecto bello, dixisse fertur, *Veni, Vidi, Vinci*, ego vero sic dicam: *Veni, Vidi, Deus Vicit*. Modestam profecto, & Christiano Imperatore dignam vocem.

Homines fortunam sequuntur.

IDem Imperator jam senex, regnis omnibus Philippo Filio traditis, in Hispaniam navigare, & quietam ibi ac quasi monasticam agere vitam constituerat. Dum Flissingæ in Selandia commodum ventum exspectat, Seldius ad eum venit, a Ferdinando fratre legatus. Cum eo multam in noctem producto sermone, Imperator tandem signum suis notabat, ut scil. facem aliquis, dum ille digreditur, præferret. Nemine comparente (alii enim cubitum, alii alio concesserant) Imperator arrepto cereo, Seldium, quamvis reluctantem, per scalas ipse deducit, ac digrediens, Hoc, inquit, Seldi, olim meminisse te velim, eum Imperatorem qui tot satellitibus quondam stipatus, immo tot legionibus cinctus fuerat, jam solitarium relinqui, & a domesticis quoque deseri, eumque cui tot annos tu servieras, jam tibi servire ac cereum præferre.

Ita nimirum comparatum eſt, *Ut plures orientem ſolem adorent quam occidentem.*

Idem jam digredienti Seldio, *Sentio*, inquit, *Dei manum ſuper me, cui reluctari nolo.* Potuit hic Imperator cum Ovidio dicere:

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura ſecunda meis,
Ut ſera nimboſo tumuerunt æquora vento,
In mediis lacera nave relinquor aquis.

Caroli V. Imperatoris dicta quædam.

Ejusdem dicta quædam ſapientiſſime ab iis qui vitam ipſius deſcripſerunt, celebrantur: quorum præcipua hæc ſunt.

Quemadmodum Saturnus planetarum ſupremus omnium tardiſſime circumvertitur, ita Principibus convenit nihil præcipitanter aut inconſiderate egere.

Quemadmodum Sol tam egenis quam divitibus æquali modo ac menſura lumen diſpenſat, ſic Principum eſt, ſine ullo perſonarum reſpectu, ſubditorum cauſas examinare, & æquabili juſtitiæ & clementiæ temperatione judicare.

Sicut pleraſque Solis eclipſes magnæ rerum mutationes & ſeditiones ſequuntur, ita ex Principum vitiis etiam non maximis, multa & maxima incommoda ad ſubditos redundant.

Quemadmodum idem Sol ceram liquefacit, lutum vero indurat: ſic principum clementia & manſuetudo quosdam meliores, quosdam vero deteriores facit.

Quemadmodum Luna quanto ſoli eſt propior, tanto minus irradiatur, ſic nonnulli quanto magis

gis Principibus sunt familiares, tanto minus locupletantur.

Sicut Luna res inferiores, non quod major ejus vis sit quam Solis aut reliquorum planetarum, sed quod a terra propius absit, præcipue movet ac mutat: sic tam belli quam pacis tempore multum interest, utrum Princeps præsens sit vel absens.

Quemadmodum fulmina quædam æs & ferrum liquefaciunt, non tamen ceram, aut mollia: sic Dei & Regis manus superbos ac feroces domat, humilibus vero & subjectis parcit.

Tantùs hic, quantum pauca retro sæcula viderunt, Imperator, en quam ignobili Epitaphio, & cum symbolo ipsius *Plus ultra*, parum congruenti decoratus sit! quod quidem ut alii adscripserunt, exscribo.

Carolus Quintus hic jacet intus,
Ora pro eo bis aut ter Ave Maria & Pater noster.

Humanæ vitæ miseria.

SAladinus innumeris fere potitus victoriis, quum jam vitæ metam attigisse se animadverteret, post mortem suam linteum hastæ impositum per universa castra circumferri jussit, proclamante præcone: *Saladino, Syriæ, Judææ & Ægypti, &c. Regis ex omnibus victoriis, tropbæis, opibus, thesauris, nihil nisi hoc reliquum mansit.*

Omnia initia tenuia.

AD Maximilianum II. Imperatorem quidam venerat, rogans ut veteres scripturas & archiva,

chiva, ut vocant, domus Austriacæ inspiciendi sibi copiam facere vellet; quippe qui illius originem ab antiquissimis usque temporibus deducere constituisset. Quæ causa, inquit Imperator, ad hoc institutum te impellit? Desiderium, ait alter, Vestræ Majestati & universæ Serenissimæ Austriacæ familiæ inserviendi. Tum tibi, inquit Imperator, laboris hujus & servitii gratiam lubens facio: siquidem periculum est, ne nimis accurata illa diligentia, tandem futorem aut ejusmodi aliquem familiæ nostræ conditorem exterebres. Quo quidem responso mansuetissimus Imperator eorum vanitatem irrisit, qui a Trojanis & nescio quibus originem suam repetere volunt.

Natalium obscuritas nemini probro est.

ISaac humili loco natus, sub Bajasete Turcarum Imperatore militari virtute summos honores consequutus, tantum abest ut natalium obscuritatem sibi probro duxerit, ut etiam in atrio, ubi caussis audiendis operam dabat, ligonem suspensum semper præ oculis habuerit, eundemque filiis suis crebro commonstrarit, hæc verba inculcans: Ecce prima stirpis vestræ arma & insignia, quæ quoties adspicitis, & gentis meæ ignobilitatem cum summa, quo jam fungi me videtis, muneris dignitate comparatis, toties calcaria vobis addi putate, ut & ipsi vestra virtute vos Imperatoris nostri liberalitate & beneficentia dignos exhibeatis.

Nobilitas

Nobilitas an doctrinæ præferenda.

SIgismundus Imperator, Consiliario usus est Jurisconsulto quodam Georgio Fiscello, quem & equestri dignitate ornavit. Is una cum Imperatore ad Concilium Basileense profectus, quum aliquamdiu dubitasset, utrum Doctorum sive Jurisconsultorum, an vero Equitum collegio sese aggregaret, tandem cum Nobilibus ut honoratioribus consedit. Imperator ibi hominem conspicatus, o te stultum, inquit, qui Milites sive nobiles Doctis præferendos censes! mihi quidem e gregariis militibus vel mille Nobiles & Equites uno die creare facile est; at vel mille annis unum Doctorem non fecero.

Par pari.

POetices Leo X. Pontifex & ipse studiosus, & liberalis fuit Mæcenas. Erat tum Romæ inter cæteros quidam Andreas Maro, qui ob exprompram condendi carminis vel potius versificandi facilitatem, quum stans pede in uno flueret lutulentus, & multos ex tempore versus recitaret. Archipoëtæ nomen consequutus fuerat. Is quum ad Pontificem venisset, ab eo invitatus, sequentem versum gloriabundus, nihil arrosis unguibus effudit:

Archipoëta facit versus pro mille poetis, ibi Pontifex non minus facili vena sequens Pentametrum subjunxit:

Et pro mille aliis Archipoëta bibit:

Titulorum insolentia.

VIllargeus non minus nobilis quam doctus & facetus Eques, Emanuelis Philiberti Sabau-

diæ

diæ Ducis nomine apud Maximilianum II. Imperatorem Legati munere aliquamdiu cum laude functus, a Principe suo domum revocatus, Imperatorem die pluvioso & nubilo valedicendi causa accesserat. Imperator, quæ te, inquit, necessitas tam obscuro & nubilo die iter ingredi cogit? Tum Villargeus, Nubes, inquit, istas obscuras nihil metuo, quum tam Germaniam quam Italiam Majestas vestra multiplici Serenitate impleverit. Indicans eorum Principum multitudinem, qui titulum hunc usurpant.

Alphonsi Ferrariæ Ducis Secretarius ejusdem Ducis jussu ad dominum quendam in Italia litteras scripserat. Non ignarus vero quam vane ea in re quidam curiosi sint, adeo ut si vel apex a titulo, quem ipsi sibi vindicant absit, ipsas statim litteras rejiciant & remittant, vel certe tanquam insignem injuriam sibi factam interpretentur: Ducem adit & de titulo litteris inscribendo rogat, Dux, *Magnifico*, ait, inscribe. At ille: hoc inferius hominis hujus conditione aliquantum videtur. Ergo, *Illustri*. Et hoc, ait Secretarius, parum conveniens est. Tum Dux indignabundus, quin censeo, inquit, ut ei Domini Dei titulum adscribas.

Sixtus V. Pontifex ex obscuris natalibus ad Pontificatum evectus, per jocum ex illustrissima domo originem se ducere ajebat. Eam enim in qua ipse natus sit (in Monte alto ignobili oppidulo) per mille rimas & fissuras admisso solis lumine, totam uno momento collustrari.

Face-

Facetum cujusdam factum.

REx quidam in aula sua hominem alebat, eum tantum in finem, ut si quid ridicule aut stulte factum esset, in Commentarios referret. Incidit negotium, ut Regi nuncio opus esset, qui litteras quam citissime Romam perferret. Plerisque ob nimis breve tempus præstitutum, tergiversantibus, ac nihil certi promittentibus, tandem quidam prodit qui intra præfinitum tempus id facturum se recepit. Rex lætus, continuo homini mille ducatos numerari, & quam ocyus eum expediri jussit, ea conditione ut si promissa non impleret, pecuniam omnem redderet. Factum hoc quum Commentator ille in librum suum retulisset, Rex accersit hominem, cur ita fecerit rogat. Eam ob causam, inquit ille, quod ut intra tempus constitutum Romam quis perveniat, fieri non potest: tum quod mille ducati numerati sunt, ubi centum satis fuissent. Tum Rex, si ille quod promisit non præstiterit, & pecuniam uti conventum est, mihi reddiderit, æquum erit ut totum hoc quod scripsisti inducas, & e libro deleas. Equidem, ait alter, vestrum hoc factum scriptum manebit, quoad ille pecuniam vobis reddiderit, quod si fecerit, inducto vestro, stultum illius factum adscribam.

Ars arte delusa.

PAtavinam præfecturam Fabio Grimano Serenissimæ Venetæ Reipublicæ nomine administrante, Studiosi quidam tenebrionem pannosum & famelicum decem scutatis conductum, subornarunt, ut dicto Præfecto e templo exeunti occur-

curreret, eum osculo manibus impresso salutaret, ac tandem fratrem appellaret. Hac salutatione & verbis nihil omnino commotus Grimanus, comiter eundem resalutat, & secum in prætorium ducit: ubi intellecta totius rei serie, portas urbis statim obserari jubet, & Studiosos omnes quorum consensus ad hanc rem intervenerat, ad se vocat. Quum illi comparuissent, sereno vultu, ipsorum ait, comitate & diligentia sibi hodie fratrem repertum, sed adeo egenum & nudum, ut ad eum, uti fratre dignum sit, ornandum non paucis nummis opus sit. Velle igitur, ut quandoquidem ipsi in fratre reperiendo non levem adhibuerint diligentiam, jam quoque in eo exornando pari utantur liberalitate, ac singuli certam pecuniæ summam statim dependant. Excusare illi se, deprecari, obsecrare denique, ut quod joco & juvenili lascivia commissum esset, indulgeret: at ille pertendere, opus esse fratri veste, sumptu; nec prius abeundi illis copia facta est, quam centenos scutatos nudo illi singuli numerassent.

Optimum consilium Turcam oppugnandi.

BOnoniensis quidam e plebe Vanesio Adriani VI. Pontificis domestico nunciari jusserat, habere se rem secretam ad Christianæ Reipublicæ utilitatem in primis pertinentem, quam Pontifici coram indicare statuerat, si viatico juvaretur. Quid fit? Accepto viatico, Romam venit: ad Pontificem introducitur. Secretum exspectas? Id fuit: ad evertendum Turcarum imperium, & magno terrestri exercitu, & classe quam

opti-

optime instructa simul opus esse. Joco dictum hoc putabis; at profecto ea in re nemo unquam melius consilium dederit, aut secretum revelarit.

Fures non sunt defendendi.

THoma Moro in Anglia pro tribunali sedente, crumenisecæ aliquot & id genus furtifici homines producti sunt & accusati. Ibi assessorum unus, vir gravis & senex eos qui reos illos accusabant graviter reprehendit, quod in custodiendis crumenis & aliis suis rebus tam negligentes fuissent; atque ita furto occasionem ipsi præbuissent. Hujus importunitate offensus tum Morus, judices dimisit. Sequenti vero nocte unum ex furibus illis ad se adduci jussit & quid fieri vellet, commonstravit, impunitate, si id fecisset, promissa. Sequenti die Morus iterum pro tribunali sedens, primum eum quocum ante egerat, produci jubet. Multorum furtorum accusatus, facilem ait sibi fore purgationem, modo vel ipse Judex, vel Assessorum aliquis secreto aures sibi præbere vellet, revelaturum enim aliquid quod ipsorum omnium interesset. Tum Morus unum ex Assessoribus eligendi potestatem fecit, ille vero seni illi hesterno suo Advocato, rem omnem aperturum se dixit. Sic igitur cum illo seorsum abscedens, auri nescio quid insusurrat, interim vero marsupium ejus quærit, & inventum aufert. Illo jam ad subsellium reverso, Morus hominem in carcere attineri ait, qui fame periret: ei rogare uti Assessores parva stipe subveniant. Sic igitur singulis manum ad crumenam admoventibus, senex quoque ille

marsupium suum quærit, eoque non invento, vehementer commotus, rem indignam exclamat, crumenam sibi nescio quomodo periisse, & eo ipso in loco, ubi jus dicitur, furto ereptam. Tandem Morus rem omnem ei exponit, monens ne posthac tam acerbe reprehenderet eos quibus tale aliquid contingeret? neve furium & crumenisecarum susciperet patrocinium.

Et stulti sapiens sæpe verbum.

FRancisco I. Franciæ Rege (aliis etiam idem adscribi non nescio) ad Italicam expeditionem sese accingente, inter Duces & consiliarios diu disceptatum fuit: quænam potissimum via esset ingredienda. Id deliberari audiens quidam Amaril nomine, quo Rex pro morione utebatur, Mihi, ait, o Rex, consilia hæc vestra minime placent. Cur ita? Rex inquit. Eo, respondit ille, quod omnes consultant quomodo Italiam ingredi; at nemo quomodo rursum inde egredi queamus. Periculum ergo est ne manendum ibi nobis sit. Si verum hoc est, augurium sane fuit, Rege eo in bello ad Ticinum capto. Nimirum *non olitores tantum, sed & stulti sæpe opportuna loquuntur.*

Quantum prosit sæpe argutum commentum.

APud Peruanos moris est, ut defuncto principe, e ministris quidam tanquam comites addantur; qui scilicet in altero illo mundo eidem serviant & consueta exhibeant ministeria. Lusitanus quidam, altero oculo orbatus, & a barbaris captus, hero suo aliquamdiu diligenter ministraverat: quo mortuo, summo erat in pe-

periculo, ne eum comitari cogeretur: quod tamen arguto commento discussit & evasit. Ajebat, eos qui in altero illo mundo sunt, ubi herum suum viderint tam deformi ministerio comitatum, minus honorifice de eo ejusque statu & conditione sensuros: melius ergo fore si ministrum ei addant omnibus membris integrum. Quæ ratio quum barbaris justa videretur, alia veluti succidanea hostia defuncto data fuit. *Ita & damnum sæpe prodest.*

Non facile fidendum.

QUum nescio quis Laurentio Medicæo dixisset, Hieronymum Riarium Comitem Imolam Regi, Regem vero eidem Ducatum in regno suo dare constituisse, Videat ille, inquit, ne falsum Ducatum accipiat.

Eadem argutia Bartholomæus Colionus Venetæ militiæ Præfectus adversus Franciscum Sfortiam usus est. Quum enim hic misso Simonetta eum ut ad se redire vellet, invitasset, Colionus vero quietam deinceps vitam agere sibi constitutum dixisset: Simonetta, At scisne tu, inquit, quid herus meus dicturus sit? Te nimirum magnum esse & fortem hominem, at qui millenis aliquot Ducatis vinci se passus sit. Dicat ille, inquit, quod vult. Hoc si dixerit, tu ei meo nomine dicas, multo turpius fecisse, qui non millenis aliquot, sed uno Ducatu vinci se passus sit. Allusit ad Ducatum Mediolanensem, cui inhians Sfortia, ad defensionem ejus adscitus, medio bello contra eos quos tuendos susceperat, arma convertit. *Si dices quæ vis, audies quæ non vis.*

A sacris manus abstinendæ.

CAmeracum negocii cujusdam caussa Marusinum hominem militarem Ludovicus XI. Franciæ Rex ablegarat. Quum inde Marusinus insigni torque aureo, qui ex sacro auro Ecclesiæ Cameracensis reliquiis detracto confectus dicebatur, donatus revertisset, & quidam Marusini sodalis ejus inspiciundi gratia manus admoveret, Rex, Cave, inquit, attingas: res enim sacra est.

Idem Benniensis monasterii Abbatem rogaverat: ut Abbatia sua cederet. At ille, Quadraginta, inquit, annos primis duobus Alphabeti litteris A. B. (Galli enim sua lingua *Abbe* Abbatem dicunt) discendis insumsi, quæso ut duabus sequentibus, nimirum C. D. (*Cede*) discendis, totidem annos mihi concedere velis.

Nimia familiaritas Principi indecora.

FRidericus Urbini Comes tam carus erat subditis suis, ut quacumque iter faceret, ab effusa undique utriusque sexus & omnis ætatis multitudine, cum plausu & lætitia exciperetur: quam quidem ille benevolentiam singulari ac pœne indecora Principi comitate alebat, non modo neminem a colloquio suo excludens, verum etiam ultro obvios compellans, & pileum quasi continuo manu tenens. Hinc Octavianus Ubaldinus, Comiti familiaritate & necessitudine conjunctus, si quando hominem valde negotiosum & festinantem conspiceret, eum Comitis Friderici pileo occupatiorem esse dicebat. *Nimia familiaritas parit contemptum.*

Vis

Vis juvenum, consilia senum.

LUdovico XII. de bello Venetis inferendo deliberanti, quidam negocii difficultatem proponens dixerat, Rempublicam illam a multis prudentissimis Senatoribus administrari, eoque non facile contra eos bellum suscipiendum. Ludovicus, Habeant illi, inquit, senes suos prudentes, ego vero tot stultos adolescentes cum illis committam, ut parum in sapientia sua præsidii sint habituri.

Libere dictum libere acceptum.

FLorentiæ civis fuit, opulentus quidem, sed in victu, Vestitu & omnibus rebus perparcus. In eum quum Cosmus Mediceus aliquando incidisset, & quod tam parce ac pæne sordide viveret, reprehendisset, rogans, Quem in usum tantas opes congereret; si uti iis nollet? Ille mordaciter, Eo, inquit, ut quando tributum a Vestra Excellentia imperatum fuerit, habeam unde id solvam, Hujus dicti libertate nequaquam offensus est Cosmus, sed quod tributum aliquando civibus imperaret, id non nisi summa necessitate se coactum facere excusavit.

Liberalitas hoc tempore inusitata.

EObani Hessi cum magnum fuit ingenium, tum insignis in Poëtica arte facultas. Ei aliquando Nobilis Gualterus nomine, duos boves promisit, si dum equum ipse ascenderet, versum ex tempore componeret. Tum Eobanus sine ulla mora in ipso vestigio versum hunc protulit:

Ascendat Gualter, veniet bos unus & alter:

atque non multo post promissos sibi boves accepit.

Facilis Principibus est excusatio.

IN Italia Princeps domino sive Toparchæ vicino magnam ditionis partem eripueras: hocque suum factum circummissis undique ad reliquos Principes litteris, & processu contra miserum illum formato, excusaverat. Quum inter alios idem ad Ferdinandum Medicæum magnum Hetruriæ Ducem eo nomine legatum cum litteris misisset: Dux legatum per dies aliquot honorifice tractavit, ac tandem cum litteris dimisit, in quibus nihil præter verba, ut inter Principes moris est, benevolentiæ & officii plena, perscriptum erat: iisdem vero litteris adjunctus erat contra Legatum illum processus, ut vocant, quo is homicidii Florentiæ commissi arguebatur. Vocatus hic ad Principem, inspecta scriptura, testimoniis & quæ eo pertinent, primum admiratione obstupuit, mox per omnia sacra pejeravit, falso se ejus criminis insimulari, immo nihil tale unquam sibi in mentem venisse. Tum Princeps de Legati innocentia nihil dubitans, statim Ferdinando rescripsit, mirum sibi videri inquiens, quod ministrum suum tam enormis, sed conficti criminis, insimulare non dubitaret. Ad hæc Ferdinandus ita respondit: *Facile esse cuivis Principi suo imperio, quemcumque, etiam bonum & innocentem, non accusare solum, sed etiam condemnare.*

Non impediendum Judicis officium.

JAcobo Caviceo Ferrariensi Eques quidam magnæ auctoritatis obstitit, quo minus libere

exer-

exercere munus suum in re quadam posset. Caviceus palatium, ac deinde Principis cubiculum ingressus, etsi Principem cum multis aliis adstantibus præsentem videret, nihilominus ubi Princeps esset, quæsiit. Tum Hercules, Non ego sum Princeps? Non pol, inquit Caviceus, sed is arbitror, qui justitiam & jurisdictionem impedire potest, Princeps est. Subrisit Dux, ac statim ne quis ullum ei impedimentum in munere suo exercendo adferret, edicit.

Idem duobus de re nihili litigantibus, ad circumstantes, Numquid horum alter inquit, hircum mulgere, alter cribrum supponere videtur?

Quærenti cuidam, pluresne vivi essent an mortui; Vivi, inquit, mortui enim non sunt.

Alteri de rebus invisibilibus multa blateranti, Dic mihi, inquit, quid illud sit quod non videt? & si videat, non amplius futurum sit. Illo hærente, Cœcus est, at qualis tu es, qui non videt: ac si videret, non amplius cœcus futurus sit. Sic tu si mores tuos pervideres teque ipsum nosceres, sine dubio operam daturus esses, ut quasi in alium hominem te transformares.

Cuidam artem suam jactanti, & in ea se Primum & quasi Solum esse dicenti, Tu, inquit, si primus sis, solus esse non potes, sin solus, jam non es primus.

Amamus etiam loca, ob beneficium.

Ladislaus Rex Neapolis, amisso regno Cajetam se recipit, ibique communi civium sumptu aliquandiu fuit sustentatus. Recuperato deinde regno, idem Cajetanos tanto amore & bene-

nevolentia prosequebatur ut nemini, qui ab ipso aliquid peteret, quidquam negaret. Hinc Agasonis cujusdam jocus, Felicem asinum suum fore dicentis, si Cajetæ natus fuisset, siquidem Rex vel oppidi vel arcis præfecturam ei sit demandaturus.

Periculum responso discussum.

RIxa inter Gabrielem Zapatam & alium nobilem inter ludendum orta, alter sequenti mane Zapatam ad duellum provocavit, utque ad sextam horam constituto loco præsto esset, nunciari ei jussit. Quid, inquit Zapata, hoc rei sit? Dic ei qui te misit, me more meo ante undecimam raro e lecto surgere: inde cogita, an tam mature nidum relinquere velim, ut corpus & membra mihi mutilari sinam? Sicque ira in risum vertit.

Duellum alio modo vitatum.

GAllus Genuatem, quod in familiæ suæ, ut dicebat, injuriam, eadem insignia usurparet, ad duellum provocavit: nec detrectavit Genuensis, sed ad condictum locum venit: deinde Gallum rogans quid illud esset quod in clypeo ostentaret? quum Gallus bovis caput dixisset. Nihil, inquit, opus est ut armis dimicemus. Mea enim insignia non bovis, sed vaccæ caput præferunt.

Quæ ab amicis petenda.

PUblius Rutilius ab amico ut in re parum honesta adjuvare se vellet rogatus, statim id facturum se negavit. Illo dicente, quid ergo tua

tua mihi opus eſt amicitia, ſi amici officium mihi præſtare nolis? Immo, inquit Rutilius, quid tua mihi opus eſt, ſi meis moribus parum digna a me petere velis? *Amicus usque ad aras:* a quo *Honeſta tantum petenda.*

Stultorum plena ſunt omnia.

JUlius Neapolitanus miniſtrum habuit, quem ob ingenii tarditatem Stultorum regem appellare ſolebat. Hic iratus regerit aliquando hero, Utinam, inquit, quem me dicis, Stultorum rex eſſem! Scio equidem totius orbis Monarchas me potentia longe ſuperaturum. Immo tu ipſe inter ſubditos meos non poſtremus futurus ſis.

Reus argute defenſus.

IN capitis judicio Advocatus quidam reo datus judices rogaverat: Anne bonum illum hominem ſibi defendere per ipſos liceret. Annuentibus illis, ad regium Procuratorem converſus idem rogat. Quo & ipſo aſſentiente, Facere profecto aliter non poteſtis, inquit, quin hominem hunc abſolvatis, utpote quem bonum eſſe, ipſi ultro confeſſi eſtis. Atqui boni in furcam ut agantur, minime permittendum eſt.

Qui totum habere cupit, totum ſæpe perdit.

BOnam argenti ſummum quis certo loco in terram defoderat, nemine conſcio: præterquam vicino quodam, intima familiaritate ipſi conjuncto, qui fidem non ſervans, noctu theſaurum effoſſum ſecum aſportavit. Alter ille ſpoliatum ſe videns, illumque ipſum, uti erat, furti auctorem eſſe ſuſpicatus, nullo triſtitiæ ſigno oſten-

so, sed vultu ad hilaritatem composito, vicinum adit, inquiens, Fortunam quotidie sibi magis magisque esse propitiam, utpote quæ novas sibi divitias objecerit: eoque se statuisse sequenti nocte illo ipso in loco ubi ante thesaurum defoderat, alteros mille ducatos recondere. Vicinus tamquam vulturius prædæ huic omni inhians, quamprimum ad locum illum proficiscitur, & thesaurum ablatum reponit, postridie una cum alteris illis mille ducatis, & cum omni pulvisculo, ut ita dicam, conversurus & ablaturus. At ille argentum illud prius secum domum asportavit; atque ita vulturium hunc vicinum suum lepide delusit.

Judicia muneribus corrupta.

JUdex quidam a litigante cadum oleo plenum dono acceperat, paulo post adversarius ejus eidem judici porcum præpinguem dono mittit. Lata contra priorem sententia, quum ille judicem tanquam ingratum & promissi parum memorem accusaret, judex, Ne, inquit, id mirum tibi videatur. In meas enim ædes porcus irrupit, qui everso cado, oleum mihi omne perdidit: ex quo factum est, ut doni tui plane fuerim oblitus, Ita hic vere *oleum*, quod dicitur, *perdidit.*

Cosmi Medicæi ingenium.

COsmi Medicæi, ejus qui primus familiam suam ad pæne regium fastigium extulit, ut multa prudenter atque etiam astute facta, ita multa quoque sapienter & argute dicta celebrantur. Ei quum proscriptus quidam sive exsul Florentinus

rentinus nunciari jussisset, Gallinam jam ovis incubare, consilia innuens quæ contra Cosmum a se & aliis cuderentur: Atqui, inquit Cosmus, extra nidum pullos illa non facile excluserit.

Aliis nequaquam se dormire significantibus, Facile, inquit, hoc credidero, quippe, quibus somnum ego & quietem jam dudum interpellavi.

Ejusdem & hoc est, Imperia Paternostris non administrari.

Quum morti vicinus oculos fere assidue clausos teneret, uxori causam roganti, Ideo se facere dixit, ut quod post hoc semper faciendum esset, illud jam facere consuesceret.

Mendacium quod & in quibus ferendum.

PLato omne mendacium detestandum, in Medico tamen aliquo modo ferendum dicebat. Notum est illud:

Quod medicorum est,
Promittunt medici.

Æneas tamen Sylvius, qui postea Pontifex Pius II. nomine fuit, jam morti vicinus, medicis semper meliora promittentibus, *Hæc etiam*, inquit, *Principibus miseria est, ut ne in morte quidem assentatoribus careant.*

Paci quæ maxime infesta.

PEtrarcha dicere solebat, Pacis hostes quinque infestissimos apud nos habitare, Avaritiam nempe, Invidiam, Iram, Ambitionem, & Fastum sive Superbiam, quibus tanquam seditiosis civibus e civitate ejectis, sine ulla interpellatione Pax perpetua Mundo futura sit.

Hono-

Honores mutant mores.

BEnedictus Albizius tam nobilitate quam doctrina juvenis clarissimus, amicum Cardinalitia nuper dignitate ornatum gratulationis ergo accesserat. Quum vero superbus ille homo Albizium se non agnoscere simularet, Albizius pro gratulatione talem orationem exorsus est. Pro amicitia quæ olim inter nos fuit, huc veni ut de fortuna tua, quæ ad tantum te honorem evexit, condolerem potius quam congratularer. Video enim quamprimum vestrum aliquis ad tam altum locum ascendit, malam quandam fortunam & visum, & auditum, & omnes fere sensus vobis eripere, sic ut non tantum pristinos amicos, verum etiam vos ipsos agnoscere nequeatis.

Sumptus male collocati.

FLorentino quodam se venditante quod multa scutatorum millia litteris discendis consumpsisset, Alphonsus Pazzius, Si inquit, aliquem reperias qui centum tibi pro eo quod didicisti reddere velit, sine omni cunctatione argentum accipito: innuens, doctrinam sumptibus minime respondere.

Paupertas secura est.

NObilis quidam Placentinus, consumptis fere omnibus fortunis, in magna paupertate vitam sustentabat. Is noctu fures quosdam in domo sua comprehendens, Quid vos, inquit, stulti homines hic noctu aliquid inventuros putatis, ubi ego interdiu nihil invenire possum?

Amoris remedium.

Pau-

PAupertatem optimum esse amoris remedium quidam dixit; aut certe Tempus, De vi quidem amoris Virgilius:

Omnia vincit amor, &c.

Quam quidem Merlinus Cocayus facete, ut omnia, his versibus describit:

Heu quia troppus amor savios mattescere cogit.
Et quis erit tantus qui hunc prendere possit asellum?
Cui paniæ nullæ, cui trappola nulla repugnat.
Cæsar erat tam bravus homo, qui subdidit orbem.
At mulier scanfarda illum subjecit amori.
Alcides validis qui spallis more pilastri
Cascatura susum tenuit solaria cæli.
Femineam soccam, rejecta pelle leonis.
Induit, & mazzam posuit, fusumque piavit,
Fortem Samsonem qui ungui spaciare solebat.
Dentatos porcos, tigres magnosque leones;
Tandem imbriagum vilis putanella tosavit.

Jocus circa titulum.

GUilielmus Mantuæ Dux facetiis & jocis multum delectabatur. Is ad ædes D. Benedicti aliquando stans, forte fortuna clericum vidit, equo prætervehentem: ad quem statim uno e ministris ablegato, utrum clericus esset, exquiri jussit. Tum clericus ad ministrum, Dicas, inquit, *Illustrissimæ* suæ Dominationi me esse. Dux audiens, Propere ait, rursus hominem roga, quis sit, unde veniat, & an nesciat quis titulus

tulus mihi tribui ſoleat & debeat. Ibi clericus, Dicas *multum Illuſtri* ſuæ Dominationi, me Curatum eſſe ſive parochum Guaſtellanum. Tum Dux, Abi iterum, & cur *Altitudinis* titulum (*Altezza* Italis, *Alteſſe* Gallis) mihi non tribuat, roga. Reſpondit clericus: Dic *Suæ Dominationi* me in libris meis legere, *Tu ſolus Dominus*, *tu ſolus Altiſſimus*. Tum Dux ridens, Abeat in malam rem cum omnibus ſuis titulis.

Malum caput.

AD Urbanum V. Pontificem legatus neſcio cujus in Romana ditione oppidi introductus, tanta pervicacia res quaſdam poſtulabat, ut Pontifex tandem in hæc verba eruperit: *Malum profecto habetis caput*, quod Italica & noſtrati etiam lingua in homines cerebroſos & iracundos dici ſolet, Tum legatus: *Fateor*, inquit, *& ſane ſi melius haberemus caput*, *melius aliquanto nobiſcum ageretur.*

Garrulitas odioſa.

AD eundem Avinione (quo tunc Pontifices ſedem tranſtulerant) ægrum decumbentem, tres legati Peruſiani venerant. Admiſſi, quam fieri poſſet, pauciſſimis verbis mandata exponere jubentur. Tum eorum unus qui meditatus venerat, ne labor ſuus, credo, periret, longam admodum orationem exorſus, quamvis Pontificis aures & animum vehementer defatigatum animadverteret, ad finem nihilominus perduxit. Poſtquam peroraſſet, Pontifex an quid aliud in mandatis haberent, rogat. Ibi alter, qui Pontificis

tificis fastidium diligenter notaverat, Sanctissime Pater, inquit, mandatum nobis est, ut nisi quamprimum quale volumus responsum accipiamus, collega hic meus longe prolixiori oratione priora illa repetat. Audiens hoc Pontifex legatos quamprimum dato responso dimisit.

Imaginarii supplicii irrisio.

IDem Rudolphus cum Florentinis capitales inimicitias exercebat. Quare irati Florentini quum ipsum nanscici non possent, effigiem ejus tanquam latronis, publico loco suspenderunt. Paullo post nihilominus iidem belli calamitatum pertæsi, legatos ad Rudolphum de pace vel induciis faciendis miserunt. Rudolphus qua hora legatos venturos sciebat, luculentum focum, quamvis utpote Augusto mense, maximus esset æstus, & prope eum lectum sibi instrui, atque in eo multa stragula veste & pellibus, se contegi jussit. Ad lectum introductis legatis, & de morbo percunctantibus Rudulphus ait, Mirum in modum se algere, ut qui tanto tempore jam noctu atque interdiu in ipsorum mænibus nudus pendeat. Florentini irrideri se animadvertentes, statim illam Rudolphi effigiem patibulo detrahi jusserunt.

Irrisio in auctorem.

QUeraldus Petri Aragoniæ Regis consiliarius ad Fessarum Regem legatus ab eodem ad convivium invitatus fuit. Jusserat vero Rex Fessanus suis, ut eum in locum ubi legatus sedebat, ad pedes ejus ossa carnibus nudata abjicerent.

Finito

Finito prandio subornatus quidam, amota mensa & ossium commonstrato acervo, Quisnam lupus, inquit, hoc in loco sedit? Tum Queraldus ad Regem conversus. Equidem ait, o Rex! me lupis assedisse jam video, quippe qui carnes & ossa simul deglutierint: at ego, ut hominem & hospitem decebat, carnes quidem comedi, at ossa canibus rodenda reliqui.

Paulo impudentius, Cynico tamen non valde indignum est illud Diogenis factum: cui quum convivantes quidam ossa, tanquam cani (professionem Cynicæ Philosophiæ irridentes) objecissent, ille accedens, eos comminxit, & hoc canum esse dictitans.

Quæ facta, facilia factu videntur.

IN convivio quodam, præsente Christophoro Columbo, eo qui primus novum Orbem nobis detexit atque aperuit, Hispani quidam Equites, peregrino, credo (Ligur enim Columbus fuerat) tantam laudem invidentes nihil singulare ab eo præstitum dixere, &, quod non quivis, rebus ad hoc necessariis instructus, præstare potuisset. Subridens Columbus, ovum e patina sumit, & deposito, inquit, pignore, vobiscum certare ausim, neminem inter vos esse qui ovum hoc ut sine ullo fulcimento rectum stet, efficere possit. Frustra ab omnibus facto periculo, idem ovi mucronem leniter mensæ impingit, eoque subsidente, ovum rectum statuit: hacque ratione omnes pisce magis mutos in ruborem dedit. Ῥᾷον μωμεῖσθαι ἢ μιμεῖσθαι. *Facilius est carpere, quam imitari.*

Ministri

Ministri magistri.

MErcurius Cattinara, magnus Caroli V. Imperatoris Cancellarius, nec precibus, nec ullo certæ indignationis metu induci potuit, ut transactioni inter Dominum suum & Franciæ Regem subscriberet; auctoritate ab Imperatore sibi concessa, minime ad res eidem damnosas abusurum se dicens.

Eadem & magis justa constantia Antonius Pratensis, magnus Franciæ Cancellarius, fœderis inter Regem suum & Solimanum Turcarum Imperatorem inita capita, manus suæ subscriptione confirmare recusavit, quod totum hoc negotium & ad Regis & ad universæ Reipublicæ Christianæ ignominiam & damnum pertineret, judicaret. *Ita,* scilicet, *Regi inserviendum, ne Regno noceas.*

Quis optimus ministrorum Advocatus.

JOvianus Pontano Ferdinandus Neapolis Rex, Alphonso Calabriæ Duce, Regis filio, multum dissuadente, munus aliquod arduum demandarat, & non minus invitum, ut illud susciperet, tandem perpulit. Tum Pontanus, Munus, inquit, ô Rex, quandoquidem ita omnino vis, non detrecto; id tamen ita gesturum me profiteor, ut nec tuam indignationem, nec adversus filium indulgentiam valde sim reformidaturus: siquidem contra utrumque, & quasvis obtrectationes optimum Advocatum mihi adducam. Sermonis insolentiam miratus Rex, Quisnam ille Advocatus esset, quærit. Paupertas, ô Rex, Pontanus inquit. Et sane in magistratu incorrupti animi & puræ manus non leve argumentum est inopia, & contra

quosvis calumniæ ictus scutum optimum: contra vix video quomodo ii, qui in officiis constituti, parvo temporis spatio (quales multi passim sunt) ingentes divitias congerunt, à rapinæ, vel ut levius dicam, δωροδοκίας crimine sese vindicare possint.

Vir officio, non officium viro quærendum.

ALexander Severus Imperator non ultro ambientes, sed invitos & reluctantes publicis officiis præficere solebat, tantum abest, ut quod hodie pessimo more nonnullis in locis usitatur, plus offerenti vendiderit. Ajebat enim, nihil mirum si qui munus aliquod emerint, idem rursus vendant, id est, venalem Justitiam habeant. Notus est ille versiculus:

Emerat ipse prius, vendere jure potest.

Munerum acceptores & impostores quomodo puniendi.

IDem Vetronium Turrium operam suam acceptis muneribus iis qui à Cæsare aliquid petere volebant, large promittentem, sed plerosque inani spe decipientem, palo alligatum fumo necari jussit, cum elogio:

Fumo punitur qui fumos vendidit.

Severum hoc, illud Gallieni Imperatoris ridiculum, qui Mangonem, ab uxore accusatum quod vitreos ei globulos pro gemmis vendidisset, in arenam includi jussit, ut cum bestiis, sicut videbatur, committeretur. Jam tam ab ipso damnato quam omnibus spectatoribus horribilis aliquis leo aut aliud ferum animal exspectabatur; quum ecce cavea emissus gallus gallinaceus prodit. Omnibus non sine admiratione in risum effusis, præco

præco Imperatoris jussu proclamat: *Imposturam fecit, & passus est.*

Faceta homicidii, fortuito casu commissi vindicandi ratio.

E Præcelsa domo faber decidens prætereuntem casu suo exanimaverat, & sic alterius morte vitam servarat. Eum mox in judicium vocant mortui illius agnati, homicidii accusant, & damnari petunt. Utriusque causam magna contentione agentibus, judices tandem ejusmodi pronunciarunt sententiam: ut nimirum agnatorum aliquis in eum, unde ille delapsus erat, locum ascenderet, seque simili saltu in reum infra stantem præcipitaret. At nemine conditionem hanc accipiente, ille absolutus est, *Culpam præstare, non casum, homo debet.*

Lites resecandæ.

RUdolpho Habspurgensi Comiti, qui primus Imperialem dignitatem in Austriacam familiam intulit, cum Abbate Sangalensis Cœnobii valde tum potente, & aliis vicinis lis intercedebat. Captato prandii tempore, Comes Abbatem accedit, & ultroneum se convivam exhibet, magna cum omnium admiratione. Sublatis mensis, cum Abbate aliquamdiu collocutus, tandem pacem facit, ac discedens, suis, *Cui tres,* inquit, *lites, meo judicio recte fecerit, si duabus compositis, tertiam tanto diligentius prosequatur.* Hoc consilium eidem utile fuisse eventus docuit: ut cui postea prædictus Abbas bonam adversùs hostes operam navarit.

Sententiarum amputanda diverſitas.

IN Italiam ad Inſubriam occupandam profectu- rus Franciſcus I. Franciæ Rex, quum conſilium hoc ſuum multis diſplicere non ignoraret, Ego, inquit ad Senatores, in Italiam ire planiſſime conſtitutum habeo. Quicunque vero ab hoc propoſito retrahere me auſus fuerit, non ſolum fruſtra erit, ſed etiam malam à me gratiam inibit. Et hoc quidem uno ictu Rex dubia omnia & ſententiarum varietatem tamquam Gordium nodum ſolvit, & ad expeditionem ſe quamprimum accinxit. *Maturè deliberandum, ſed deliberata cito exſequenda.*

Camillus Urſinus, nobilis militiæ dux, Nihil ajebat in bello rebus feliciter gerendis magis adverſari quam tarditatem, ſive cunctationem: quam barbaro quidem, apto tamen vocabulo, Irreſolutionem dicunt.

Idem nihil minus conſultum ſibi videri dixit, quam ut res hodie deliberata, in ſequentem diem differatur: quod interim multa accidere poſſint, quæ, utpote improviſa, omnem rei gerendæ ordinem pervertant.

Negotia quomodo tractanda.

PEriphanus Ribeira Alcalæ Dux dicere ſolebat, Negotia difficilia tamquam facilia; &ècontra facilia tamquam difficilia tractanda eſſe: quo ſcilicet nec facilitas negligentiam, nec difficultas deſperationem adducat.

Huma-

Humanæ sapientiæ modus.

DIvina Julii Cæsaris Scaligeri, viri incomparabilis, vox est: *Sapientis est, quædam nescire velle.*

Quinam optimi Consiliarii.

ALphonsus Aragoniæ Rex, quinam optimi essent Consiliarii, rogatus, Mortuos respondit, libros scilicet innuens; ut qui sine ullo affectu verum promunt.

Idem, si stante Romanorum Republica, nasci sibi contigisset, ante Curiam Jovi Positorio templum se ædificaturum dixit, ut in eo Patres Conscripti, antequam in Senatum venirent, odium, amorem & similes affectus deponerent.

Fridericus Imperator, convocatis aliquando Senatoribus, Utinam, inquit, mei Consiliarii duas res secum in Palatium ne adferrent! ut & illi bene consulere, & tanto ego facilius bona consilia à malis discernere possim. Rogatus quænam duæ illæ res essent, Simulationem & Dissimulationem esse, respondit.

Sigismundus Imperator tum demum Principes in hac terra beatè victuros dixit, si procul habitis superbis & crudelibus Consiliariis, mitibus & mansuetis morigeros se præbeant.

Franciscus Almeida nihil sceleratius sibi videri ait, quam eos Consiliarios qui non ex animi sententia loquerentur: quippe qui & contra Deum & contra Principem gravissime peccent. Contra Deum quidem, quod conscientiæ à Deo sibi datæ refragarentur, quod quidem *peccatum in Spiritum sanctum* dici possit: contra Principem vero, quod hac dissimulatione vel simulatione

ſæpius res ejus in extremum diſcrimen, atque etiam exitium adducerent.

Quanta vero officii hujus dignitas ſit, idem inde oſtendit; quod Principes ad conſilium paucos, eoſque lectos & probatos admittant; à prælio vero neminem rejiciant aut excludant.

Superbia, ſtultitiæ index.

EQues quidam Mediolanenſis, certis de cauſis ad Florentinam Rempublicam legati nomine miſſus, catenam collo appenſam, ſubinde mutabat ſive variabat. Hanc oſtentationem irridens Nicolaus Nicolinus, homo non minus nobilis, quam facetus, Alius, inquit, ſtultis vinciendis una catena ſufficit; huic vix plures ſatis ſunt.

Veſtitus neceſſitati, non ſuperbiæ ſerviat.

HEnricus II. Imperator cognomento Claudus, ſi quando hominem adſpiceret veſtitu ſuperbientem, Te, inquit, vermes, veſtimenta vero tua tineæ comedunt.

Rudolphus Habſpurgenſis Comes tam omnis in veſtibus ornatûs erat negligens, ut laceras etiam non abjiceret, ſed reſartas in publico geſtare non erubeſceret.

Solon à Crœſo ſuperbiſſime amicto, & regio throno inſidente rogatus, An ſimilem ornatum umquam vidiſſet: Immo, inquit, ô Rex! Pavonum enim, & pſittacorum, utpote nativus, multo mihi pulchrior videtur.

Auguſtus Imperator filiarum in veſtitu luxum acriter ſæpe reprehendere ſolebat, inquiens: *Veſtitum mollem ac inſignem, ſuperbiæ eſſe vexillum, nidumque luxuriæ.*

Præ-

Præclarè Bernardus: *Cur carnem tuam*, inquit, *preciosis rebus impinguas & adornas, quam post paucos dies vermes in sepulchro sunt devoraturi? & animam tuam bonis fidei operibus non adornas, quæ Deo & Angelis ejus præsentanda est in judicio? Cur animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillare, & ancillam dominari, magna equidem abusio est.*

Quamvis autem omnes homines vana superbi vestitus ostentatio dedeceat; viros tamen & juvenes maxime. Unde Ovidius:

Sint procul à nobis juvenes ut fœmina culti.

Mulieres vero illud Plauti in animo habeant:

Mulier ne quicquam exornata est bene, si morata est male.

Quibusnam Principes potissimum fidere debeant.

HEnricus Castiliæ Rex, cognomento Nothus, cruento admodum contra Petrum Regem bello gesto, & morti vicinus, filio successori per Episcopum mandasse dicitur: In regno tria hominum esse genera, quorum hi suam, illi Petri Regis, tertii vero neutram partem aut factionem sequuti sunt. Primis quidem velle ut dona & quidquid à se collatum, ratum esse jubeat, nec tamen planè ipsis fidat: secundos monere ut quibus posset rationibus, sibi adjungat, eorumque consiliis & opera utatur, quam enim adversario constantiam, eandem sibi præstituros, & ad priorem offensam officio, fide & diligentia delendam sedulo incubituros. Tertiis vero, in rebus

ad imperium pertinentibus nihilum quidem accredat: ut qui publicum servitium privatis commodis semper sint postpositiri. Tanto hoc præceptum est admirabilius, quanto longius à communi hominum opinione & sensu discedit.

Neutralitas, ut vocant, damnosa.

DE Senensibus, qui bello quodam, dum neutram partem sequi vellent, utrique prædæ fuerant, Alphonsus Neapolis Rex dixisse fertur, Idem eis accidere, quod iis qui in media ædium parte habitant, ut quibus inferiores fumo, superiores urinâ molesti sunt.

Maledici contemnendi.

FRidericus III. Imperator quum accepisset multos passim esse, qui male de ipso loquerentur, Quid vos nescitis, ait, Principum actiones tamquam scopum, venenatis linguarum telis esse propositas? Nobis quidem, qui omnibus satisfacere non possimus.

Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.

Simili animi magnitudine Franciscus I. Franciæ Rex, quum ob grave tributum subditis impositum, multorum voculis palam proscindi se audivisset, quibusdam ad læsæ hoc Majestatis crimen pertinere & acerrime vindicandum dicentibus: Sinite illos, inquit subridens, pro argento suo quod volunt, loqui.

Notum est Themistoclis factum, qui eum, à quo per totum diem convitiis oneratus fuerat, noctu à suis cum lucerna deduci jussit.

Vita

Vita Principum qualis.

PHilippus II. Hispaniarum Rex, Principum vitam, Textorum vitæ similem esse dicebat. Quemadmodum enim Textoris officium valde laboriosum est, & non assiduitatem tantum continuam, sed & totum hominem requirit, indefessum scilicet manuum ac pedum motum, defixos in tela oculos, quæ ut innumeris pæne constat filis, ita facile solvitur, rupto hic filo, alibi intricato; atque ad omnia reconcinnanda tam oculi quam manus sine ulla mora præsto esse debent: ita Reges & oculos & manus, adeoque totum animum pluribus negotiis simul intentum habere, & mature incommodis quibusvis occurrere oportet. Experto crede Roberto.

Qui Principum consortio indigni.

JAcobus Almansor parasitos, sanniones, ludiones, histriones, & id genus homines vehementer detestabatur, tanquam inutilia terræ pondera, & fruges tantum consumere natos: fucis eos similes esse dictitans, qui alieno labore partis opibus insidientur.

Quæ Principibus maximè perniciosa.

BAjardus strenuus militiæ ductor nullam rem apud Principes perniciosiorem esse dixit, quàm audaciam & potentiam, cum ignorantia conjunctam.

Aulicorum vita.

COrdatus quidam & multæ experientiæ homo, illud se observasse dicebat, tam Principes

quam eorum aſſeclas quaſi per tranſennam hunc mundum inſpicere, vitæque bona extremis tantum labiis deguſtare. Ob continuas enim & graviſſimas occupationes cibum eos non manducare, ſed truncare, nec vinum bibere, ſed infundere; atque ita fieri ut ad integri menſis, aut etiam anni finem prius perveniant, quam initium ſenſerint. Quomodo enim ullam ſinceram vitæ hujus voluptatem illi percipiant, qui eam aut continue diſcurſando, aut ſimulando ac diſſimulando, aut ſuam fortunam deplorando, & aliorum bonis invidendo, aut mille injurias devorando, præſentia deteſtando, futura metuendo, & infinitis aliis tam corporis quam animi miſeriis traducunt? Non injuria Hiſpani vulgari proverbio illum Regem eſſe dicunt, qui Regem numquam viderit; & Franciſcus Hetruriæ Dux, civis aut ruſtici opulenti conditionem omnibus aliis præferebat. Sed quidquid alii ſentiant, equidem literatos tantum homines, eos præſertim quibus neceſſaria non deſunt, vita hac vere & quaſi in ſolidum frui, exiſtimo: ut qui tempus quiete & honeſtis occupationibus, tranſigendo, vitam hanc, non ut aulici, negotiatores & alii, veluti raptim currendo, ſed pedetentim ambulando tranſeunt: nonnunquam ad dulcem leniter decurrentium rivulorum ſtrepitum conſiſtentes, alibi viridantium & pulcherrimis fetarum fructibus arborum, vallium amœniſſimarum, colliculorum & præcelſarum alpium mira varietate inter ſe diſtinctarum jucundiſſimo aſpectu oculos paſcentes, è variis, denique tam Naturæ & doctrinæ quam pietatis floſculis immarceſſibi-

lem

lem Sapientiæ sibi corollam texentes, atque ita suaviter in Dei gratia & melioris vitæ spe acquiescentes.

In aulis Principum hodie fere sanniones, ludiones & assentatores primas tenent. His licet intrare, sedere, loqui: his cibus de Principis mensa datur, his cubicula & arca etiam Principis patet, his creditur, his mos geritur, his bene aut male, prout voluerint, de unoquoque loqui licet: grata sunt denique omnia quæ dicunt aut faciunt.

Adulatores quomodo excipiendi.

QUidam Sigismundum Imperatorem ad cœlum laudibus efferebat, ac Deo pæne æqualem faciebat. Iratus Imperator homini colaphum impingit. Exclamanti, *Cur me verberas?* respondit, *Cur tu me mordes?*

Huic congruit illud Græcorum: τὰ πρῶτα ὁ κόλαξ τὰ δεύτερα ὁ συκοφάντης. In aulis Principum primas tenet adulator, secundas, sycophanta.

Eodem Sigismundo, Adulatores cane pejus & angue se odisse dicente, Brunorus Veronensis, At hoc genus, inquit, homines longe omnium vobis carissimos esse video. Qua enim alia arte plerique omnes tantam gratiam & favorem acquisiverunt? Ibi Imperator, Verum dicis, mi Brunore: ea enim est naturæ nostræ imbecillitas, ut quamvis Adulatores fugiendos esse dicamus, eorum nihilominus consuetudine delectemur. Et tu ipse profecto si nihil omnino umquam

quam esses assentatus, jam dudum, credo, aula mea exiisses. Innuens non semper *Veronensem*, sed *Placentinum* nonnunquam fuisse.

Præsente Friderico III. Imperatore Caspar Schlickius tam multiplicem aulæ hypocrisim detestatus, Ego, inquit, quovis ire potius constitui, quam inter ejusmodi homines versari. Tum Imperator, Ergo ultra mare glaciale proficiscendum tibi intelligo: & tamen ibi quoque quod fugis invenies? si quidem nemo est quin hac arte aliquando utatur. Immo, ut præclare Seneca, *Sibi quisque maxime assentatur.*

Ludovico XII. Franciæ Rege aliquando dicente, In aula sua abunde omnia quibus opus esset, & quibus etiam opus non esset, reperiri, unum tamen abesse: familiarium aliquis, id, quidnam esset, rogabat. Veritas, Rex inquit, quam pater meus animam agere dicere solebat; ego vero, & quidem intestatam, jam mortuam puto.

Augustus mortuo Varo, idcirco supra modum se dolere ajebat, quod jam non esset à quo verum audiret.

Gordianus vero Imperator dicere solebat, Miserum esse Imperatorem apud quem vera reticentur.

Non facile fidendum.

Alcibiades ad dicendam caussam è Sicilia, quo se receperat, Athenas evocatus, quum iturum se negasset, Siculus quidam, Ecquid tu, inquit, civium tuorum, amicorum & cognatorum judicio diffidis? Quid mirum, inquit Alcibiades? Immo hac in re matri quidem meæ fidem

habi-

habiturus non sim. Quid enim, si illa nigrum calculum pro albo apprehenderit? Niger enim color damnationis, albus absolutionis signum erat.

Nihil violentum diuturnum.

DIonysius Siciliæ tyrannus filium ob vim nobili puellæ illatam acerrimè objurgans: Quid tu, ait, aut umquam simile aliquod facinus patris tui audisti? Cui filius, Non enim pater tuus Rex fuit. Huic Dionysius: Nec tu profecto filium Regem habiturus es, nisi ab ejusmodi flagitiis desistas.

De superbia & in quo falsa consistat felicitas.

CHristophorus Landinus scribit quodam loco, Superbiæ socias sive comites esse Levitatem, Arrogantiam, Avaritiam, Ambitionem, Lætitiam immoderatam, onerosam Humilitatem, & peccandi Licentiam: filias vero, Hæresim, inobedientiam, vanam gloriam, hypocrisim, ostentationem, pervicaciam, discordiam, invidiam.

Idem fallacem hujus Mundi felicitatem ait in quinque rebus consistere, imperio scilicet, divitiis, honoribus, famæ sive nominis existimatione, & corporis voluptatibus.

Ex inimicis salus.

ANtisthenes (Xenophonti idem nonnulli tribuunt) dicere solebat, diligenter nobis attendendum esse quid inimici de nobis sentiant & loquantur, utpote qui vitia nostra longe melius quam amici pervideant & notent. Et ut à serpen-

tibus

tibus remedium, ita ab inimicis utilitatem petendam esse, idem monebat.

Fortunæ instabilitas.

PEtrus Albizius Florentinus, cives omnes auctoritate, divitiis & potentia longe superans, quodam die complures amicos ad magnificum epulum invitarat. Mensis secundis illatis, inter bellaria clavus repertus fuit, magna cum omnium admiratione, ex quo convivarum aliquis capta occasione, monere eum cœpit, ut Fortunam suam jam summo loco consistentem trabali clavo figat opus esse, ne illa more suo rursus ad ima vergat. Et præsagium hoc potius quam interpretationem fuisse, eventus docuit, Albizio non fortunis tantum omnibus everso, sed ignominiosa quoque morte affecto. *Tutius*, scilicet, *est ad summum, quam in summo*, Seneca: *Fortuna magna non caret formidine.* Sexcenta tam exempla quàm dicta ad hanc rem passim occurrunt.

Luxus excusatio.

QUum Aristippo Philosopho quidam victum splendidum & sumptuosum exprobrasset. Equidem, ait ille, si peccatum hoc esset, nequaquam Deorum festa tanto luxu & pompâ celebrarentur.

Cavendum ab ambiguis verbis.

LUdovicus XI. Franciæ Rex, devictis rebellibus, & toto fere pacato regno, Equitum magistro (Conestabilem vulgò appellant) qui clanculum rebelles re & consilio juverat, diligenter

genter ſeſe excuſanti, & ſecurum commeatum petenti renunciari juſſit: Ut tam ſedulo ſeſe purgaret, nihil quidem opus fuiſſe: ſatis enim ſuperque ſibi tam de Coneſtabilis erga ſe animo, quam meritis & officiis conſtare. Veniret ergo quandocumque ipſi videretur. Et hoc quidem pro certo, inquit Rex ad nuncium, ac ſine ulla fictione tibi affirmo, me ad res meas conſtabiliendas tali capite vehementer opus habere: non conſilia à tali capite profecta, ſed caput ejus à cervicibus revulſum intelligens.

Vino multa adſcribenda.

QUum milites quidam apud Pyrrhum Epiri Regem delati eſſent, quod in convivio quodam multa in eum contumelioſe dixiſſent; Rex accerſitos, utrum res ita ſe haberet, rogat. Ibi unus ceteris audacior, Fatemur, inquit, Rex, nos multa id genus dixiſſe, & niſi lagena nos tam cito defeciſſet, multo fortaſſe plura dicturi eramus. Hac tam ſincera confeſſione quam feſtiva excuſatione delectatus Rex, liberos abire permiſit.

Joco matrimonium pacatum.

BErnardus Amideus, filium ſibi ſine opera ſua natum ſuſpicans, dies noctesque multum ſeſe affligebat. Eam rem animadvertens Petrarcha amico vehementer objurgato, Tibi, inquit, Maria Ravennate magiſtra opus eſt, quum uxori, utpote ſoli optime conſciæ fidem habere vereâris. Et hanc quidem ad rem audi lepidam fabulam. Ante annos non multos Senis civis quidam illuſtris & opulens habitabat, uxorem Mariam

in Ravenna nomine eximia forma in matrimonio habens, quæ tamen adversâ pudicitiæ famâ laborabat. Ea quum filium unicum tenellum in sinu gestaret, maritus defixis primùm in puerum, deinde in matrem oculis, ex intimo pectore suspirium duxit. Causam uxori roganti, Semissem, inquit, bonorum meorum dederim, si tam certus essem filium hunc meum genuinum esse, quam tu certa es. Ibi mulier nihil immutato colore, Tanto ait, hanc in rem sumptu opus non est: quod si mille tantum ducatos mihi donaveris, scrupulo omni exempto, hujus rei quam certissimum te faciam. Conditione à marito acceptа, advocantur cognati quidam & amici tamquam arbitri, tum re tota explicata uxor infantem in ulnas suscipit, & subridens: Mi marite, inquit, numquid fateris infantem hunc meum esse. Certe, inquit maritus: sed quid tum postea? Ibi illa accedens, Age igitur, eundem tu cape, à me tibi donatum: nec quisquam jam tuum esse negaverit. Solutis in risum omnibus, amici & singularem mulieris hujus dexteritatem laudarunt, & stultam viri zelotypiam reprehenderunt.

Mercatura Principibus indigna.

THeophilus Imperator Constantinopolitanus uxorem habuit admodum avaram, ut quæ mercaturam etiam tam terra quam mari exercuerit. Accidit ut Imperator per fenestram prospectans, ingentem onerariam in portum appulsam conspicatus, misso puero, cujusnam ea esset, unde veniret, & quas merces veheret, percun-

ctari

ctari juberet. Ubi vero intellexit ad uxorem tam navim quam merces attinere, nautis mandavit ut ſtatim quæ ſua eſſent quiſque exportaret: quo facto, igne injecto navim & quidquid in ea erat comburi juſſit, uxorem quæ hæc ſpectabat auſtero vultu ſic affatus: Me quidem Deus Imperatorem fecit, at tu nauclerum & mercatorem facere me ſatagis; Tu ſcito, ſubditorum noſtrorum eſſe, mercaturam exercere, & victum inde quærere: quod ſi nos totius Imperii reditibus non contenti, etiam mercaturæ utilitates ad nos rapiamus, unde ſubditi noſtri & vitam ſuſtentabunt, & tributa nobis ſolvent? *Princeps ſe regem eſſe, non mercatorem meminerit.*

Non vi, ſed blanditiis Amor gaudet.

LEo Byzantinus Platonis diſcipulus nobilis ſophiſta, quum accepiſſet Philippum Macedoniæ Regem magno cum exercitu ad expugnandum Byzantium adventare, obviam ei profectus, cur patriam ſuam oppugnatum veniret, rogavit. Rex, Scias, inquit, me deperire eam, nec facile quieturum donec ea potiar. Tum Leo, At tu etiam hoc ſcias, ô Rex, amatores ad amicarum fores non inſtrumenta bellica, ſed Muſica adducere ſolere. Quo dicto, Rex delenitus, omiſſo Byzantio, arma aliò convertit.

Panicus terror.

ARnoldo Imperatore Romam obſidente, forte fortuna ab iis qui foſſas moliebantur, lepus è cubili excitus, & per caſtra diſcurſans, plериſque, ut fit, inſequentibus, ingentem tumultum

excitavit. Eo consternati qui in muris excubias agebant, rati coronâ urbem oppugnatum iri, subito desertis stationibus diffugere cœperunt. Quo animadverso, Imperatoris milites, omisso fugaci animalculo, per muros nemine resistente enixi, urbem unico assultu ceperunt.

Cui mutuo dandum.

AD Tarquinium Abbatonium militum ducem in lectulo cubantem miles quidam venit, totus sudans ac tristis, eumque affatus, Quid, inquit, agis, Dux optime? an dormis? Cur hoc rogas, inquit Tarquinius. Ah, inquit ille, rogare te volui, ut decem ducatos mihi commodes, ut iis pecuniam lusu perditam, cum fortuna favente recuperem. Abi, ait Tarquinius, ego dormio.

Primas fert qui plurimum dat.

FLorentiæ quum novus Senatus legendus esset, quidam Laurentio Mediceo hominem vino valde deditum, ut suffragio eum juvare vellet, commendabat, inter cetera hoc addens, uno vini cantharo quocumque vellet adacturum. Tum Laurentius: Quid me fiet, si quis alius binos ei cantharos propinarit?

Datum reddendum.

AB Arlotto Florentino amicus frumenti aliquot modios mutuo acceperat; reddere postea oblitus. Quum vero annonæ incidisset caritas, eundem adit, & rursus modios aliquot poscit. Arlottus homini commonstrat granarium, & petere inde jubet. Ille nullo frumento reperto, redit,

redit, frustra se ibi fuisse indicans. Tum Arlottus, Nihilne reperisti? Crediderim ergo id quod ante annum tibi concreditum fuit, nondum à te reportatum. Quod ergo gratificari tibi non possum, tibi ipsi imputabis. Bonus *condus* bonum *promum* facit.

Talis res frangitur.

FRanciscus Seminata, magna bonorum parte talorum lusu dilapidata, à Prætore in custodiam datus fuit. Hanc ille injuriam, ut putabat, ægre ferens, Prætor hic, ait, carceri me inclusit quod mea bona dilapidarim; quid mihi facturus, si ipsius bona dilapidassem? cujus joci festivitas Prætori tantopere placuit, ut hominem statim custodia liberarit.

Principum ira non provocanda.

ATheniensibus divinos Alexandro Magno honores, uti stulta assentatorum persuasione inflatus petierat, decernere recusantibus, quidam dixit: Cavete Athenienses, ne dum cœlum nimis sollicitè custoditis, terram amittatis.

An & quando Philosophis pecunia opus.

ARistippo bonam argenti summam petenti, Dionysius Siciliæ tyrannus admirabundus, Quid tu, inquit, Aristippe ea petis, quæ vos Philosophi, ut quidem præ vobis fertis, adeo contemnitis, & quibus sapientem egere negatis? Aristippus, prius mihi da, inquit, ad quæstionem postea respondebo. Accepto argento, Aristippus ait: Numquid vides, Dionysi, me jam iis re-

bus quas dicis non egere, nec doctrinam nostram sibi repugnare?

Xenocrati Philosopho Alexander Magnus quinquaginta talenta dônarat; quæ tamen ille accipere recusavit, tanto dono sibi opus non esse dicens. Tum Alexander, Ergo nullos amicos habes, quibus aliquo opus sit? Mihi quidem ad benefaciendum amicis omnes Darii opes vix satis fuerunt: & tu in quos usus quinquaginta collocare talenta debeas, nescis.

Miserior est qui patitur, quam qui passus est.

AD Arlottum Florentinum Ecclesiastici quidem ordinis, sed multi ac liberalis joci hominem, nauta quidam venit stipem rogans, ac dicens, Catalaunorum piratarum manus ægre se evasisse. Tum Arlottus: Multo sane justior caussa mihi à te petendi fuerit. Ego enim in illis manibus sum, quas tu evasisti, Calixtum Papam intelligens, qui ex ea natione erat.

Facetum, sed pium rustici dictum.

RUsticus quidam dicere solebat, se suo quotidie labore quinque lucrari panes. Interrogatus autem quomodo eos distribueret, *Unum*, inquit, *capio*, *unum projicio*, *unum reddo*, *&* *duos do mutuo.* Ænigma hoc declarare jussus, Unum, inquit, in meum usum capio, unum projicio, quem porrigo novercæ meæ; unum patri, quem illi reddo, duos liberis meis mutuando credo.

Mulieres & pueri sæpe rerum potiuntur.

THemistocles quum unum ex liberis suis matri ita in delitiis esse videret, nihil ut umquam

quam illi negaret, ac plus quam ſeipſum amaret, concludebat filiolum hunc ſuum Græcis omnibus dominari, ſi argumentans: Athenienſes dominantur Græciæ, Ego dominor Athenienſibus. Mater mea dominatur mihi. At filius meus matris meæ dominus eſt. Ergo toti Græciæ dominatur.

Eandem fere in ſententiam Cato, Nos omnibus, inquit, totius Orbis hominibus imperamus, at uxores noſtræ imperant nobis.

Liberi quatenus amandi.

ARiſtippus quum liberos haberet parum dicto audientes, & vitioſos, domo eos tandem ejecit, ac ſi eos pro ſuis non agnoſceret. Cujus ſeveritatis nomine ab amico reprehenſus, quod ſcilicet liberi utpote ab ipſo generati, corporis ipſius pars eſſent: Etiam pediculi, inquit, & pituita è capite deſtillans meo, à me provenit, quæ tamen quia nullius uſus ſunt, lubenter à me ſeparo & abjicio.

Decore pro ſexu incedendum.

GEnerum Cicero habuit adeo mollem & delicatum, ut lento & quaſi cribrato gradu incedens, pro fœmina haberetur; filia vero, virorum inſtar, grandem gradiebatur gradum. Pater igitur eam eundo ita ſuccutientem conſpicatus, *Placide*, inquit, *incede filiola, ut maritus incedit tuus.* Atque ita uno dicterio ambos perſtrinxit.

Ingenii oſtentatio juvenilis eluſa.

RUſticus quidam filium habuit, qui contritis

aliquot in litterario ludo annis, domum reversus, eruditionem suam ubique & semper ostentare gestiebat. Quum vero aliquando in mensa nihil appositum esset præter quatuor ova, & filius admirabilis suæ eruditionis specimen dare cupiens, diceret, Septem ibi esse, quandoquidem numerus quaternarius etiam ternarium complecteretur, & quatuor ac tria septem conficerent; pater, ne pluribus disputaret, quatuor ova sibi sumpsit, dicens: Ego quatuor ista comedam, reliqua tria tu tibi capito.

Importuna interrogatio elusa.

QUidam hominem munus quoddam pallio tectum gerentem interrogavit, Ecquid portaret, Annon vides, respondit alter, de industria ideo tectum esse, ne tu scires?

Curiositas.

ANtigonus quum exercitum suum lustrans, Antagoræ poëtæ tentorium intrasset, & pisces eum coquentem invenisset, Putasne, inquit, Homerum quum res Agamemnonis describeret, coquendis piscibus occupatum fuisse? Cui respondit Poëta: Putasne & tu Agamemnonem quum præclara illa facinora ederet, curiosum fuisse inquirendo an in exercitu pisces coquerentur?

Alexandri M. Exemplum inversum.

JOannes Gonzaga Talis ludens, multam pecuniam perdiderat, adstante Alexandro ejus filio subtristi. Tum quidam, Ecce filium tuum avidè exspectantem ut ludo vincas, ut & ipse de

præda

præda partem aliquam habeat: Erras, inquit Gonzaga: neque enim Alexandri eſt tam humilia cogitare. Neſcis tu Magnum illum Alexandrum, quum audiſſet non civitates tantum, ſed multa etiam regna à patre Philippo ſubjugata, flere cœpiſſe, quod diceret, vereri ne ſibi poſt paternas victorias ullum ſpicilegium reſtaret, ſic & meus hic Alexander triſtis adſtat, ſed contrariam ob cauſſam: ſi quidem metuit fortaſſe ne tantum ego ludendo perdam, ut ipſi quod perdat nihil reliquum ſit futurum. Scitum eſt illud cujuſdam de Alexandro dictum: *Alexander Mundo Magnus eſt: at Alexandro Mundus eſt Parvus.*

Quiſque ſuo genio ducitur.

CRates Philoſophus quum egregia quædam mulier nubere ipſi cuperet, progreſſus, & cogitans ignorare fortaſſis mulierem quod gibboſus ipſe eſſet, & pauper, penulam humeris detraxit, & unà cum pera & baculo in terram projecit, proteſtatus, ſuas has facultates, ſuam hanc formam eſſe quam videret, ſecum itaque bene expenderet, ne poſtea hujus pœniteret. Verum ea nihilominus conditionem accepit, affirmans, ſe nec pulchriori nec ditiori marito nubere potuiſſe.

Spartanorum lex de connubiis.

CIrca matrimonium, Spartanorum lex mulctam ſtatuebat, primam, non ducenti uxorem; ſecundam, ſero ducenti; tertiam & graviſſimam, malam ducenti.

Quando uxor ducenda.

DIogenes ab amico rogatus: quodnam tempus esset uxorem ducendi. Ille, juveni inquit, qualis tu es, nondum; seni nunquam.

Fragilitas muliebris.

PYthagoras dicebat, aurum igne, auro fœminas, viros vero fœminis probari. Idem ait: si ex argento essent fœminæ, ad monetam faciendam minime aptas fore, ut quæ mallei ictum minime ferre possint.

Arlotti quædam dicta.

TAnti mihi est utilitas nihil proficiens
 Quanti malum mihi nocens.
Qui vetere relicta, novam viam prendit,
 Ad locum quo non vult, sæpe tendit.
Donator pridem obiit,
 Adjutor animam agit.
Ne te possit pœnitere,
Secreta tua confitere,
 Confessario, Advocato,
 Medico: reliquos celato.
Atrox & periculosa est tempestas mala mulier.
 Non omne quod splendet aurum est.
Qui calamitates non vult ferre,
 Exeat quamprimum è terra.
Vita hæc nihil aliud est quam assidua militia & malitia.
 Pecunia, Sapientia, Fides,
 Vix hodie sunt, quamcunque vides.
Non est ulla virtus quam paupertas non maculat:

Nec

Nec ulla ſanctitas quam peccati dulcedo non collutulat.
Abundantia faſtidium gignit.
Qui bene ſedet male cogitat.
Gaudium hujus Mundi breve eſt.
In cœlo æſtu non calebit,
Nec frigore quiſquam algebit.
Abit tempus, & omnia ſecum trahit.
Qui præter ſolitum eſt blandus,
Proditionem molitur infandus.
Qui facit quæ facere non debet,
Fieri videbit quæ non credet.
Qui unum periculum ſemel evadit,
Mille evaſurum ſe ſperabit.
Contra timorem omnia arma ſatis non ſunt.
Si ruſtico quis manus det,
Simul & pedem arripiet.
Fac quod facies.
Equo donato dentes non ſunt inſpiciendi.
Parum is ſcit, qui ſeipſum juvare neſcit.
Qui contentus eſt, lætus eſt.
Tantum creſcit amor, quantum ipſa pecunia creſcit.
Id verè meum dixero,
Quo utor, quodque Deo dedero.
Nec feminam nec pannum eme.
Ad candelam fraudem time.
Qui malus eſt, nec malus putatur,
Facit malum, ac celatur.

Sequentia Guicciardino Boccatio adſcribuntur.

QUi ſtatum mutat, ſenſus mutat.
Neceſſitas caret lege.

Qui nihil ſcit, ſi tacere ſcit, ſatis ſcit.
Gratus & jucundus homo eſt, qui homo eſt.
Prima pars ſtultitiæ eſt, ſapientem ſe credere.
Homo proponit, Deus diſponit.
Una uncia dominii, æquiparanda eſt libræ Auri.
Si vis bene mori, bene vive.
Qui perſtat, vincit.
Præſentem fuge voluptatem quæ futurum gignit dolorem.
Fœmina amans otii, cum virtute nil habet negotii.
Paupertas homines ſtrenuos; Lex facit ingenuos.
Omnium dolorum optimum remedium eſt Patientia.
Conſcientia vim habet mille teſtium.
Vera lex Natura eſt.
Omnis timor ſervitus.
Ex præſentibus conjectura fit quæ poſt hæc ſint futura.
Pactis ſive contractibus leges rumpuntur.
Unus homo centum valet, & centum vix unum.
Sententiam & propoſitum mutare ſapienti probro non eſt.
Admiratio ignorantiæ eſt filia.
Facta viris, verba fœminis.
Diligentia vincitur ſcientia.
Fames Famæ ſæpe obeſt.
Tempus eſt Veritatis pater,
Uſus rerum omnium mater.
Qui virtutem ſerit, bonam famam metit.
Mors omnium, ſed mortis Fama eſt victrix.

Converſatio quam jucunda.

ARchitas Tarentinus dicere ſolebat, Si cui Deorum immortalium munere conceſſum eſſet ut in cœlum aſcenderet, & mundi hujus naturam ac ſtellarum pulchritudinem contemplaretur, parum id ei gratum futurum, ſi non haberet poſtea cum quo ea quæ vidiſſet, communicaret.

Nec ego vulgo, nec vulgus mihi.

EXtra reprehenſionem, immo laudabilis eſt illa Epicuri vox dicentis: *Numquam placere volui populo: quoniam ea quæ ego facio illi non laudant; & quæ illi laudant, ego non facio.* Et Horatius:

Odi profanum vulgus & arceo.

Malorum conſuetudine an & quomodo utendum.

REprehenſus Diogenes, quod cum malis converſaretur, Etiam ſol, inquit, radios ſuos in loca immunda ſpargit, nec tamen inquinatur.

Idem alii idem objicienti: Medici, inquit, ægrotis toto die aſſident, nec tamen hi morbum contrahunt.

Vita ſolitaria.

SCipionis illud fuit: Numquam ſe minus ſolum eſſe, quam quum eſſet ſolus; nec minus otioſum, quam quum eſſet otioſus.

Ruſticus quidam doctum hominem ſolitudinis amantem accedens rogavit, qui ita ſolus vivere poſſet? Tum ille, *Ego*, inquit, *ſolus eſſe cœpi eo temporis momento, quo tu ad me veniſti*, ſignificare volens, doctum hominem tum demum ſolum

lum esse, quum inter ignorantes versatur, à quibus animum disjunctum habet & abstractum.

Crates juvenem in loco quodam secreto ambulantem conspicatus, quid solus ibi ageret, quæsivit. Cui juvenis: *Mecum ego colloquor.* At ille: *Vide ne cum homine nequam colloquaris.*

Secretum alteri non committendum.

SErvus vestem ab hero sibi donatam, illico alii cuidam amico suo donavit. Ab hero propterea objurgatus, *Quid*, ait, *me tuam servare vis, quum nec tu illam servare potueris.*

Nimiæ laudes quomodo accipiendæ.

NObilis quidam quum diu & patienter impudenti cuidam mirificos titulos & nimias laudes in ipsum congerenti, auscultasset, tandem inquit: Non scio equidem quid tuis istis laudibus facere debeam, quas si rejicio, te adulatorem arguo; si recipio, inanis gloriæ cupidum me ostendo. Dividamus itaque ut boni commilitones & socii, & partem earum mihi concedens, tu alteram partem cape.

Ambitio irrisa.

ALexander Macedo non satis esse putans & hominem esse & Regem, & *Magni* nomen obtinere, Jovis quoque filius nuncupari voluit. Hinc indignata ipsius mater, *Caveſis fili*, inquit, *ne malam Junonis gratiam tibi & mihi concilies.*

Hanc ipsius Divinitatem irridens Philosophus quidam adulari nescius, videns medicum ægrotanti

tanti jusculum præparare, *Dei nostri salus*, inquit, *à jusculo pendet.*

Quænam noxia maxime sint animalia.

PHilosophus quidam rogatus, quodnam animal hominibus omnium maxime esset noxium, respondit: *Inter Sylvestria, Maledicus: inter domestica, Adulator.*

Maledici procul habendi.

REx quidam cum altero bellum gerens, quum militem quendam hosti maledicentem audiisset, acriter eum castigavit, inquiens: *Ideo tibi stipendium ego numero ut contra hostem dimices, non ut ei maledicas.*

Alexander Magnus quum intellexisset quosdam male de ipso loqui, sapienter & regia quadam moderatione respondit: Regium esse bene facere, & male audire.

Modestia.

PYrrhus subita & felici ab hostibus reportata victoria, quum intellexisset *Aquilam* se à suis militibus nominari: Si ego Aquila sum, inquit, vos utique in caussa estis, siquidem brachiis & armis vestris quasi pennis me sublevastis & sustinuistis.

Eleganter Græcus quidam Poëta: *Qui absenti mihi maledicit, injuriam non facit; qui vero bene mihi præsenti dicit, is maledicit.*

Contentio fugienda.

QUidam ab homine contentioso & contradicendi cupido rogatus, Utro oculo quam longissi-

longiſſime proſpiceret; *Quo tu vis*, inquit, Nimirum.

Ferendo vincitur, qui poteſt vincere.
Mundus cui ſimilis.

PYthagoras dicebat, *Mundum eſſe quaſi Mercatum quendam*, in quo tria hominum genera concurrerent: Unum ad emendum: alterum ad vendendum: tertium ad videndum quid in mercatu ageretur. Et poſteriores hic idem ajebat Philoſophos eſſe, & ceteris feliciores. Forſan tum non tanta crumeniſecarum & furum multitudo fuit, quanta hodie, quos Pythagoras alioquin fuerat additurus.

Alius Mundum hunc Theatrum eſſe ait, ſive Scenam quandam, nos, hiſtriones; Deos, ſpectatores: ſub his forte Philoſophos quoque comprehendens.

Et improbis utendum.

PRinceps quidam per juvenem laſcivum & parum laudatæ vitæ, nobiles quaſdam feminas ad convivium invitarat. Procedente convivio, & omnium animis ad hilaritatem ſolutis, una earum per jocum ex Principe quærit, quî factum eſſet, quod quum in tanta modeſtorum juvenum & miniſtrorum copia, per illum potius vitioſum hominem ipſas invitari curaſſet? Cui Princeps reſpondit: *Cum bonis quidem ſemper ſibi convenire; jam vero periculum facere voluiſſe, quomodo & cum improbis agere poſſet.*

Aſtrologiæ vanitas.

ASTrologum de motu Sphærarum cœleſtium

&

& ſtellarum curſu multa differentem, Philoſophus quidam interrupto ſermone, interrogavit: *Quamdiu factum eſt, quod de cœlo deſcendiſti?*

Bona exiſtimatio quomodo comparanda.

SOcrates interrogatus, quæ maxime compendioſa homini via eſſet ad bonam famam & gloriam acquirendam, reſpondit: *Si curarit talis eſſe, qualis videri deſiderat.*

Dicterium in Neronem.

IN Neronem, qui excellens Muſicus, quamvis non eſſet, haberi tamen volebat, ſcitum eſt illud: Eum quemlibet potius fuiſſe, quam Muſicum: meliorem tamen Muſicum, quam Principem.

Ne ſutor ultra crepidam.

ALexander Magnus in Apellis ædibus de pictura judicium ferens, quum quædam ab arte plane aliena diſſeruiſſet, Apelles in aurem ipſi inſuſurravit: Aut iſtis de rebus omitte diſputare, ô Rex, aut ſubmiſſius loquere, ne pueri qui colores terunt, te audiant ſimul & rideant.

Ptolomæo Regi de Muſica diſputanti, Muſicus dixit: *Alia res eſt ſceptrum, ô Rex! alia plectrum.*

Vera nobilitas quæ.

DIogenes interrogatus, quinam mortalium omnium eſſent Nobiliſſimi: Qui divitias, inquit, gloriam, voluptatem, & vitam contemnunt; contraria vero, hoc eſt, paupertatem, ignominiam, laborem, mortem præclare ſuſtinent ac vincunt.

Reprehensio tempestiva esse debet.

AMicum quidam ebrium conspicatus accessit, & his verbis increpavit: Non te ebriositatis tuæ pudet? Tum ille, Non te pudet Ebrium reprehendere?

Pulcherrima Conversationis Regula.

SApienter Epictetus, *In Conversatione*, ait, *Majori credendum esse, Minori cum modestia persuadendum, Aequali assentiendum.*

Honoris acceptatio lepidè excusata.

NObilis quidam ab amicis & aliis post longam contentionem, præcedere & domum quandam prior ingredi coactus, *Bene*, inquit, *jam opinor, intelligitis, me vestri studiosissimum esse servum, quum prompte vobis etiam in iis rebus obediam quæ pudorem mihi incutiant.*

Rex an melior aliis.

QUum Leonidæ objectum à quodam fuisset: *Tu quidem excepto regno, nibilo me es melior: At enim*, respondit Leonides, *si te melior non forem, non utique Rex essem.*

Nec infirmi contemnendi.

SCipio Ædilitiam dignitatem ambiens, nactus obviam quendam venientem, apprehensa ejus manu, quum duram & callo obductam sensisset, per jocum interrogavit; *Utrum manibus an pedibus ambulasset.* Quo ille joco tanta indignitate commotus fuit, ut per tribus circumiens, & plebem ludibrio haberi dicens, veluti stipulas ignis, multitudinem universam ad iram accenderit,

derit, idque effecerit ut Scipio repulſam paſſus ſit.

Rex cui ſimilis.

ELegans eſt illa Regis cujuſdam comparatio, qui ſe *platano* aut *nuci* ſimilem eſſe dicere ſolebat: ſub quam pluvio cœlo multi ſe recipiant; qui poſtea ſerenato cœlo, eidem & ramos decutiant, & ſecurim admoliantur.

Potentia ſobriè utendum.

CAto monebat, *Potentes potentia ſua ſobriè uti debere, ut diu ea uti poſſint.*

Trajanus Imperator Senatores pro veteri more, *Patres:* ſe vero *Miniſtrum* nominabat.

Achilles an Homerus.

QUidam interrogatus, utrum *Achilles* an *Homerus* eſſe mallet? Et tu mihi die, reſpondit, utrum *buccinator* an *Imperator* eſſe malis!

Aures in pedibus quidam habent.

ARiſtippus à Dionyſio quid petens, quum non exaudiretur, tandem ad pedes illius provolutus, quod petierat impetravit. Ob hanc indignam Philoſopho humilitatem reprehenſus, ajebat. *Culpam hanc non ſuam eſſe, ſed Regis, qui aures in pedibus haberet.*

Qui ab officiis removendi.

PHilippus Macedoniæ Rex quum animadvertiſſet quendam ex officialibus ſuis barbam tinxiſſe, ab officio eum removit, dicens, *eum qui propriis pilis fidus non eſſet, in cauſis publicis multo minus fidum fore.*

Mulieres cui ſimiles.

ARgute quidam *Mulieres morti ſimiles* eſſe dixit, propterea quod fugientem ſequantur, & ſequentem atque vocantem fugiant.

Amor cui ſimilis.

CHimæræ nonnulli Amorem comparant. Sicut enim Chimæra caput habet Leonis, Capræ ventrem, & caudam Draconis; ita Amor initio feritatem Leonis præ ſe fert, in medio Capræ luxuriam, in fine vero venenum Draconis, quod & ruinam Amanti conciliat, & mortem.

Qui viri probi.

QUidam qui omne tempus otio & torpore conſumebat, ob inertiam hanc objurgatus, & ut & ipſe laboraret monitus, quatuor, quos habebat, fratrum exemplo, qui ſuo ſibi ſudore victum quærerent: At quatuor, inquit ille, nebulones, facile unum virum probum alere & ſuſtentare poſſunt. Quo inferre voluit, laborare, nebulonum eſſe: viri autem probi, in otio degere. Quod ſi ita eſſet, Deum immortalem, quanta hodie eſſet bonorum virorum copia!

Qui ſapientes.

PHiloſophus quidam eos ſapientes prædicabat, quos voluntas & cupido inceſſerat navigandi: nec navigarent tamen: Rempublicam adminiſtrandi, nec adminiſtrarent: uxorem ducendi, nec tamen ducerent.

Occaſio præcidenda.

NObilis quidam in pulcherrimæ cujuſdam fœminæ

minæ ædes pictorem miserat, effigiem ejus ut depingeret: sed illico quum jam depingere cœpisset, supervenit maritus, & pictorem ex ædibus proturbavit, dicens: Fieri posse ut nobilem illum, post Copiam sive exemplar, ipsius etiam Originalis, ut vocant, obtinendi cupiditas incesseret.

Quomodo filiæ despondendæ.

OLympia Alexandri Magni mater dicebat, *mulieres cum auribus prius quam cum oculis despondendas*: id est, non tam aspectum & ornatum, quam bonam famam in matrimonio contrahendo spectandam.

Adspectus.

VIrum quendam gravem mulier lascivo paululum obtutu adspexerat: unde ille indignatus, Quin tu, inquit, terram potius intueris? At illa, Hoc magis, ait, te facere par est; utpote quum ex ea viri efformati sint, at quis nobis viros adspicere prohibeat, è quorum costis factæ sumus?

Honesta vidua.

NObilis quædam apud Romanos matrona de secundis nuptiis sollicitata, respondit, *Servium suum* (id enim mariti nomen fuerat) *quamvis aliis esset mortuus, sibi tamen adbuc vivere.*

Secundæ nuptiæ raro felices.

VIduus viduam duxerat: inter quos quum contentio in prandio exorta esset, mulier per contemptum semissem carnis quæ apposita

erat, rescuit, & pauperi cuidam cum his verbis porrexit: Hanc tibi in gratiam prioris mei mariti datam volo. Tum maritus eidem alteram semissem dedit, inquiens: Et ego in gratiam prioris meæ uxoris hanc tibi partem do. Sic utique siccum tantum panem reliquum habuerunt.

Noverca & privignus.

QUidam quum canem lapide petens, novercam tetigisset, *Ut ne sic quidem*, inquit, *à scopo plane aberravi!*

Gener; uxor, &c.

ARgute quidam dixit: *Eum, cui bonus obtigit gener, bonum filium acquirere, cui improbus, filiam perdidisse.*

De fœminis alius, *Quemadmodum*, inquit, *præsidiarii ad colloquium vel conditiones ferendas redacti, ab expugnatione parum absunt, ita & fœminæ, cum lascivo amatore vel consistentis vel colloquentis saltem, pudor magno in periculo versatur.*

Hinc sapiens quædam & casta mulier Amanti valde molesto, ita respondit: *Virgo patris, nunc uxor mariti subjecta sum imperio. Ideoque si placet ipsum alloqui, & intelligere poteris, quid ille à me fieri velit.*

Mulierum pertinacia.

MUlier quædam quum marito duos in cœna Turdos apposuisset, Merulas esse dixit. Replicanti autem marito, Turdos esse, illa triplicavit, esse Merulas: unde ira percitus maritus colaphum

laphum ipſi impegit. Sed neque ſic deſtitit uxor, Turdos menſæ apponens, Merulas eas dicere: ideoque colaphos ille geminavit. Exacta jam ſeptimana, uxor Merularum ſuarum iterum mentionem injecit, marito autem Turdos tamen fuiſſe dicente, quum illa nihilominus immo Merulas fuiſſe aſſeveraret, coactus fuit maritus Octavam celebrare, plagas & verbera iterando, ſed neque ſic ceſſavit contentio, Novo enim jam exoriente anno, mulier viro objecit, quod ob maledictas Merulas præterito anno vapulaſſet: & reſpondente marito, *ob Turdos;* uxore vero, ob merulas occinente, non potuit ſe continere maritus, quin veluti anniverſaria celebrans, iterum probe eam depecteret: nec tamen ſic adigere potuit, ut Turdos fuiſſe fateretur.

Vanus mulierum ornatus.

QUidam mulierem ambitioſe ornatam conſpiciens, *Hæ,* inquit, *plumæ pluris ſunt quam ipſa avis.* Atqui *Sat ſunt ornatæ, quæ ornantur minus.* Et *Fræno inaurato equos non redditur melior.*

Ex uno de cæteris.

QUidam maritus primo nuptiarum die uxori faciem totam pugno contudit. Accurrentibus amicis & parentibus, & interrogantibus, quid illa commiſiſſet, quod tam male eam tractaret, *Nihil,* reſpondit. Admirantibus & altero alterum intuentibus, ſubjunxit ille: *Quum absque cauſa eam verberarim, cogitate quam male, ſi cauſam mihi dederit, eam ſim tractaturus.*

Matrimonio non convenit austeritas.

GRæci in sacrificio, quo Junoni matrimonii causa operabantur, fel victimis detrahebant, & à tergo aræ rejiciebant: ut eo significarent, à Marito & uxore omnem removendam esse austeritatem, iram & amaritudinem.

Parentum erga liberos amor.

PTolemæus à quibusdam reprehensus, quod Ægypti regnum vivus filio tradidisset, *Nihil dulcius esse*, respondit, *quam Regis patrem esse.*

Regem decet liberalitas.

REx quidam filii conclave ingressus, multis ibi aureis & argenteis vasis, quæ jam olim ipsi donarat, conspectis, *Satis*, inquit, *video animo generoso te non esse; Tantis enim donariis, quæ à me habes, ne unicum quidem, ut video, tibi amicum conciliare nosti.*

Filii modestia.

QUum juveni cuidam exprobraretur, quod pater male de ipso esset loquutus: *Si pater*, inquit, *ejus quod dixit caussam non haberet, utique non diceret.*

Mundi hujus abusus.

DIvinus quidam scriptor sequentia valde deformia, in hoc tamen Mundo valde frequentia esse dixit: *Sapientem absque Religione, juvenem absque Obedientia, Divitem absque Eleemosyna, Fœminam absque Honestate, Dominum absque Virtute, Christianum Litigiosum, Pauperem Superbum, Regem Iniquum.*

Greſſus decorus.

ANgelus Politianus in platea cum amico gradum accelerante incedens, eundem apprehenſa veſtis lacinia, admonuit, ut placide ac pedetentim incederet, ſiquidem Ariſtoteles affirmet, *Greſſum tardum gravitatis eſſe judicium.* Tum ille Politianum intuens. Sane miror te, inquit. Si enim negotiorum, quæ mihi jam incumbunt, vel dimidiata pars Ariſtoteli fuiſſet expedienda, utique ille undequaque diſcurriſſet, & tamen vix tertiam eorum peregiſſet partem.

Mundi perverſitas.

GRæcus quidam ſcriptor Mundum omnia perverſe agere cernens, malos videlicet extollendo, bonos vero deprimendo, in hanc tandem venit ſententiam, ut diceret. Si à Deo ſibi hæc conditio ferretur: Tu poſt mortem reſuſcitatus, aut Canis eris, aut Ovis, aut Hircus, aut Equus, aut Homo, aut quodcumque tibi libuerit, ſe quidvis aliud potius quam Hominis formam electurum: quandoquidem inter omnia animalia ſolum hominem aut indignos experiri favores, aut injuſtis odiis expoſitum eſſe videret. Bonæ enim indolis Equum majori cum diligentia & ali & gubernari quam alium. Canem bonum, malo pluris æſtimari; Gallum pulchrum ſingulariter & melius paſci, & generoſum abjecto præferri, &c. at Homini nequaquam prodeſſe, quod vel bonus ſit, vel doctus, vel generoſus. Primum enim honorem haberi Adulatori; ſecundum Calumniatori; tertium Delatori; & conſequenter improbis atque malitioſis locum dari.

Inde ſatius fore concludit, ut in Aſinum transformaretur, quam ut in hominis figura ſceleratos commodius & majori in dignitate vivere conſpiceret.

Bonus ſemper.

MAncipium quidam empturus, cuidam dixerat, *Si ſervum te aſcivero, eriſne vir bonus? Etiam*, reſpondit ille, *ſi me ſervum non aſciveris.*

De boni Servi officio non inelegans hoc eſt: *Aut ſerviat ut ſervus: aut fugiat ut Cervus.*

Quæ res male tractentur.

LEpide quidam tria male tractari dixit, Aves in manibus puerorum. Juvenculas in manibus Senum, & Vinum in manibus Germanorum, qui illud non bibunt aut abſorbent, ſed liguriunt, & tamquam ei collum frangunt.

Alius, male cum his civitatibus agi dicebat, quæ & multis judicibus, & multis Medicis indigerent.

Convivis illud quidam ſolebat occinere: Si modeſti & temperantes eſtis homines, quod vobis appono ſatis eſt; ſi minus, jam hoc quoque nimium eſt.

Nec guloſus, nec avarus.

ARiſtippum Plato reprehendit, quod magnum delicatorum piſcium numerum coëmiſſet, tamquam id Philoſophum minus deceret, Reſpondente Ariſtippo ſibi hos parvo emptos, ſubjunxit Plato: Atqui ne viliori quidem ego pretio

tio eos emerim. Cui Ariſtippus: Vides igitur ô Plato, non me guloſum, ſed te avarum eſſe.

Merobibi urbana excuſatio.

APud nonnullas nationes mos eſt vinum antequam bibatur, aqua diluere. Hinc merobibus quidam Germanus in convivio ceteris Baccho vel Nymphas vel lymphas potius admiſcentibus, cur idem non faceret, facete ita ſe excuſavit. Diu jam eſt quum Aſtrologum quendam de vitæ meæ fortunis conſului. Etſi autem de multis ille me monuit, mihi ut caverem, animo tamen probe adhuc inſculptum habeo, illum ob magnum periculum, alioquin certo incurrendum, aquas mihi vitandas præcepiſſe. Ab eo igitur tempore ſtatui, numquam vinum aqua miſtum bibere, ac præceptum iſtud obſervando, à periculo illo hactenus recte mihi cavi, & etiamnum cavebo.

Faceta quædam.

MEdicus quendam, comeſtis jam piris monebat, ventriculum piris concludendum eſſe; at ille, nihilominus, inquit, poculum mihi porrigite, nam & poſt hauſtum hunc rurſus potius pira comedam.

Bonus quidam poſtquam cibos multo ſale & pipere conditos ſumſiſſet, media nocte lecto exſurgens, & capite e feneſtra proſpiciens, quanta maxime potuit voce exclamavit: *Ad ignem, ad ignem.* Territi hac voce viri accurrerunt: ac quærentibus ubinam arderet? *In mea gula,* reſpondit, *in mea gula.*

Quidam cæcutiens rogatus, quid maxime visum ipsius offendisset? Malum oculorum, respondit.

Servus quidam quum videret herum suum litterarum fasciculum conscindere, rogavit eum tres aut quatuor, ut sibi donaret. Quærenti autem domino, quid iis facere vellet, aut ad quid opus haberet? Quum, inquit, patriam meam relinquerem, rogavit me mater mea, ut litteras quandoque ad se mitterem. Mittam igitur has, quibus te non indigere video. Numquid hic est vervecum ex patria?

Ridiculum.

NOvas ædes quendam construentem, architectus rogabat quo terram egestam transferri vellet. Fossam facite, inquit, & in eam injicite. Tum ille, quo vero terra ex hac egesta reponenda est? Aliam, inquit, fossam tam amplam facite, ut utramque capiat. Acumen hominis!

Ridicula gratiarum actio.

NUncius quidam sive viator à pagi cujusdam Communitate ad Officialem proximæ Civitatis ablegatus erat, ut ei munus quoddam illius nomine offerret. Dicente autem Officiali: *Gratias meo nomine Communitati agito, & dic, ut opera mea ubi necessum est, libere utatur;* respondit ille: *Ita faciat quoque vestra Dominatio cum Domina Communitate, quam perpetuo bonam habebitis sororem.*

Quum Princeps quidam per ditionem suam iter faciens, in pago quodam divertisset, incolæ conci-

concilio habito eidem muneris loco nescio quid offerre decreverunt. Ea ergo provincia Prætori & tribus aliis, totius pagi sapientioribus demandatur: qui ubi cum munere comparuissent, & id, ut facile cogitari potest, egregia oratione mirum in modum ornassent, Secretarius, Principis jussu eisdem gratias agit, in fine hæc verba addens: *Dominum suum eis clementem Principem esse & semper futurum:* tum Prætor excipiens, *Et hoc sciat*, inquit, *Dominus noster, nos vicissim ipsius clementes subditos & rusticos perpetuo mansuros.*

Alia ridicula litterarum inscriptio.

ANtonius Guevara in epistola quadam Comitissæ Consentinæ non minus ridiculum quid accidisse scribit. Quum enim, mortuo marito, litteris, ut moris est, subditos de eo certiores fecisset, & nomen suum ita subscripsisset: *Mæsta & infelix vidua, &c.* illi titulum quoque in responsione imitandum sibi censuerunt. Sic itaque exorsi, *Illustrissima & mæsta domina, &c.* easdem litteras ita concluserunt: *Ex mandato Senatus, magistratus, & gubernatorum, &c.* addita demum inscriptione; *Mæstæ & infelici dominæ nostræ viduæ.* Sed ineptiarum satis.

Carmen quoddam Marcus Laudensis Clementi VIII. Pontifici legendum exhibuerat, qui vix tertio lecto versu, Eho, inquit, Marce, versus hic una syllaba justo brevior est. Tum Marcus, *Nihil refert, mox Sanctitas V. alium inveniet, qui tanto sit longior.*

Aliena

Aliena non curanda.

QUidam è fenestra prospiciens, & agasonem videns asinum multis ictibus impetentem, hominem inclamat, cur miserum animal tam crudeliter tractaret? *Ignosce*, inquit ille, *mihi Domine, nesciebam ego, asinum meum tanta tibi cognatione junctum, ut tantam ejus curam geras.*

Lites fugiendæ.

ÆRe alieno oppressus quidam quum solvendo par non esset, diu intra limen se continuit, interim vero negotiorum causa absentem se credi volebat. Quum vero re detecta jam inibi esset ut fraudis condemnaretur, ab Advocato sic defensus est: Non mirum videri debere si homo quietis amans, omnem litem subterfugiendam, & propterea latendum sibi aliquamdiu statuerit.

Ut feris, ita metes.

NObilis quædam fœmina ad sacrum audiendum in templum properans, ex homine obvio, qui tamen nobilem habitu se ferebat, e templo egrediente, per irrisionem percunctata fuerat, *utrum Rusticorum Missa jam peracta esset?* Ibi ille, *Etiam*, inquit, *jam vero Meretricum incipit, ideoque properandum tibi intelligo.*

Tosettus Patavinus Philosophus mulieri obviæ via decessit, hac comitate erga illam uti inquiens, quod videret eam, & mulierem & bellam esse. Ibi illa sive fastu elata, sive irrideri se existimans, At tu plane deformis es, inquit Toset-

Tosettus, *prius ego*, inquit, *mendacium dixi, jam tu alterum dicis.*

Nobilem virginem juvenculam duo equites simul ambiebant, unus valde adolescens, alter provectioris ætatis. Præsente puella, adolescentior ut seniorem pungeret rogabat, *Quot annorum esset? Non*, inquit alter, *adeo accurate numerum inivi: id tamen scio, asinum viginti annorum homine sexagenario longe seniorem esse.*

Joannes Dux Andegavensis ad Neapolitanum regnum occupandum proficiscens, vexillum suum ita inscribi jusserat: *Fuit missus cui nomen erat Joannes.* At Alphonsus suum: *Ipse venit & non receperunt eum.*

Hypocrisis.

OPulentus quidam mercator pauperem observarat, qui quotidie precationum libellum & rosarium manu tenens, sacris intererat, & in omnibus singularem devotionem præferebat. Cum eo igitur aliquando colloquutus bonam argenti summam sine ullo chirographo ei mutuo dedit: quam postea quum repeteret, ille non modo debitum negavit, sed ne novisse quidem hominem dixit. Hinc mercator ille ab aliis quod tam facile ignoto argentum credidisset, irrisus, *At non*, inquit, *Marcus Ravenna*, (hoc enim nomen alteri fuerat) *sed libellus ipsius & rosarium me deceperunt.*

Nulla calamitas sola.

M. Paulus Neapolitanus Jurisconsultus audiens amicum quendam suum consumptis

fere

fere omnibus fortunis, etiam ob nescio quod vitium ab uxore exclusum, *Mirum hoc est*, ajebat, *eum qui tam facile Patrimonium consummavit, Matrimonium non posse consummare.*

De Astutia non jactandum.

DUo mercatores de prudentia & sagacitate inter se contendebant. Tum unus proverbium illud vulgare usurpans, Equidem centies, inquit, te ego vendiderim prius quam tu me semel. *Recte autumas*, inquit alter, *neque enim vel obolum quisquam pro te mihi daret.*

Verax.

DE re nescio qua Petro Marzona & Joanne Polito coram mercatorum collegio litigantibus, quum Marzonus causam suam exposuisset, Politus ad judices. Ne, inquit, vos fidem huic habete : *ego vobis Evangelium* (id est, ipsissimam veritatem) *dicam*. Tum Marzonus, detracto pileo, & aperto capite devotus astitit. Mirantibus judicibus, Quin vos, inquit, idem facitis, dum hic Evangelium nobis legit. Ridiculum.

Fundis quidam ornati incedunt.

POmposus quidam venditis ædibus vestes superbissimas sibi confecerat : quem toga damascena indutum, ac valde sudantem quidam conspicatus, alteri commonstrans, Quam hic sudat, inquit! Ibi alter *quid mirum quum tantum onus, totam scilicet domum circumferat.*

Salutatio jocosa.

PHilippum Beroaldum quidam obvius ita salutavit :

tavit: *Deus det vobis bonum ſero*, Cui Beroaldus: *Et vobis malum cito.*

Capilli cur citius quam barba caneſcant.

DOctus quidam homo ad Principem vocatus, & variis de rebus interrogatus, tum ſapienter ad omnia reſpondit ut omnibus eſſet admirationi, præſertim quum non admodum provectæ ætatis videretur. Tandem Princeps, quot natus eſſet annos, rogat: illo quinquaginta jam ſe impleſſe dicente, Princeps, Quî fit, inquit, quod nondum caneſcas? Tum ille detracto pileolo, quo caput hactenus tectum habuerat, canos oſtendit: quos miratus Princeps, At quid hoc rei ſit, inquit, quod in barba tua vix ullum canitiei appareat veſtigium? Nihil mirum, inquit alter, quum barba viginti annis junior ſit capillis.

Unus inimicus nimis.

CIvem quendam Coſmus Medicæus monebat, ut cum inimico quam primum in gratiam rediret. Quum ille diceret ſe hominis ejus inimicitiam non multum curare, ut qui præter hunc, neminem inimicum haberet: Coſmus, Quin tu, ait, conſilio meo morem geris? Nam potentibus quoque unus hoſtis nimis, & vel centum amici parum ſunt.

Paradoxum.

PRoſper quidam pauperes ingluvie, divites fame, & clericos frigore perire dixit. Hoc vero ſic explicabat. Quando pauper aliquis in morbum incidit, ſtatim omnes cognati & propinqui

pinqui alius hunc alius alium cibum congerunt: unde ille inusitatarum deliciarum avidus, ita sese implet, ut stomacho nimium gravato, cruditate tandem moriatur. At divites ad evacuandas superfluorum ciborum reliquias tam tenui ac rigida diæta à medicis constringuntur, ut debilitatem inde contractam vix umquam restaurare possint. At clericis, qui nec conjuges nec liberos hæredes habent, quam primum ægrotare incipiunt, famuli, domestici, vicini, cognati & vestem qua se tegunt, & lectum in quo cubant, vivis etiam ac videntibus auferunt, ut ita miseri frigore mori cogantur.

Ne certa pro incertis.

IMperator Maximilianus I. à Rege quodam ad fœdus contra alium Principem invitatus, hac conditione ut illo victo plane & profligato, opulentissimus quidam Ducatus Cæsaris esset, sic respondisse dicitur: In Germania nostra tres fuerunt robusti juvenes, qui quum in caupona quadam dies aliquot noctesque genio indulsissent, hospiti promiserunt, se symbolum ipsi soluturos è pretio pellis cujusdam ursi, qui toti viciniæ multum damni dabat: ad quem capiendum jamjam sese accingebant. Sic igitur in sylvam profecti, paullo post ursum obvium habuerunt: quo conspecto, tantus eos metus invasit, ut è vestigio quisque quà poterat, diffugeret: unus tamen quum evadere se non posse cerneret, humi sese tamquam mortuum prostravit. Adest mox ursus, & admotis naribus, an vitæ aliquod in eo vestigium aut signum superesset, explorat, quo

non

non reperto, intactum hominem relinquit & abit. Liberatus ille hoc periculo surgit, & paullo post ad socios, qui hæc eminus conspexerant, venit. Rogatur quid ipsi in aurem insusurrasset ursus: Hoc, inquit, ne prius pellem ego vendam quam feram ceperim. Hoc cum responso legatos dimisit, monens, prædam non dividendam prius esse, quam hostis sit profligatus.

Tributa odiosa.

CArdinalis quidam apud omnes gravi odio laborabat, quod Pontifici novarum contributionum ac vectigalium auctor vulgo crederetur. Quum vero coram Pontifice & quibusdam secretioribus Consiliariis pecuniæ conficiendæ rationes inirentur, quidam ex his Cardinali parum æquus; Equidem, inquit, Sanctissime Pater, nullam ego meliorem citra omnem subditorum querelam, immo cum ipsorum quoque gaudio colligendæ pecuniæ rationem noverim, quàm ut Armellino (id enim Cardinali nomen) pellis detrahatur, & per ditionem vestram ut luporum pellibus fieri solet, circumferatur. Neque enim dubito quin subditi omnes pro ea saltem inspiciunda, stipem ultro sint collaturi. Nihil commotus Armellinus, bene, inquit, est, quod tua ipsius confessione etiam mea mortui pellis alicui usui esse potest: de te vero id ego certo scio, nec vivum nec mortuum te cuiquam usui futurum.

Fortunæ lusus.

QUum ad Cosmum Medicæum litteratus quidam, sed male admodum vestitus venisset,

ſtipem ab eo petens, Coſmus inter alia percunctabatur, cur tam pannoſus incederet. A latronibus ſpoliatum ſe dicenti, Credibile magis eſt, inquit Coſmus, forſan luſu veſtes & nummos perdidiſſe. Excipiens ſcholaris. Fateor ait: & in hoc quidem luſu tam meam quam multorum aliorum partem fortuna tibi, ut video, adjecit: ſignificans ſcilicet, divitias eſſe quaſi fortunæ luſum, quæ quod uni eripit, alteri confert. Argutiam hujus reſponſi miratus Coſmus, hominem & nova veſte, & honeſto viatico donavit.

Sollicitudo.

IMperatore in Italia bellum gerente, Antonellus quidem Forolivienſis, militum ductor clam antequam ad manus veniretur ſeſe ſubducit. Hic quum poſtea in Coſmi Medicis familiam receptus eſſet, & Aſtor quidam ejus ſolicitudinem ſæpe deprædicaret, Coſmus tandem inquit, Sane ſolicitudinem ille ſuam ſatis demonſtravit, ante tempus fugiendo.

Hominum perverſitas.

QUidam in Balnea iturus, mendico ſtipem petenti nummum dederat. Id conſpicatus comes ejus, paraſitus, Cur tu, inquit, huic pecuniam das, qua ipſi nos indigemus? Ego, inquit ille, ut precibus ejus adjutus, & ſimul divinæ obſequens voluntati, tanto facilius ad cœlum evolem. Cui ille, Tum ſane tu ſtultus es, qui plus ſumptus in balnea, ubi tantum unam aut alteram horam manſurus es, quam ad cœlum ubi in æternum manſurus ſis, conſequendum facis.

Mors

Mors odiosa.

MOrtem quidam dixit, quum Jupiter eam in terram ad homines mittere vellet, diu provinciam hanc deprecatam esse, ut quæ sciret quam odiosa omnibus mortalibus futura esset. Tum Jovem, ut confidenter iret, neque odium formidaret, hortatum esse: facturum enim ut eo ipso magna ex parte liberetur, mortis caussis varias, atque etiam minimas in res translatis.

Clementia Principi propria.

ALphonsus Rex ob nimiam mansuetudinem & clementiam à quodam reprehensus, Tu, inquit, expecta dum Leones & Ursi regnaverint: ego quidem illud scio clementiam homini, sed imprimis Principi; crudelitatem vero bestiis convenire.

In tyrannos vel imperium affectantes.

SEnis in Italia sex viri olim creari solebant, penes quos summa erat Reipublicæ: eorum tamen magistratus bimestris tantum erat. Moris vero erat ut singuli unum diem in collegas haberent imperium, eosque certis & ad id destinatis locis convenire, ac de rebus propositis consultare juberent. Eo die finito, is qui præsederat, quasi se abdicans, alteri imperium unà cum eburneo quodam scipione, imperii insigne tradebat, plerumque tam ad istum quam alios collegas accommodata ad rem oratione utens. Accidit vero ut quo tempore Pandulphus Petrutius per summam astutiam Rempublicam invaserat, ut è Boninsignorum quidam familia è sex viris

unus, poteſtate illa quodam die perfunctus, collegæ imperium reſignarit, & poſt elegans exordium in hanc narrationem delapſus ſit: quomodo ſcilicet Satanas, poteſtate à Deo accepta, pium illum Jobum armentis, ſervis, ædibus, filiis, ac tandem ipſa quoque corporis ſanitate privarit, nec quicquam ipſi reliquerit quam uxorem, non in ſolatium, ſed ad majus tormentum, ut ſcilicet ſua importunitate omnes illas calamitates miſero Jobo multo magis exaſperaret. Iiſdem, inquit, artibus Pandulphus Petrutius, poſtquam omnem publicam auctoritatem & poteſtatem in ſe tranſtulit, publicos reditus omnes & vectigalia ſibi vindicavit, & ut uno verbo dicam, Rempublicam noſtram peſſumdedit, & quaſi in tyrannidem convertit, hanc ſaltem nobis publici imperii ſpeciem reliquit, non ut dignitati noſtræ & honori deſerviret, ſed ut dolorem miſerorum civium multo magis incenderet & aggravaret: quare quidem ego jam me abdico, eamque in hunc collegam noſtrum, qualis ea ab illis nobis relicta eſt, transfero. His dictis, tacuit, & omnium in animis acerbam de præſenti rerum ſtatu cogitationem reliquit.

Ita contende, ne amittas.

DUo aſinum forte fortuna ſine hero vagantem repererant. Utroque vero ſuum eſſe contendente, interim aſinus inanis ſubduxit ſe, & uterque domum inanis rediit.

Pietas rara.

BIas à quodam quid Pietas eſſet interrogatus, nihil omnino reſpondit: Tandem illo reſpon-

ſum

ſum valde urgente, *Quid*, inquit, *tu de rebus nihil ad te attinentibus quæris?*

Idem cum flagitioſis quibuſdam navigans horribili orta tempeſtate, omnibus vota facientibus, & clara voce Deos obteſtantibus Submiſſius, inquit, aliquanto loquamini, ne Dii vos hic eſſe ſentiant.

Facetum Gonellæ dictum & factum.

GOnella Italus omnes inter ſui temporis ſanniones & facetos homines primas tenens, cum Nicolao & Ferrariæ Marchione frequenter verſabatur. Habebat vero equum admodum parvum, cui Marchio clam caudam abſcindi juſſit. Mox Gonella mulis aliquot, qui ibidem ſtabulabantur, ſuperius labrum diſcindit. Appellatus Gonella, nihil omnino ſeſe excuſavit, ſed tantum ut damni fieret æſtimatio petiit. Quæ ut commodius fieret, muli primum, deinde Gonellæ equulus ita ut erat decurtatus, producti ſunt, maximo cum omnium, & ipſius inprimis Marchionis riſu. Tum Gonella ad Marchionem & ceteros, Quum, inquit, nemo veſtrum in hoc ſpectaculo riſum tenere poſſit, an exiſtimatis mulos hos quotieſcunque caballum hunc meum ipſis tam familiarem, cauda privatum aſpiciunt, riſum tenere poſſe? Hic omnibus in multo majorem riſum ſolutis, Gonella abſolutus, & facetiſſimus omnium homo judicatus fuit.

Et fugiendum & agendum.

LAurentius Medicis à familiari rogatus, cur ſomnum in multam lucem produceret, Quid

tu, inquit, ergo mane agis? Quum ille nescio quæ negociola à se confecta memoraret, Laurentius ait: At quæ ego mane somnio, pluris sunt iis omnibus quæ tu mane agis.

Mercatorum fides.

QUum de mercatore quodam magnæ inter suæ professionis socios fidei, sed extremæ avaritiæ sermo incidisset, Joannes Medicæus, Ecce, inquit, singularem Dei misericordiam, patientis ut ei qui in ipsum non credit, omnes homines ultro credant.

Divitiæ injustæ.

DIcere quidam solebat, Beatos in his terris illos esse, quorum patres in inferno sepulti sint, innuens eos quibus parentes multas divitias, quæ plerumque usura & aliis ejusmodi artibus comparantur, reliquerunt. At plerumque *male parta, male dilabuntur.*

Stultos fuge.

COsmus Medicæus dicebat, à stultorum sive morionum & id genus hominum consortio & colloquio omnino abstinendum, ut qui cuicumque, nullo habito respectu, male faciant aut dicant.

Venetiis ad nobiles quosdam in foro D. Marci obambulantes quidam accessit, stipem rogans, addita promissione insignis cujusdam & saluberrimi remedii, quod communicare cum ipsis velit. Acceptis hinc aliquot nummis, singulis filum quatuor ulnas longum reddit, suadens, ut quem-

quemcumque ſtultum ad ſe propius ne accedere paterentur.

Idem Coſmus cuidam jactanti, quod ſua opera à præſentiſſimo vitæ periculo conſervatus eſſet, Si, inquit, periculum illud tu cum aliis prius mihi non creaſſes, idem à me depellere nihil neceſſe habuiſſes.

Idem alii in Senatorum numerum recipi cupienti, ac dicenti eo ſe honore dignum eſſe, ut qui nunquam quidquam contra Rempublicam tentarit, ſic reſpondit: *Qui non eſt mecum, contra me eſt.* Rempublicam enim ad Principatum redegerat Coſmus.

Odore paſtus, ſono ſolvit.

VIator in diverſorium ſerius aliquanto veniens, jam reliquis hoſpitibus cœnantibus, & nihil reliqui facientibus, noctem illam ita uti venerat famelicus tranſegit. Mane quum abire vellet, hoſpes adeſt, & ſymbolum ſibi ſolvi jubet. Quid? inquit ille, an quidquam ego ſolvam qui nihil omnino cibi deguſtavi? At odore, inquit hoſpes, paſcere te potuiſti. Bene, ait alter: & prolato è pera ſcutato, & in abacum quaſi ſonitus explorandi gratia projecto, Quid tibi videtur, inquit: an bona hæc eſt moneta? Videtur, ait hoſpes. Ergo, inquit, pro cibi tui odore ſonitum mei nummi pro ſymbolo cape: ſicque abiit. Cretenſis cum Cretenſi.

Patria non vituperanda.

PErettus Mantuanus, Philoſophus acutiſſimus, facetus etiam, ſed neſcio quam ob cauſam à patria valde alienus, auditoribus aliquot præſen-

tibus, Mantuanos natura ſtupidos eſſe, & ad doctrinam capiendam parum aptos dixerat, uſus ad id probandum vulgaris tum proverbii teſtimonio. Tum ex auditoribus quidam: Ne hoc Dii ſciverint, magiſter, inquit, ut quod jocando forte dicis, verum ſit: niſi forte tu nothus patriæ & plane degener videri velis.

Nemo ſine crimine.

MOtta homo eruditus, ſed à Naturâ altera manu privatus, à Legatione quadam rediens, & Pontifici quæ egiſſet exponens, ſæpius à Cardinali quodam interpellatus ubi alterum reliquiſſet brachium, quum fere jam peroraſſet, Sancte Pater, inquit, nemo eſt omnium hominum quin defectum aliquem patiatur. Aliquibus ſine pedibus, quibuſdam ſine manibus, nonnullis etiam ſine cerebro naſci contingit. Atque ita Cardinalis illius ſtuporem ſatis acerbe perſtrinxit.

Ars imperandi.

ROgatus quidam, quî fiat quum nemo facile alicujus etiam levis artis quam non didicit, ſcientiam venditat; & ars imperandi longe omnium ſit difficillima: omnes nihilominus imperare cupiant? ideo fieri reſpondit, quod qui imperare neſciunt, pro ſtultis habeantur, nemo vero ſit qui ſibi ipſi ſtultus videatur.

Stultus.

PAraſitus cuidam quærenti, cur ſtultum ſe fingeret, quum tantum aut forte etiam plus quam qui valde ſapientes ſibi videntur, ſaperet:

In

In hoc, inquit, malè mecum fortuna agit, quod ego quanto stultiorem me fingo, tanto sapientior habeor; ècontra filius meus, quanto magis laborat ut sapiens habeatur, tanto stultior omnibus videtur.

Stratagema parasiticum.

FAmelico cuidam in taberna minuti pisciculi, aliis vero non procul inde sedentibus majores pisces erant oppositi. Tum ille unum & alterum, quasi percunctaturus aliquid auri admovit. Mirantibus quid hoc sibi vellet, Pater, ait, meus piscator fuit, & olim in flumine periit. Ex his igitur quid illo factum sit, sciscitari volui: at eum sese novisse negant, utpote juniores; & si quid certi scire velim, ex majoribus illis exquirere jubent.

Jocus in Judæum.

JUdæus quidam S. Joannis Apostoli effigiem argenteam Alphonso Regi licitanti eam quingentis ducatis æstimavit sive indicavit. Tum Rex, Heu, inquit, quantopere tu à majorum tuorum moribus degeneras? Illi enim herum & magistrum triginta denariis vendiderunt, & tu discipuli effigiem quingentis ducatis æstimas.

Nihil cum flagitiosis.

QUidam nescio quod ob maleficium, virgis per urbem cæsus ducebatur. Quum vero is tarde admodum incederet, quidam miseratione ductus, hominem increpavit, dicens: Quid tu, miser, tam lente velut animi gratiâ ambulans, incedis? Quin potius grandibus is gradi-

bus, ut tanto citius doloribus tam crebrorum ictuum libereris? Ibi trium ille litterarum homo consistens, quam potest alte exclamat: Quid ad te attinet, bone vir, lente ego vel velociter eam? Ego jam meo modo incessero: tibi, si quando itidem virgis ita cædaris, tuo quoque modo incedas licet.

Astrologiæ vanitas.

QUodam discipulis suis stellarum & inprimis planetarum sive errantium stellarum cursum demonstrante, Julius Faventinus, At illi, inquit, nequaquam errant, sed vos.

Bona dos mulierum multi anni.

QUum de matrimonio quodam sermo haberetur & sponsam alius tot, alius vero plures habere annos dixisset, quidam: Quanto plures, inquit, habet annos, tanto meliorem habet dotem.

Sitis remedium.

FEbri quidam calidissima ac proinde magna siti laborans, medicis de remediis contra sitim consilio conferentibus, *Vos*, ait, *febri remedia quærite; siti ego remedium facile ipse invenero.*

Præsentibus utendum.

PEtrus Marcus Senensis amicum cœlo admodum turbido & non pluvias tantum, sed grandinem quoque minante, iter facientem amantissimis verbis ut in ædes suas quoad præteriisset tempestas, diverteret, invitarat, is vero nihilominus iter prosequens quum vix octavam

milliaris

milliaris partem emenſus eſſet, tam effuſo imbre tamque turbulenta tempeſtate exceptus fuit, ut pergere amplius non poſſet. Reverſus igitur ad Marci villam fores pulſat; ac proſpicienti è feneſtra Marco, *Amice*, inquit, *prius illud meum propoſitum mutavi: & Ego meum*, reſpondit Marcus: ſtatimque ſe ſubduxit, ſic illi alibi hoſpitium fuit quærendum.

Judex indoctus.

Coram judice quodam duo de hæreditate contendebant, uno tandem dicente; *hanc defuncti voluntatem non eſſe*, judex, Quid opus eſt, inquit, diutius litigare! vos *Defunctum* illum cras adducite, ut è præſenti quid velit exquiram. Exiſtimabat *Confunctus* hic, *Defunctum* teſtatoris eſſe nomen, & eum adhuc vivere. Utinam hodie quoque ejuſmodi hominibus judicia & publica munera non committerentur.

Juſtitia aquæ ſimilis.

Non inſcite quidam Juſtitiam Aquæ comparat. Sicut enim Aqua à curſu ſuo impedita, obſtacula quævis rumpit, ac obvia quæque ſecum rapit, aut undiquaque ſtagnans omnia operit: ita Juſtitia ſibi obſiſtentes tandem in certiſſimum exitium devolvit.

In ſimulatorem.

Princeps quidam Italus, ex gentis more, perſonatus ſæpe diſcurrebat, ac quamvis etiam vili & abſurdo maxime habitu indutus, plerumque tamen ab iis quibus occurrebat, agnoſcebatur. Id ægre ferens, Petrum Paulum Codonum

mordacem hominem, rogavit, anne modum aliquem sciret personam ita tegendi, ut à nemine agnosceretur? Adstabat Joannes Palmerius, homo astutus & versipellis, Tum Codonus, *Optima*, inquit, *ratio fuerit, si agnosci nolis, Joannis Palmerii assumere personam.* Astutus illius & rectum animum significans.

In Causidicos.

ADvocatus quidam, post multas in foro victorias, vitæ monasticæ nomen dedit. Quum vero monasterii negotia procurare jussus, causa fere semper caderet, mirantibus fratribus, necesse est, inquit, ut alium meum in locum substituatis. Quia enim mentiri & falsum dicere jam dedidici, exigua sane spes est me ulla in caussa superiorem futurum.

Mulier inani spe ditescendi inflata.

MErcatum ad urbis proximæ profectura
Rustica ferebat, Pascha circiter, plenum
Ovis quasillum: læta jamque tum lucro,
Factura certo quod sibi videbatur,
Sed nondum habebat, cogitatione, ut fit,
Inter vias fingebat aureos montes
Sibi, ratiocinata in hunc modum: Dextra
Plena ære multo mihi domum revertetur,
Bene collocetur, ovis emetur, hæc anno
Vertente tantum, spero, mî dabit quæstum,
Ut comparari fœta eo queat vacca:
Fœcunda pariet hæc brevi gregem armenti
Numerosum: & auro me beabit ex lacte,
Caseoque, butyroque, quod forum plena

Manu

Manu refundet. Nobile inde equorum par
Hoc ære commercabor. At solum, tantꝙ
Studio exaratum, fructuum feret magnam
Vim. Prata, silvas, vineas dein nummo
Præsente coëmam. Læta denique in tanto
Proventu & opibus delicatam agam vitam.
Convivia apparabo: non ibi cantor,
Psaltesve deerit. Cum marito ego restim
Saltabo ductans: Io, Evoe, Evoe, ô Bacche!
Hæc mente volvens, corbis & sui oblita,
In gyrum agebat corpus, & pede alterno
Terram feribat, corbis it: cadunt ova,
Et fracta ad unum decolorem humum pingunt.
Stupet illa, inopsque consilii omnis: Ergo, inquit,
Grave ingemiscens, somnium puto vidi
Vigilans, eadem dives atque inops hora.

Humana astutia diabolicam sæpe superat.

ANdreas Lucardus cuidam objicienti quod hypocrisim ab ipso didicisset, talem fabulam narravit. Fuit monachus quidam, qui jejunii impatiens, quum nihil aliud suppeteret in cella sua, ovum candelæ admotum tamdiu versavit, donec percoctum esset. Id quum Abbas per rimam introspiciens vidisset, cellam ingressus, monachum acerrimum increpuit: qui excusans se ajebat, dæmonis subtilitate hanc tam malignam peccandi rationem sibi commonstratam. Ibi dæmon qui sub mensa latitarat, proripiens sese: Mentiris ait, pessime: hanc enim nequitiam non tu à me, sed ego à te didici.

Hospites quomodo ejiciendi.

IN monasterium quoddam duo monachi, negotii

gotii quod apud ejus loci Episcopum habebant, caussa diverterant. Quum vero diutius ibi moram traherent, cœnobii præfectus Episcopum adit, ut illi expedirentur rogans, quod fere quotidiani ejusmodi hospites monasterii jam ante exiguis facultatibus nimis graves essent; Dicente Episcopo jamdudum illos à se expeditos nec diu forsan hæsuros, præfectus discessum illorum indies exspectabat. Quum vero animadverteret, profectionem ipsis cordi non esse: Platonem Episcopi familiarem adit, & consilium ab eo exquirit, Plato re intellecta, ad præfectum ait: Scis domine, immundorum spirituum duo esse genera, quorum unum in nomine Domini, alterum non nisi in oratione & jejunio ejiciatur. Quandoquidem ergo hi, ut videtur, ex primo genere non sunt, crediderim sane ex altero esse genere, ac propterea iis remediis contra eos utendum quæ ibi præscripta sunt, præfectus rem intelligens, prædictis monachis eo vespere cœnam non præbuit: sicque effecit ut illi summo mane in viam sese dederint.

Ablatum raro redditur.

SAthanas dæmoniolum quoddam castigavit, quod jamdiu quendam quem ad furtum faciendum induxerat, observasset: ne ablatum ille redderet, ajens: satis fuisse quod furtum ipsi persuaserit, neque enim eum qui alteri quid abstulerit facile, ac non nisi coactum id redditurum.

Caussa amissi imperii.

MAtthæus Vicecomes Mediolanensis à Guidone

done Turrio urbe ac toto imperio ejectus, Nagatolæ in ditione Veronensi aliquamdiu satis misere, utpote ab omnibus desertus, vitam sustentavit. Ad eum aliquando Guido legatos misit, qui tria hæc explorarent, præsentem vitæ conditionem, spem reditus, tum tempus; legati quum eò venissent, Matthæum placide ad Athesis ripam inambulantem offenderunt: & mandatis expositis, responsum ab eo petierunt. Ad hæc Matthæus: Quid rerum jam agam ac vitæ meæ conditionem coram videtis, Imperii recuperandi spem nondum me abjecisse, Guidoni dicite. Ad tempus quod attinet, id tum futurum, quando Turrii atque ei adhærentium peccata meis sunt præponderatura.

Par pari.

GAleatius Sfortia Dux Mediolanensis ad Bartholomæum Colionum celeberrimum Veneti exercitus ducem, vulpem cavea inclusam miserat: innuens scilicet veteranum quidem & astutum esse militem, interdum tamen, ut est in proverbio, etiam vulpem capi. Tum Colionus statim avim quandam (quod genus avium pro falconibus pueri principum gestare solent) nolis argenteis & catenulis mire ornatum remisit. Indicare volens, Galeatium juvenem temerarium nec tanto imperio parem esse, imo vix quidquam Principis præter speciem habere.

Nemo sine crimine.

CArolus V. Imperator multis proceribus Hispanis comitatus, tabernam quandam præter-

terequitans, ante quam multi Germani milites, ſtantes, ſedentes, hilariter bibebant; commonſtratis aliquot, cuidam ex comitibus ait: Annon Germani hi ut & plerique alii, ſingulari corporis atque animi robore præſtare tibi videntur? Hoc nemo negare poteſt ait Hiſpanus: unum tamen mihi vehementer diſplicet, quod tam immodice vino ſeſe ingurgitant. Et hoc verum eſt, inquit Imperator: ſed an tu neſcis quibus vitiis Hiſpani laborent? Ut enim illi vini, ita hi alieni ſunt avidi.

Aliud (ſi non idem) de hoc eodem Imperatore narratur. Quum enim neſcio quo bello quidam eum acceſſiſſent, moneates ut Germanis interdiceret ne ſeſe inebriarent, Imperator, Hoc idem, inquit, erit ac ſi Hiſpanis interdicere velim ne furentur.

Jocus militaris.

IN Regis Alphonſi exercitu quidam Roſtrus nomine militans, rubrum pileum in modum gallinaceæ criſtæ efformatum geſtabat. Huic excubias agenti aliquando Rex illudere volens, ajebat: Quando tu galle tandem hoc mane cantabis? Tum Roſtrus, male inquit, mane cantat, qui veſperi cœnatus non eſt. Cujus dicti feſtivitate delectatus Rex, bono Roſtro veſtem dedit novam & verſicolorem, ut non nomine tantum, ſed habitu quoque gallum repræſentaret.

Miniſtri heris ditiores.

PRincipe quodam de rei nummariæ defectu querente, aſtantium quidam ait: Equidem conſilium V. Celſ. dederim, ut Cancellariatum,

Quæ-

Quæſturam, aut aliud ejuſmodi officium aliquamdiu uſurpet, neque enim dubito quin V. Celſ. intra breve tempus magnas inde adeptura ſit divitias.

Terra omnium mater.

AD Gotofredum Bullionum, expugnatis Hieroſolymis, & tota fere Palæſtina ſubacta, vicini Reguli certatim dona adferentes, quum ipſum ſimplici veſte indutum, ſine ullis Regiæ dignitatis inſignibus, in terra ſedentem vidiſſent, vehementer admirati ſunt, exiſtimantes nequaquam tanti imperatoris dignitati convenire, ita fere nudum, humi ſedentem, ab omnibus conſpici. Id quum interpres Regi indicaſſet, ſubridens Gotofredus viciſſim eis indicare juſſit, Nemini turpe eſſe, terræ inſidere, ut è qua univerſum hominum genus prodierit, & eodem ſit reverſurum.

Raro meliora ſuccedent.

MOrtuo quodam excellentis doctrinæ & virtutis Cardinali, quum N. eam dignitatem homini hiſce rebus parum inſtructo datam vidiſſet, Noſter, inquit, Pontifex jam facit quod ruſtici facere ſolent, qui fracto aut amiſſo cultro, in vaginam interim, ne corrumpatur, lignum pro ferro condunt.

Summa quiſque petit.

JUlio III. qui Cardinalis de Monte antea dicebatur, ſutor Pontificias crepidas induens, quum eas nimis anguſtas pro pedis modulo eſſe dixiſſet, ac propterea eas reſarcire & ad Pontifi-

cis pedem aptare vellet: Tu vero, inquit Pontifex, ſtrenue calceos hos meis pedibus indue, quibus mihi commodiores nullus unquam ſutor confecit.

Quatuor mala ex quatuor bonis.

QUatuor bonæ matres, quatuor peſſimas filias parere ſolent: *Veritas Odium, Proſperitas Superbiam, Securitas Periculum, Familiaritas Contemptum.* Hanc ſententiam è fatuo in Gallia audiviſſe ſe teſtatur Marcellus Virgilius, quæ profectò vel ipſo Thalete aut Salomone digna eſt.

Idem facete, *Senes, aures in ſinu, pedes in manibus, & dentes in cingulo portare dixit.*

Aliud Regem, aliud privatum decet.

ALphonſus Aragoniæ Rex à Conſiliario quodam reprehenſus, quod contra omnium fere ſenatorum ſententiam bellum ſuſcipere decreviſſet, Oportebat, inquit, Conſiliarios Regis aut ipſos Reges eſſe, aut certe animum Regis habere: ſiquidem multa conſiliariis & hominibus privatis conveniunt, quæ Regi non conveniunt: Et Parmenioni licet, quod Alexandro non licet. Illud ſane certum eſt, *talem plerumque eſſe Principem, quales illi quos circum ſe habet.*

Natalium obſcuritas nemini probro eſt.

QUum præſente Alphonſo Rege de Nicolao Picennino ſermo incidiſſet, & in illo alius rei militaris peritiam, alius qua apud milites valeret auctoritatem, alius fortia facinora, alius denique aliud laudaret: quidam imaginariæ nobilitatis

tatis opinione inflatus, hæc omnia, inquit, fortasse aliquid essent, si lanionis (ita enim perhibebatur) non esset filius. Tum Alphonsus, *Equidem malim*, inquit, *Nicolaus Picenninus esse quam Regum quorundam filius.* De Picennino quidem sic Æneas Sylvius: *Picenninum lanionis filium quasi regem nostra ætas venerata est.* Hanc in sententiam poëta:

Malo pater tibi sit Thersites dummodo tu sis
Æacidæ similis, Vulcaniaque arma capessas,
Quam te Thersitæ similem producat Achilles.

Impudens petacitas elusa.

AD Alphonsum aulicus quidam venit, in somnis visum sibi narrans, sacculum aureis plenum à Rege sibi donatum, Cui Rex: *An nescis somnis Christianos nihil tribuere?*

Eadem arte Papa quidam Cervæ Episcopum elusit. Quum enim is diceret, famam spargi, Sibi à Pontifice urbis præfecturam demandatam, *Scis*, inquit Pontifex, *famam tam ficti quam veri nunciam.*
Falsam quidem esse tu re ipsa experieris.

Quod firmissimum imperii columen.

LUdovicus Sfortia Dux Mediolanensis, Ludovico XII. Franciæ Rege expeditionem contra ipsum adornante, Saccum Cancellarium suum interrogavit, si forte contingeret ut à Rege obsideretur, quanam in re potissimum post Deum fiduciam collocare deberet? *Subditorum*, inquit Saccus, *amor & benevolentia tutissimum est in omni adversitate perfugium.*

Similiter Alphonſus Rex monitus, ne ita ſolus, ſine ullo ſatellitio, prodiret, ac populo ſe crederet: *Nequaquam*, ait, *ſolus ego ambulo, ſed mea me comitatur integritas & æquitas.* Diſſimilis hic valde fuit multis Principibus, qui metui quam amari pulchrius ac ſuæ magnitudini magis decorum exiſtimant. Sed illi hoc Ciceronis cogitent: *Malus cuſtos & magiſter diuturnitatis eſt metus.* Idem ex Ennio: *Quem metuunt, oderunt: quem quiſque odit, periiſſe expedit.* Idem alibi: *Qui ſe metui volunt, à quibus metuuntur, eoſdem metuant ipſi neceſſe eſt: nullaque adeo vis imperii tanta eſt, quæ premente metu poſſit eſſe diuturna.*

Id autem verum eſſe, ſupradictus Sfortia ſuo probavit exemplo. Hauſta enim ex illis Cancellarii verbis, affectati ab ipſo imperii ſuſpicione, ut quem ſubditis ob æquitatem, chariſſimum eſſe non ignoraret, eundem capitis ſupplicio affici juſſit: quod quidem ille magna conſtantia ſubiit, & exprobrata Duci crudelitate, his verbis extremum ei Vale dixit, vel futurum potius prædixit: *A me il capo, à te il ſtato*, id eſt, Mihi quidem jam caput adimitur, at tu mox univerſa ditione & imperio exuêris. Quod & poſtea factum eſt, Mediolano à Franciæ Rege expugnato, & Sfortia Duce in miſeram captivitatem abducto.

Marte, non fraude.

IDem ſæpe dictus, ſed numquam ſatis laudatus Rex, quibuſdam Franciſci Sfortiæ, qui cum bellum gerebat, clandeſtinis artibus Ducatum tollendi conſilia ineuntibus, *Numquam*, ait, *placuit*

cuit mihi victoria quam ignominia & pœnitudo sequitur. Quod si ab ejusmodi consiliis non desistatis, equidem faxo ut quantopere mihi ea displiceant, ipso facto sentiatis.

Idem Rogerio Pallantiæ Comiti ad Joannis Castiliæ Regis cædem sese offerenti, Mihi, inquit, licet non dicam Castiliæ, sed universi orbis imperium hoc modo acquirere possim, nemo tamen persuaserit, ut in tam turpe ac detestabile facinus consentiam.

Singulare filii erga patrem modestiæ exemplum.

FErdinandus Alphonsi vere Magni Pater, mortis horam non procul abesse animadvertens, Alphonsum filium ita alloquutus esse dicitur: Non ignoro, mi fili, omnia regna mea, quibus quamdiu Deo visum est præfui, tibi tamquam primogenito deberi: velim tamen ut te non abnuente fratri tuo Joanni Castiliæ regnum tradere mihi liceat, Hoc ut à te me impetrare sinas peto, ac si pateris, rogo etiam atque oro. Ad hæc Alphonsus: Scio, mi pater & domine, omnia hæc regna, immo omnia fere quæcumque habes, mea esse, ita tamen ut ea omnia favori tuo & bonæ voluntati accepta referenda intelligam, eoque semper, atque etiamnum paternum tuum animum ac voluntatem ei quod ratione primogenituræ mihi competit juri prætuli. Quod si ergo pro singulari tua sapientia existimas, regna hæc à fratre meo commodius ac melius quam à me gubernari posse, non abnuo quin omnium eum hæredem ac dominum instituas,

ego tam in hac quam in aliis rebus omnibus voluntati tuæ non secus quam ipsius Dei mandato morem geram. His auditis, senex obortis lachrymis, filium amplexus, tanto quietius postea è vita discessit.

Rara avis.

QUum Alphonsus immatura adhuc ætate regnum iniisset, Senatores ac proceres eum adierunt, significantes, utile atque adeo necessarium sibi videri ut septem viri qui Deum metuerent, Justitiam amarent, cupiditates suas frænarent, nec ullis donis aut muneribus corrumpi se sinerent, ipsi adjungerentur, quorum consiliis in administrando Regno uteretur. Consilium hoc probavit Alphonsus, & ad proceres conversus, Si, inquit, non septem sed unius ejusmodi viri mihi copiam feceritis, equidem non tantum regni administrationem ei ultro tradam, sed regno quoque cedam.

Animi nostri origo.

IDem Davalo è proceribus uni, quærenti, qui fieret quod anima hominis numquam quiescere posset, sed semper ab uno ad aliud tenderet? Anima inquit, nostra originem suam à Deo habet: nec prius quiescere potest, quàm eò unde orta est, redierit: nec vero caducis his & fluxis rebus umquam satiari potest, sed Deum ac cœlum, tamquam proprium sibi & naturalem locum petit & desiderat. Quid magis Christianum dici posset? Nec mirum hoc in tali Rege, qui quater decies sacra Biblia, cum Commentariis, sibi perlecta vere gloriatus est.

Magnanimum responsum sæpe magis prodest quam obest.

ADolphus Comes Nassovius, qui Anno M.CCXII. ad Imperatoriæ dignitatis fastigium evectus est, cum Brabantiæ Duce bellum gerens, quinque eo bello interfectis præcipuis Brabantiæ magnatibus, tandem captus & ad Ducem adductus fuit, Eum Dux torvum intuens, rogabat, *Quis tu es?* Adolphus, sum inquit, Comes Nassovius. *Sed quis tu es?* Tum Dux: Brabantiæ Dux sum, quem tu bello jamdiu vexasti. *Miror ergo*, ait Adolphus, *te gladium meum effugisse, quem sane contra te acueram.* Hoc Magnanimo captivi etiam responso motus Dux, Adolphum non liberum modo dimisit, sed rogatum quoque ut amicus sibi posthac esse vellet, multis donis & muneribus ornavit.

Imperatoris hujus symbolum fuit: *Præstat vir sine pecunia, quam pecunia sine viro. Animus est qui divitem facit.* Quod quidem ex illo Themistoclis desumptum videtur, qui utrum diviti & fatuo, an pauperi & prudenti filiam elocare mallet, rogatus; *Malo*, inquit, *virum pecunia, quam pecuniam viro indigentem.*

Recte Horatius:

Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.

Et in Odis idem:

---- *Bene est cui Deus obtulit,*
Parca quod satis est manu.

Nec minus sapienter Seneca: *Quemadmodum nihil refert, utrum ægrum in lecto ligneo an in aureo colloces, quocumque illum transtuleris,*

morbum suum secum aufert: ita nihil refert, utrum æger animus in divitiis sit vel paupertate, malum suum semper illum sequitur.

Et mimus:

Cui convenit cum paupertate, dives est.
Ne qui parum habet, sed qui plura cupit pauper est.
Quod vult habet; qui velle quod satis est potest.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.

Magnatum vita.

HEnricus Glareanus vir doctissimus, sed parum opulentus, rogatus ab amico, quomodo viveret ac valeret? Ego, inquit, Principum ac magnatum vitam vivo; Altero quærente, qualisnam ea esset? *Ego*, inquit, *bibo & genio indulgeo, interim in omnium ære sum & maneo.*

Pulchrum caput; sed cerebrum non habet.

ANgelus Struffa Florentinorum ad Sigismundum Malatestam Ariminensium tum Principem legatus, pileo sine petaso, ex more illius temporis grandi & spatioso utebatur. Mirus hic habitus Ariminensibus visus est, ut qui etiam media hyeme caput leviter integere, collum nihilominus fasciis involutum habere solent. Ex iis ergo unus Marcovaldus nomine, per irrisionem ad Angelum inquit: Crediderim sane vobis frigida valde esse capita. Cui Angelus: Dicam tibi quamobrem nos capita tam diligenter custodiamus, Vos, credo, de anserum aut anatum estis genere, ut qui etiam mediis pluviis capita versus cœlum surrigunt, nec nebulam aut ullam tempe-

ſtatem curant, quum ſcilicet vix micam habeant cerebri: At nos, quibus cerebrum eſt, illud quoque ſedulo, nequid noceat, curare debemus.

Errata aliorum operta, aliorum occulta.

QUum Medicus quidam neſcio quod in pictura erratum comprehendiſſet, pictor aſtans, ægerrime id ferens, non in Medicum tantum, verum etiam ipſam Medicinam multa convicia effudit, inter alia illud quoque objiciens, ſolis Medicis homines impune licere occidere, nec ullum eſſe Medicum, qui priuſquam artem recte condiſcat, unum cœmeterium mortuis non impleat. Ad hæc Medicus, Bona verba, inquit, quæſo. In hoc ſane veſtra ars præſtat, quod tam excellentiam quam errorem operis dies oſtendit, At in eo fortuna nobis magis eſt propitia, quod cura noſtra ſanatos, vivos omnium oculis exponit, ſed errores noſtros ab oculis ablatos, ſub terram abſcondit.

Facetum.

QUum Romæ inter quoſdam nobiles & doctos de Franciſco Petrarcha ejuſque operibus ſermo haberetur, & quidam dicerent, multa eum ex antiquis neſcio quibus verſificatoribus deſumſiſſe; alii vero è ſuo unius ingenio ea quæ hodieque cum admiratione leguntur, expromſiſſe contenderent: Humor quidam Bononienſis (de cujus jocis integer liber ſcribi poſſit) qui ſermoni huic intervenerat, & poſito pallio menſæ aſſederat, ſententiam rogatus, Ego, inquit, exiſtimo Petrarcham antiquos illos Poëtas ita

tractasse, quemadmodum Hispani pallia per noctem surrepta, quæ novis ornamentis aliisque modis ita reconcinnant, ut ne agnosci possint. Forte ibi aderat Hispanus nobilis, qui audito hoc gentis suæ elogio, converso ad Humorem vultu, Quid tu, inquit, de Hispanis loqueris. Tum Humor quasi mirabundus, Ergo tu, inquit, Hispanus es, ac statim per puerum pallium sibi deferri jussit, eoque humeris injecto sessum se recepit. En Satyricum dictum & factum simul.

Levitas fœminarum propria.

MUltis virginem quandam nobilem ob eximias tam animi quam corporis dotes collaudantibus, unus sive invidia, sive contradicendi studio, vanam eam & levem esse dixit. Ibi matrona quædam honestissima, Ergo tu, inquit, hoc vitium quoque à muliebri sexu afferre, & tibi tuique similibus adscribere cupis! Quid ergo eis relinquis.

Mordax in Principem.

SYlvester Bottigella magnati cuidam, quænam dotes Principi necessariæ essent quærenti, Omnes illæ, inquit, quæ tibi desunt. Hodie per jugulum talia verba reditura sint.

Hominibus non facile fidendum.

BEllo quod Julio III. Pontifice in Italia gestum fuit, Rudolphus Ballionus & Ascanius Gornia Pontifici militantes, à monacho quodam, qui quasi pro sancto habebatur, persuasi, copias ad Cutilianum montanam Pistoriensis ditionis arcem,

cem, ejus opera clam occupandam adduxerant: quibus in insidias antea præparatas præcipitantibus & male multatis, Pontifex, accepto cladis nuncio, indignabundus exclamasse dicitur? ô stulti homines qui Deo ipsi non credunt, Sanctulo credere non dubitarunt.

Sera admonitio.

ALphonsum Pazzium nobilem Florentinum cum aliis multo deposito pretio ludentem, quidam his verbis admonuit: Cave Alphonse, né reliquum perdas. Tum ille, qui fœnum in cornu gerebat: Equidem cavebo quantum potero, verum te eadem de re admonendi, scio jam dudum tempus præteriisse. Cujus dicti acrimoniam bene intellexit is, qui præter signatam pecuniam, etiam multa beneficia à Cardinali cognato ipsi relicta, jam amoribus & vanitatibus impenderat.

Idem Alphonsus cum quodam in judicio contendens, quum adversarius inter alia ei tamquam malesani capitis argumentum, objecisset, quod à patre duodecim ipsi tutores sive curatores dati essent. Nil mirum hoc, inquit, quin credo patrem meum, si scivisset tecum mihi rem aut litem fore non duodecim sed viginti quatuor mihi daturum fuisse.

Præpostera vel impia potius eleemosyna.

THomas Guadagnius mercator Florentinus, usitatis etiam hodie artibus tantum lucri fecit, ut Francisco I. Franciæ Regi quinquies centum scutatorum millia mutuo dederit. Hic post

mortem aliquam sui memoriam & monumentum relinquere cupiens, Lugduni Nosocomium exstruere instituit. Præparato jam ad fundamenta solo quemcunque amicum aut notum nactus eò ducebat, consilium operis quam poterat optima forma & modo exædificandi, exquirens. Quum vero inter alios aliquando Nicolaum Salterellium Florentinum itidem, hominem facetum & architectonicæ artis non imperitum eo duxisset, eique omnia ædificii lineamenta & partes commonstrasset, rogans ut si quid immutandum aut commodius faciendum animadverteret, indicare id ne gravaretur: Salterellius, Cetera, inquit, mihi satis placent, unum tamen desidero: quod scilicet nimis parvum & angustum mihi videatur. Cur hoc dicis? inquit Guadagnius, non tu vides quantum hoc universum sit spatium? Est magnum sane, inquit Salterellius: si tamen omnes huc veniant quos tu ad paupertatem redegisti, nimis, scio, angustum erit, immo vix dimidiam eorum partem capiet.

Par pari commissum.

JUvenem quendam ab amico ad prandium invitatum, nobilis virgo, quod eum hodiernæ civilitatis parum expertum videret, ex opposito sedens pudore afficere volebat. Cernens ergo cibum ante juvenem positum hinc inde truncatum, Sane, ait, domine, fortis es. Tum ille qui ipsam non minus strenue, sed forte civilius aliquanto manducantem viderat, Mihi quidem, inquit, fortis esse necesse est, ut qui non minus robustum habeam antagonistam.

Cui

Cui patientia.

HOmo quidam facetus amicum qui debiti causa ad monaſterium ſive locum quendam ſacrum confugerat, inviſens, quum curarum ipſum & cogitationum plenum vidiſſet, quamvis rem omnem ſciret, interrogavit tamen, Quid ita triſtis eſſet? Cui is: Equidem quamdiu vixero vix, credo, triſtitia à me abſceſſerit! Scis enim, opinor, quam multa ſcutatorum millia non ulla mea culpa, ſed fortunæ malignitate brevi tempore amiſerim. Et jam creditores mei fortunarum mearum reliquiis non contenti, etiam carcerem & vincula mihi minantur, nec ullo alio modo paciſci mecum volunt. Ac profectò jamdudum ſpe omni abjecta, mortem mihi ipſe conſciviſſem, niſi è lectione libri cujuſdam, *De Patientia* inſcripti, rurſum ſpiritus aliquid & animi hauſiſſem, quem quidem divinitus mihi objectum credo, ut à tanto facinore deſiſterem, & ad meliorem mentem redirem. Ibi Paulus, ergo jam, inquit, creditoribus veſtris omnibus ſatis factum eſt? Non, ait ille. Tum hic rurſus: Ergo illos potius librum hunc *De patientia* legere oportebat, qui velint nolint, eo quod ipſis debes, carere coguntur.

Filii degeneres.

DOctum quendam, nobilem & magnæ auctoritatis hominem princeps rogarat, an filios, & quot haberet? ille cogitabundus aliquamdiu ſedens, nihil reſpondit. Princeps ergo verba ab illo minus intellecta exiſtimans, idem rurſus rogat. Ibi ille, Nullos, inquit, habere me pœne dixe-

dixeram, etsi tres habeo, quorum primus valde sapiens sibi videtur, quum plane sit & fungus & fatuus: alter ob formam mirifice sibi placet, quum tamen Thersite sit deformior: tertius fortis haberi vult, qui ipsam ignaviorem possit facere ignaviam. Tales ergo quum sint, orbum me recte quto.

Fæminarum mores.

HOspes quidam apud N. civem diverterat. Quum vero mulieris continuis clamoribus & rixis domum implentis offensus importunitate, de mutando hospitio cogitaret, eoque veniam ab illo petiisset: Quid tu hominis es? inquit bonus ille paterfamilias, qui vix biduum aut triduum uxoris meæ mores ferre potes, quos jam ego per viginti & amplius annos, patienter fero.

In Timidum.

QUidam hominem timidum obvium habens, undenam veniret, rogabat. Quum ille in macello se fuisse dixisset, alter, Quæso, inquit, an tu eum locum adire ausus es, ubi tot boves & oves occisæ sunt & quotidie occiduntur?

Ad Proditionem qui apti.

DE prodenda quadam arce miles multis sceleribus infamis cum Alexando Rangonio & aliis proceribus egerat. Id intelligens N. vir prudens dicto Comiti à secretis, sedulo monuit ne homini fidem haberet, ut qui pessimus esset & sceleratissimus. Tum Rangonius, Tanto melior, inquit: si enim aliis esset moribus, hanc ad rem parum esset idoneus.

Face-

Facetum de Nanis.

NIcolaus Constantius roganti cuidam, qui fieret quod plerumque homines pumili essent animosi? Eo, inquit, quia exiguo corpusculo defendendo sufficere se putant.

In voraces.

QUidam inter duos homines voracissimos sedens, ab amico forte superveniente rogatus, quomodo se haberet? Male, inquit: quippe inter Scyllam & Charybdim versor.

Judices ungendi.

NOn minus vere quam eleganter quidam ait, qui negotia sua feliciter expedire velit, ei judicis manus ungendas esse, quod quidem unguentum tantæ virtutis est, ut cuicumque caussæ apud Advocatos alium colorem, & apud Judicem ipsi quoque Justitiæ alium habitum conciliet. At unguentum hoc non ex oleo, sed ex auro & argento confici debet. Mysterium hoc non intelligens mulier quædam, cui nescio quæ caussa apud judicem erat, monita à vicino, ut si quid impetrare vellet, judici manus ungeret, lecythum oleo plenum secum detulit, & ad Judicem accedens, manus ipsius perungere cœpit. Mulieris simplicitatem, & ipsius actionis mysterium intelligens Judex, satis, inquit, hujus unctionis est: at jam ad extergendas manus ulnis aliquot panni opus sit, quas quum postea mulier ad Judicem tulisset, & quod petierat obtinuisset, unctionis nullam, sed detersionis magnam vim esse prædicavit.

Quem-

Quemadmodum aurum Lydio lapide, ita homines officiis & muneribus probari, Alphonsus Rex dicere solebat. Cui simile est illud vulgatum: *Magistratus virum ostendit.*

In munerum captatores.

LUdovicus XI. Franciæ Rex acceptis nescio unde duodecim scutatorum millibus, non ignarus mox aulicos undique tamquam ad prædæ partem convolaturos, pecuniam omnem in mensam effundi jussit: & ad circumstantes conversus, Numquid, ait, jam probe nummatus Rex sum? quid vero his mihi nummis faciendum censetis? Quamquam facile ipse intelligam, quum donati mihi sint, aliis quoque à me donandos. Ubi jam sunt amici mei, qui gratum mihi & utile officium aliquod præstiterunt? Omnium animis magnam in spem erectis, Rex quempiam hianti ore atque oculis thesaurum illum quasi devorantem conspicatus, Quid tu, ait, hominis es? nullane recensere tua potes merita, quæ aliqua digna sint compensatione: Ille falcones Regis sese diligenter & fideliter, ac magnis etiam cum suis expensis aluisse dicebat, seque Regiæ liberalitati quam humillime commendabat. Inde alii atque alii prodeuntes, sua quisque officia, atque interdum etiam non sine mendacio jactabant ac deprædicabant. Adstabat vero inter reliquos Regis Cancellarius, quem ipsum Rex quoque acciri jusserat, sed reliquis prudentior, nulla sua merita narrabat, sed tacitus tanquam post scenam sive siparium, se continebat. Re in longum, ut cupiditas illorum & spes tanto magis accen-

accenderetur, protracta, tandem Rex ad Cancellarium conversus, An tu, inquit, solus nihil postulas? an solus nihil habes quod prædicare possis? Ibi Cancellarius: Ego, inquit, ô Rex à tua liberalitate multo plus accepi quam omnibus meis officiis umquam promerui: ac jam in illam tantum mihi curam & cogitationem incumbendum est, ut quantum possum gratum me exhibeam, tantum abest ut quidquam à Regia Vestra Majestate poscere velim aut debeam. Ergo tu, inquit Rex, solus inter tam multos, pecunia opus non habes? Equidem respondit Cancellarius, ut opus non habeam, jamdudum Regia Vestra liberalitate mihi prospectum est. Tum Rex ad reliquos, Numquid magnificus, inquit, Rex ego vobis videor, qui Cancellarium habeam tam opulentum? Hinc dici non potest quanto majorem spem plerique omnes conceperint, postquam audivere Cancellarium neque sibi quidquam poscere, neque opus habere. Suspensis diu omnium animis, Rex tandem Cancellarium ad se vocat, &, Quamvis, inquit, tu solus nec à me petere quidquam, nec ullum tuum meritum jactare volueris: ego tamen & præteritorum conscius & futurorum certus, volo ac jubeo, ut quantum nummorum in hac mensa jacet, id omne domum tecum auferas. Mox reliquis, qui tamquam corvi hiantes delusi, tristes hæc audiebant, Vobis, inquit, alia occasio exspectanda est. *Qui bene servit, & tacet, etiam tacens, petit.*

Regia Cardinalis cujuſdam vox.

HIppolytus Medicis Cardinalis Clementis VII. Pontificis nepos magnifice & munifice numeroſam alebat familiam, adeo ut quamvis maximi reditus, vix tantis ſumptibus ſufficerent. Ejus rei Pontifex non ignarus, quodam die, Hippolyto animi gratia in campum exſpatiato, omnium miniſtrorum ipſius catalogum, adſcripto quo quiſque fungeretur munere, adferri ſibi juſſit: ac primum ad tantam multitudinem pœne obſtupuit; deinde ſumpto ſtylo, multorum tamquam inutilium, aut certe non valde neceſſariorum nomina delevit. Accerſito deinde domus præfecto, Tu, inquit, hero tuo, nepoti meo, indica velle me omnino & jubere, ut eos omnes quorum nomina hic deleta vides, à ſe dimittat, ut quibus ſine ullo incommodo carere poſſit. Veſperi domum reverſo Hippolyto præfectus, exhibito catalogo, Pontificis mandatum exponit. Quo audito, Cardinalis in hæc ſtatim verba erupit: Verum quidem Pontifex dicit, me tot miniſtris opus non habere; at quum illi me opus habeant, interdico tibi ne tu quenquam eorum quos ille eraſit, amoveas.

Liberum & facetum Legati reſponſum.

ANtonius Puccius Florentinorum ad Philippum Ducem Mediolanenſem, Aſtrologiæ valde deditum, legatus, quum diu audientiam impetrare non poſſet, quod Dux totus ex Aſtrologi conſilio penderet: tandem à Principe (quum Aſtrologus tempus jam commodum veniſſe monuerat, vocatus & mandata exponere juſſus, venire

nire detrectavit, inquiens: Si Duci ea hora horoſcopus faveret; ſibi non favere.

Aſtrologiæ vanitas.

Mirifica fuit ac incredibilis etiam Alphonſi Aragoniæ Regis in omnes liberalitas, tum præcipuus erga litteratos amor. Is tamen in tanta doctorum, & in quacumque diſciplina præſtantiſſimorum virorum, quam ſemper circa ſe habebat, frequentia, neminem umquam Aſtrologum aut ad ſe invitaſſe, aut ulla munificentia proſequutus eſſe dicitur. Cuidam de ea diſciplina diſſerenti, idem ſic reſpondit: Aſtra ſive ſtellæ ſtultis, at ſapientes aſtris imperant. Æquum igitur fuerit, ut ſtulti Principes Aſtrologos in pretio habeant, quos ſapientes merito contemnunt.

Quo tempore Concilium Conſtantiæ celebrabatur, Petrus de Monte Alcino famoſus Aſtrologus Prognoſticon edidit, in quo inter alia, ſi diis placet, vaticinabatur, eo anno Sigiſmundum Auſtriacum Imperatorem, Romæ à Papa coronatum iri, ac Joannem XXIII. Papam, qui ad Concilium ad dicendam Cauſſam evocatus fuerat, honorifice in Italiam ad priſtinam dignitatem reverſurum. Quum vero depoſito à Concilii Patribus Joanne, & Sigiſmundo Italicam profectionem intermittente, neutrum factum eſſet: & dicto Aſtrologo quidam tam manifeſtum mendacium exprobrarent: Ne, inquit ille, vobis hoc mirum videatur, quod de duobus ſtultis judicium ferens, à vero aberrarim, de quibus ne ipſe quidem Ptolemæus vel unum verum verbum prædicere aut divinare potuiſſet.

Ære dirutus.

NObilis quidam Romanus, consumptis fere omnibus facultatibus à mercatore vestem & alia emerat, certo solutioni constituto tempore, quo elapso, bonus ille debitor, nuspiam argentum quo satisfaceret reperiens, à publico aliquot dies abstinuit, totus interea in modo aliquo solutionis comminiscendo occupatus. Quum vero nihil expedire posset, solitudinis pertæsus negotia solita in foro & alibi rursus obire cœpit. Mercator quamvis homini non semel occurrisset, aliquandiu tamen tacuit, tandem vero ubi illum non modo solutionem procrastinare, verum etiam moram, uti ante consueverat, non amplius excusare animadvertit, quodam die obvium monuit, ut recordaretur solutioni præstitutum tempus jamdudum præteriisse. Ille equidem satis, inquit, cujus me mones recordor, ac sæpius etiam cogitavi ac recogitavi qua ratione tibi possem satisfacere: quum vero nullum hactenus modum comminisci potuerim, statui illam cogitationem & curam debiti hujus à me extorquendi, tibi relinquere.

Alius obæratus, quoties mane è lecto surgebat, Male pereat, inquit, quisquis me hodie debiti nomine appellârit. Idem deinde à creditoribus obviis, aut etiam ultro eum quærentibus, monitus quod ipsorum plane oblivisceretur: Ne vos, inquit, hoc dicite me vestri oblitum esse, ut quorum etiam hodie è lecto surgens, sim recordatus. *Superius illud argutum magis quam honestum: boc parum Christianum.*

Ambi-

Ambitiosi quam ægre aliis cedant.

QUum anno M. D. XXXVIII. Paulus III. P. belli inter Carolum V. & Franciscum Franciæ Regem componendi causa, Niceam quo dies condictus erat, proficisci constituisset; M. Andreas Tutinus, Pontificis medicus & domesticus, Vereor, inquit, Sanctissime pater, ne idem vobis accidat quod Eremitæ cuidam, qui Deum cum Sathana reconciliandi negotium susceperat. Talem deinde fabulam exorsus. Fuit Eremita quidam, cui ob vitæ morumque sanctitatem diabolus visibili specie varie illusit: quas tamen ille tentationes omnes Dei præsentia & auxilio superavit. Quum vero hac occasione idem cum utroque, Deo scil. & Sathana, sæpius loqueretur, illa tandem animum ipsius subiit cogitatio, quomodo unum cum altero in gratiam reducere posset. Ac prius quidem Deum affatus, Vides, inquit, Domine, quam multas infelices animas malus ille Sathanas hostis tuus quotidie seducat, ac nullum ullo umquam tempore tam tuis quam piorum conatibus adversandi finem faciat. Optimum itaque, mihi videtur, atque ita uti facias rogo & obsecro, ut culpam omnem ei condones, eumque in gratiam recipias, quod is à tam perniciosis hominum generi artibus & consiliis posthac desistat. Non recuso, inquit Deus, modo is culpam suam agnoscat ac deprecetur. Tam facili accepto responso, jam bono illi Eremitæ res pene confecta videbatur. Ubi ergo primum diabolus ipsi apparuit, his ad eum verbis usus est: Quid tu miser tandem ex tot animabus perditis lucri facis? Quid infelices

illi mortales in te commiserint, quos tanto numero in infernum trahis? Non tu vides te illis quidem nocere, tibi tamen ne hilum quidem prodesse? Quanto magis è re tua fuerit, cum Deo in gratiam redire, ac tantis te malis, laboribus & cruciatibus quos tibi inimicitia hæc affert, liberare, multis deinde aliis in eandem sententiam adductis rationibus, tandem ait, hanc controversiam omnem paucis verbis dirimi ac componi posse. Hic diabolus Eremitæ verba & consilium non aspernatus, ab eo modum & conditiones futuræ reconciliationis scire voluit, qui respondit, quatuor verbis rem omnem transigi posse, his scilicet: *Peccavi Domine, miserere mei*. Hoc bene habet; inquit Sathanas. Sed quid ais? Quatuor hæc verba utrum à me an ab illo dici vis? A te, inquit Eremita. Numquam hoc fiet, ait diabolus; ac indignatione plenus ab Eremita discessit.

Ne rixæ aliorum te immisceas.

QUidam duorum pugnam diremturus, profundum in capite vulnus acceperat. Adductus medicus cerebrum scrutari cœpit, num forte læsum esset. Tum astantium quidam, Frustra, inquit, tu apud hunc cerebrum quæris, quod si habuisset, nunquam se alienæ rixæ immiscuisset.

Poëtæ famelici.

QUum in convivio poëtarum facta esset mentio, & quidem varia eorum genera, ut Epicos, elegiacos, lyricos, melicos, &c. recensuisset: Ste-

Stephanus Ferrarius, Miror, inquit omnium frequentissimos à te omitti, Rogante altero, quinam illi essent, *Famelici*, respondit? quos sane hodie complures esse nemo negaverit.

Absentes non rodendi.

ORto inter quosdam de iis qui omnibus detrahere, ac de omnibus, maxime de absentibus male loqui consuessent, sermone, Carolus Vicecomes, Episcopus postea Vintimilliensis, Ego, inquit, potius omnibus, etiam indignis benefecero, quam de inimico meo vel etiam digno male loquar. *Generose & Christiane.*

In tardam stipendiorum solutionem.

ULysses Spinus centurio, quum milites non semel ob tardam stipendiorum solutionem tumultuari conantes, sua fide interposita ægre in officio continuisset: tandem allato unius mensis stipendio, & instituta lustratione, Commissarius ex militibus unum, tamquam extra numerum is & adscititius esset, arguit, inter cætera dicens, faciem sibi hominis notam, & aliàs visam, eidem tamen è primoribus dentem unum defuisse: at hunc nullo carere. Tum centurio indignabundus, Quid hoc mirum? inquit. Tamdiu vos cum stipendio mansistis, ut interea huic novus dens succreverit.

Facetum & ridiculum.

MArcus quidam Laudensis Cardinalis N. domesticus quum carnem duram & nigram mensæ appositam vidisset, continuo quanta potuit

tuit celeritate, nescio quid murmurans, sese proripuit. Paulo post vultu lætabundo reversus, & à sociis rogatus, cur tam properè à mensa surrexisset: Equidem, ait, ô socii & commensales charissimi, dici vix potest quum primum carnes has mensæ inferri vidi, quantopere conturbatus fuerim. Argumentum enim è colore, odore, sapore & duritie sumens, jam de mea mula actum, hasque ipsius carnes esse putabam: celeriter ergo ad stabulum cucurri, ut an superstes adhuc esset, viderem: eaque viva adhuc & integra inventa, lætus jam ad vos redeo.

Inhumanum Medici factum.

BAccius Medicus Florentinus, artis suæ bene gnarus, sed cerebrosus; ad fœminæ cujusdam curam vocatus, explorato arteriæ pulsu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit. Quum illa sexaginta tres annos natam se diceret, rejecto ægræ brachio, Quamdiu, inquit, tu in hoc mundo vivere cupis? & irato similis, bonam mulierem incuratam reliquit.

Prima ætas sequentis indicium.

CArolo Austriaco, qui postea ejus nominis V. Imperator fuit, adhuc adolescenti, decem pueri nobiles ejusdem fere ætatis, tam conversandi quam serviendi gratia adjuncti fuerant, ac dati viginti aurei menstrui, quos pro sua voluntate & arbitrio dispensaret. Accepta igitur primi mensis provisione, statim omne id aurum inter dictos suos coætaneos & pueros, secundum arith-

meticam

meticam proportionem divisit: qui idipsum quoque sine ulla mora, vix apud se calidum extruserunt, & in res nullius aut parvi momenti, ut mos est puerorum, abusi sunt. Id quum Carolus animadvertisset; allato secundi mensis auro honorario, pueris avide prædam iterum æqualiter, uti putabant, dividendam exspectantibus, uni ex illis aureum dedit, & eo crumenam emere jussit, inque eam allatam statim reliquum aurum reconditum, cuidam familiarium paullo adultiori asservandum dedit, idem deinde tertio ac quarto mense factum; iisdem pueris valde ringentibus, hoc iis, etiam quibus eorum cura commissa erat, vehementer admirantibus, & de innata quadam avaritia hinc facientibus conjecturam, Non multò post quum Carolus intellexisset puerorum uni, nescio quo casu, equum periisse, familiari illi depositario & custodi mandavit ut eidem & aurum omne & marsupium traderet, ac suo nomine donaret. En virtutem ante annos, & quod vulgari proverbio dici solet, *Ex aurora diem.*

Poëtæ ne sis importunus.

FRanciscus Philelphus superioris ætatis vir doctissimus, sæpissime aliorum rogatu scribendis orationibus, epitaphiis, epigrammatis, & id genus talibus, sine emolumento fere occupatus, quodam nimis importune, ut cognato sibi adolescenti mortuo epitaphium scriberet urgente, defuncti nomen edi sibi jussit. Quum is Joannem Vitellum (qui Latinis vitulus est) vocari dixisset, Philelphus leviter arroso ungue, sequens Epitaphium,

phium, quod poſtea aliis quoque accommodatum fuit effinxit.

Jupiter omnipotens Vituli miſerere Joannis,
Quem mors præveniens non ſinit eſſe bovem.

Continuus metus peſſimus carnifex.

TReſpades Mantuanus quum hominis cujuſdam acerrimi, qui ob neſcio quam injuriam plagas ipſi minatus fuerat, manus effugiſſet, tandem ab eodem forte fortuna obviam facto probe depexus, multum ſibi gratulatus eſt, quod poſthac quieto ſibi animo domo egredi, & per urbem ambulare liceret.

Alius ſimili modo à quodam acceptus, digreſſo eo à quo male multatus fuerat, Benefactum, inquit, quod tandem à te ira, à me vero metus diſceſſit.

Cur podagrici loquaces.

QUidam rogatus, cur podagrici plerique tam eſſent loquaces, *Ideo*, inquit, *quod pedes in lingua habeant.*

Idem Ennium poëtam, ajebat, quoties pedum doloribus vexabatur, multo vino ſe ingurgitaſſe, ac tum demum ligatis pedibus, ſoluta lingua, quod vellet verſus profudiſſe. Unde illud:

Ennius ipſe pater numquam niſi potus ad arma Proſilit, &c.

Mala non quærenda.

ALphonſus Rex eos ſtultiſſimos ſibi videri dixit, qui uxorem aufugientem quærerent. Rationem hanc addit Hercules Rangonius, quod ejuſmodi homines ſuam ipſorum quærerent turpitudinem.

Aſtus

Aſtus in judicio.

TRes juvenes quum piraticam diu exercuiſſent, & magnam collegiſſent pecuniam, tandem in urbem quandam commigrarant, eo conſilio, ut reliquum vitæ ibi & multo tutius & honeſtius traducerent. Quum vero id quod communi ope acquiſierant, non ita commode ſine rixa dividi poſſe videretur : aurum & argentum omne argentario ſive daniſtæ cuidam tradiderunt, hac conditione, ut ne cuiquam ille vel nummum, niſi omnibus tribus præſentibus, adnumeraret. Paullo poſt ab uno horum ceteris aſtutiori perſuaſi, magis è re fore ſi ea pecunia ædes, prædia & alia, quibus communiter uti poſſent, ſibi compararent, argentarium adeunt, & ut pecuniam, quam mox integram repetituri eſſent, in promptu habeat monent. Quadam vero die animi gratia foras prodeuntes ſocios, inter equitandum idem monet quinquaginta Ducatis ad inſtruendam domum opus eſſe : quos duo illi ab argentario petere jubent : ac ſimul domum ejus tranſeuntes, argentarium quod ille peteret, dare jubent, ac dein viam proſequuntur. Ille mox acceptam ab argentario univerſam ſummam, equo imponit; & longe diverſum iter ingreſſus, aufugit. Interim duo illi reverſi rem omnem ex argentario cognoſcunt : quumque fruſtra fugitivum ſe inſequuturos animadverterent : argentarium in jus vocant, conditionem allegantes, quâ conventum eſſet ne cui niſi ceteris quoque præſentibus, concreditam pecuniam adnumeraret. Non mediocriter hinc turbato argentario in mentem venit Gellium Aretinum IC.

IC. à doctrina quidem parum, sed ab ingenio & natura satis instructum adire: qui audito casu, cum vicinis aliquot suis re deliberata, id consilii argentario dedit ut male quidem à se pecuniam renumeratam fateretur: se tamen paratum esse diceret, eandem juxta scripturæ super ea re factæ tenorem denuo solvere: at id fieri non debere, nisi tribus illis præsentibus. Abirent ergo & tertium illum adducerent, tumque se in mora non futurum.

Qui homines charissimi Principibus esse debeant.

FRidericus Imperator interrogatus, quosnam hominum haberet charissimos: Eos, inquit, *qui Deum magis, quam me metuunt.* Rari profecto tales Principes: sed & rari tales Consiliarii & ministri. Hodie enim *Mitius agi putatur cum Deo, quam cum homine.*

Sapiens & quasi Salomonium judicium.

NEapolim Austriæ, ubi Imperator aulam tum habebat, rusticus quidam currum frumento onustum advexerat: cui in hospitium digresso, aulicus quidam equum curru solutum furtim subduxit. Re intellecta, Imperator rusticum ad se vocatum de furto & ejus auctore percunctatur. Rusticus de furto sibi nimis quam vellet constare ait: auctorem vero penitus se ignorare. Post varias astantium Consiliariorum conjecturas, Equidem, inquit Imperator, illud mihi mirum videtur, quod alter quoque rustico huic equus non itidem furto ablatus sit, qui sciam quantum hic jam equitum sit qui equis opus habent. Tum rusticus, altera illa quidem ô Imperator, equa est, & ad militarem usum minus apta. Id audiens Imperator, hominem

minem equam conſcendere, ac omnia urbis equilia adequitare juſſit, quo facto, equus ſociam odoratus, hinnitu & ſe & facti auctorem prodidit.

Quibus fidendum.

QUum in Friderici Imperatoris manus litteræ quædam à Gaſpare Schlickio ad proceres quoſdam Hungaros ſcriptæ incidiſſent, plerisque ut eas aperiret (quod ea res ſuſpicione non careret) ſuadentibus, Ego, inquit Imperator, Gaſparum pro viro bono habeo & fideli amico, quod ſi fallor malo ut error hic quacunque alia ratione, quam mea diligentia inveniatur.

Honor potius quam res.

VEterano quodam milite neſcio quid à Sigiſmundo Imperatore, uti dicebat, ſibi promiſſum flagitante, Imperator, Nimis magnum, inquit, eſt quod poſtulas: Tum ille, Olim tibi, ô Imperator, id non promittere licuit, jam promiſſum, negare non licet. Quod ſi, ait Imperator, alterutrum patiendum eſt, ſane rei, quam exiſtimationis jacturam facere malo.

Inimici quomodo vincendi.

QUibuſdam ægre ferentibus quod idem Imperator hoſtibus à ſe victis non vitam tantum, verum etiam fortunas omnes donaret, immo eoſdem in amicorum numerum receptos, præcipuo loco haberet: ad Laurentium Hungariæ Palatinum converſus Sigiſmundus, Tibi, inquit, & aliis fortaſſe utilius videtur hoſtem perdere, quod mortuus bellum amplius non faciat, at ego eo ipſo hoſtem perdo, dum in gratiam receptum, ex hoſte amicum facio, & quantum poſſum, orno. Regia certe vox, *Nimio ſatius eſt hoſtem beneficio, quam maleficio vincere.* *Qui-*

Quinam imperio digni.

IDem rogatus quos imperio aptiſſimos judicaret, *Eos*, reſpondit, *qui nec ſecundis rebus inſoleſcerent, nec adverſis frangerentur*, Quæ ſane virtus Romanorum quaſi propria fuit. Unde de Roma Claudianus:

Numquam ſuccubuit damnis, & territa nullo
Vulnere, poſt Cannas major Trebiamque fremebat.

Et de iiſdem Aſdrubal apud Livium ait, Raro ſimul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari, Populum Romanum in eo invictum eſſe, quod *in ſecundis rebus ſapere & conſulere meminerit*. Idem etiam animus Marobodui fuit, qui, ut Tacitus lib. 2. Annal. teſtatur, ad Tiberium ſcripſit, *non ut profugus, aut ſupplex, ſed ex memoria præteritæ fortunæ*. Et ſuperiori ætate Franciſcus Galliæ Rex, nec non Joannes Fridericus Saxoniæ Princeps, & alii, etſi captivi, ſemper mores & ſpiritus regios ac priſtinos retinuerunt. Plinius: *Viri fortis animus plus premitur, quoque magis ſævit fortuna, hoc eſt erectior.*

Aurum animi carnifex.

QUum idem magnam auri vim ex Hungaria illatam cubiculo ſuo, quia jam dies abierat, inferri juſſiſſet, & cubitum concedens, diu inſomnis lectulo incubaret: intempeſta nocte Conſiliarios quoſdam & præcipuos amicos ad ſe vocari juſſit. Demirantibus cunctis quidnam tam intempeſtiva ſibi vellet vocatio, introductis in regium cubiculum aurum commonſtrat, *En*, dicens, *peſſimum carnificem, qui me hac tota nocte ſomnum capere non ſivit. Vos quidquid hoc eſt auferte, & inter*

vos

vos dividite. Quod quum illi prompte fecissent, *Nunc abite*, inquit, *jam ego multo melius quievero.*

Anacreon quoque quum auri talentum à Polycrate accepisset, aliis id distribuit, dicens: *Odi munus quod vigilare cogit.*

Parrhesia apud bonos Principes.

QUum morosus quispiam præsente Imperatore Sigismundo diceret, in Constantiensi Concilio, cui tum Imperator intererat, non licere ea, quæ quis sentiret, libere loqui, excipiens Imperator, *Hoc si non liceret*, inquit, *jam tu hoc ipsum tam libere non esses loquutus.*

Reformatio à quibus incipienda.

APud eundem de reformando Ecclesiastico statu aliquando actum fuerat. Dicentibus quibusdam à Minoribus (sunt ii ex Franciscana familia) fratribus incipiendum, *Non*, ait Imperator, *à Minoribus, sed à Majoribus inchoanda est reformatio.*

Qui magni faciendi.

IDem Imperator rogatus, cur viros doctos, etiam tenuis fortunæ, tanto in pretio haberet, quum alii Reges & Principes majorem nobilitatis quam doctrinæ plerumque haberent rationem? Merito, ait, eos ego magnifacio, qui quod habent, non ab hominibus, sed à Deo acceperunt. Cur enim eos non ornarem, quos Natura tam excellentibus donis ornavit? Nobilem quidem aut divitem facere quemcunque volo, possum, doctum facere non possum, *Qui nihil aliud habet, quam majorum imagines, opinione Nobilis est verius quam re. At qui virtute præditus est, unde manat etiam vulga-*

vulgaris illa nobilitas, germanam & nativam nobilitatem habet.

Qui vivi, qui mortui.

N. Cavalcantium Equitem Florentinum, singulari doctrina virum, familiares quidam in cœmeterio quodam obvii, tamquam nocturni lemures & ejusmodi terriculamenta, aggressi fuerant. Is initio territus, quum mox amicos agnovisset: Equidem, ait, vobis irascerer, nisi scirem, *in vestro loco* quod vultis facere, vobis licere. Hujus verbi sensum quum illi initio minus intellexissent, tandem eo digresso, unus ait: Videtisne pro quibus ille nos habeat? *pro mortuis* scilicet, etsi vivimus: siquidem locum hunc nobis tamquam proprium, assignat.

Ludovico Dulci in museo libris incumbenti, amicus quidam accedens dicebat, Quid tu inter mortuos jaces absconditus? Quin ad nos viventes prodis? Immo, inquit ille, jam inter vivos versor. Hi enim fama vivunt & vivent in omne ævum: at vestra mors est, ut qui nulla re posteritati, vos umquam vixisse, testatum facere vultis aut potestis.

Imperium quibus debeatur.

GEorgius Gradenicus nobilis Venetus dicere solebat, Nihil sibi magis mirum videri, quam quod, quum cetera animantia rationis expertia, regem aut ducem non ferant, nisi is sui generis omnes antecellat, homines tamen qui soli rationis sunt compotes, etiam iis sæpe principibus obedire sustineant, qui ipsis quadrupedibus magis bruti sunt.

Boni

Boni principes pauci.

IN Italia Jacobus Galbus magni nominis ea ætate Theologus, in quodam ſermone ad populum multa de periculoſo Principum ſtatu, & quam pauci poſt hanc vitam æterna illa potirentur, dixerat. Monitu deinde ab amico, ut ad vitandam malam Principum gratiam, quod imprudenti forſan ſibi exciderat, alia ad populum concione corrigeret, aut ſaltem mitigaret, quamvis natura pertinax, tamen facturum ſe id recepit, poſt multos ergo dies, captata, è textu quem explicabat occaſione, Nuper, ait, ſe quædam de periculoſo Principum ſtatu, & eorum qui ſalvarentur paucitate diſſeruiſſe, quæ intelligat nonnullis minus placere, atque etiam à vero videri aliena. Ne ergo quomodo id quod dixerat accipiendum ſit, quiſquam dubitare poſſit, velle ſe, pro ſuo more, apertius aliquanto id declarare, nimirum quod in univerſum de dubia principum ſalute dixiſſet, cum limitatione quadam intelligendum, neque enim ſe à regno cœlorum eos excluſos putare, qui infra ſeptimum ætatis annum moriantur, ſed eos tantum quos ætas & rerum omnium licentia corruperit. *Acerbe & nimis Satyrice.* Sed eſt Deo gratia, quod vix ullum ſæculum noſtro, bonorum, prudentium & litteratorum Principum fuerit feracius, ut jam illud locum non habeat, *Omnium bonorum Principum nomina in uno annulo ſcribi poſſe.*

Neuter offendendus.

GAllis ingenti ſtrage à Gonſalvo Ferdinando Hiſpanorum duce profligatis, Hiſpaniæ Regis Orator Duci & Senatui Veneto tantam ſui Re-

gis victoriam nunciaturus, in curiam sese contulit; quo paulo post Galliæ quoque Regis Orator venit. Quum ergo ambo introducti unus quidem læto & erecto; alter tristi & demisso vultu consedissent; M. Leonardus Lauredanus utrumque ita affatus est: Inpræsentiarum quidem ego tam consilio quam verbis Divi Pauli Apostoli utendum mihi video, ut videlicet, quum Dei voluntati nemo resistere, & factum infectum fieri nequeat, *gaudeam cum gaudentibus, & fleam cum flentibus.* Quibus quidem sapientissimis verbis omnem invidiam & odium utriusque gentis vitavit, & cum utriusque Legati gratia, singularem prudentiæ laudem est consequutus.

Ne tu cede minis.

FRidericus Comes Montefeltrius decennis puer pro Guidone patre apud N. Malatestam Ariminensem obses relictus, quum finitis induciis pater Malatestæ ditionem armata manu iterum invasisset, Malatestæ minanti, si secundum pater ejus armata manu rediisset, capitis se de ipso supplicium sumpturum, sine ulla cunctatione respondit: quod si pater meus tertium redierit, de quo tum supplicium sumes? Vox non puero sed cordato viro digna.

Semper liberalis generositas:

CAjeta expugnata, Gonsalvus Ferdinandus multis Gallorum, ne pedites domum reverterentur, equos donavit. Tum Obignius dux eorum, Quæso te, inquit, ut equos nobis quam optimos præbeas; qui scilicet & abeuntibus nobis & mox revertentibus usui esse, ac viæ laborem ferre possint: innuens scilic. bellum nondum confectum,

ctum, sed mox redintegratum iri. Tum Gonsalvus, Redite, ait, quando & quotiescumque vultis. Equidem equos hos, vestes & alia quæ lubens jam vobis do, etiam reversi, postea à mea liberalitate facile rursus impetrabitis.

Una fidelia plures dealbare parietes.

HIbernus quidam Romam profectus, Cardinalem cujus opera indigebat, adiens, ut tanto eum promptiorem sibi redderet, insignem ajebat asturconem sese adduxisse, sed eundem, quod malæ soleationis vitio claudicaret, Bononiæ reliquisse, Cardinali destinatum munus. Ibi Cardinalis, Ne tu cura, inquit, quod male ille soleatus sit. Si enim male soleatus non esset, mihi forsan soli donasses, at jam eundem omnibus reliquis Cardinalibus donare poteris.

Non barba sed cor.

AD Imperatorem Veneti legatos miserant: quibus quod non admitterentur caussam rogantibus, responsum fuit, Mirum videri Imperatori, quum id genus munera gravibus & sapientibus viris demandari soleant, Venetos ex omni Patrum Conscriptorum numero neminem reperire potuisse quam duos ejusmodi juvenes, qui hac legatione fungerentur. Quum ergo juventutem suam despicatui haberi animadverterent Legati, ab Imperatore ad colloquium semel tantum admitti petierunt, Polliciti de iis, quæ in mandatis haberent, ne verbum quidem facturos. Quo impetrato, alter eorum sic exorsus est; Si Venetorum Respublica, Sacratissime Imperator, sapientiam non in corde hominum, sed barba sitam esse credidisset, jam quidem ad Cæsaream V. Majesta-

tem duos vetulos & barbatos hircos misisset. Quibus ex verbis Imperator quibus cum hominibus sibi res esset intelligens, comiter eos audivit, & liberaliter dimisit.

Externus bonos.

Romæ inter duos diversæ nationis contentione orta, utra gens Christianæ religionis studium ferventius amplecteretur: uno jactante quantus honos St. Eucharistiæ tam publice quam privatim apud suos haberetur; alter, Nihil mirum hoc, inquit: nam & nos *peregrinis sive extraneis* quas possumus honoris significationes exhibemus.

Quævis caussa tyranno satis est.

CAstrutius, qui Lucensem Rempublicam aliquamdiu tyrannide oppresserat, ab amico reprehensus quod è Quartigianorum familia quosdam occidi jussisset, dicente: multorum eum animos à se abalienaturum, si veteres amicos tam male tractaret: *Nihil hoc*, inquit, *ad veteres amicos, sed novos inimicos attinet.*

Ejusdem factum cuidam damnanti, quod scilicet Luparum virum bonum, prudentissimum, & ipsi fidelem ab omnibus habitum, bonis spoliatum, in exilium ejecisset, subridens respondit Castrutius: Non prudentia, sed avaritia, non fides, sed proditio Lupari à me punita est. Vir bonus esse non potest, qui avarus est. Quamdiu vitia ejus ignoravi, ut charissimum amicum habui & colui: at posteaquam ostendit pecuniam se chariorem habere quam meam salutem, me quoque fortunas & pecuniam Lupari quam ipsum Luparum pluris facere oportuit.

In monachatus desertorem.

QUidam monachus factus, post abjecto cucullo, ad sæcularem vitam, uti vocant, rediit; utque scommata malevolorum vitaret, à publico & aliis hominum congressibus diu abstinuit. Tandem quum ab amico ad convivium invitatus, ibi etiam à nescio quo tamquam excucullatus ludibrio haberetur, ac pudore totus suffunderetur, assidentium aliquis, *Ne vos*, inquit, *existimate hunc ejus pudere, quod cucullum abjecerit, sed ejus potius, quod umquam induerit.*

In avaros.

AVarus quidam vinum quod familiæ præbebat, enormiter admodum aqua diluere solebat, ut postea esset vilius : idemque manducantes vel mensæ adstans, vel obambulans, vel è regione sedens, diligenter observabat. Unum vero aliquando strenue tuburcinantem videns, continere se non potuit, quin exclamaret: *Et quando molendinum hoc sistetur? Non tam cito hoc fiet*, inquit juvenis, *quando quidem tu aquam affundere non cessas.*

In malam mulierem.

QUodam fœminam parum honestam, tamquam muliebrium virtutum exemplar dilaudante, Camilla Arnolphina quæ fœminam illam forte melius noverat, *Immo*, inquit, *piaculare puto talem fœminam non comburi, & cineres ejus, memoriæ causa, asservari.*

Eadem quum de homine quodam proceræ staturæ, sed parvæ sapientiæ facta esset mentio, *An nescitis*, ait, *superiores celsarum ædium partes non habitari!* Caput cerebro vacuum habere significans.

Blanditiæ subrusticæ.

NIcolaus Picinninus, strenuus & magni nominis bellator, ab Antonio Panormitano obvio honorifice salutatus, & ipse civilitate aliqua uti volens, militari plane voce & gestu contrà eum compellabat: *Ita vivam Antoni, ut quotiescumque te video, cæcum me esse cupio.* Perturbatus his verbis Panormitanus, ubi se collegit, *Quamobrem,* inquit, *mi Domine? quisquamne est qui virtutem & res præclare à te gestas plus in oculis atque animo ferat, quique tui bonoris sit studiosior, quam ego?* Hic subridens Picenninus, rudes & militares mores ad civilitatem accommodans, *Sic habeto,* inquit, *quoties ego cumque te hominem tanta ac tam multiplici doctrina ornatum intueor, deinde me meamque ignorantiam considero: me & odisse te tamquam mihi contrarium, & revereri simul, tamquam hominem litteratum.* Tunc ait Panormitanus, numquam sibi initio majoris perturbationis, nec in fine majoris risus materiam objectam esse.

Modus ut quis videatur sapiens.

FLorentiæ Antonius Puccius cum nescio quo egerat, ut tam necessario Reipublicæ tempore Confalonieri, sive Vexilliferi, quæ inter primas dignitates est, officium acceptaret; Eum se excusantem quod tantam sapientiam non haberet quantam munus illud requireret, Puccius rogat. An si tantum saperet quantum Cosmus Medicæus, satis sapiens sibi videretur? Immo, inquit ille, vel dimidium, credo, ad hoc mihi suffecerit. Tum Puccius: Quid si ego consilium tibi dedero ut plus illo sapere videare: Sed quid ait? nihil ne omni-

no ſapis? Aliquantulum fortaſſis, inquit alter, Bene, ait Puccius. Fac ergo id quod Coſmus tibi ſuaſerit & dixerit, ſicque ipſius ſapientiam quaſi tuam facies: cui ſi illud etiam quod à te ipſo habes, adjunxeris, tanto plus Coſmo ſapere videberis.

Modus rationes reddendi.

MAximilianus I. Imperator quum erga omnes, tum præcipue erga ſanguine nobiles, ſed fortunis pauperes admodum fuit liberalis. Ex horum numero aliquem ad neſcio quam Imperii civitatem miſerat, qui centum florenorum millia Fiſco Imperatoris debita, poſtularet. Et hic quidem in exſequendo ſibi commiſſo munere tanta dexteritate & diligentia uſus eſt, ut quinquaginta florenorum millia extorſerit: de quibus triginta millibus Imperatoris Fiſco illatis, reſiduum ſibi ſervavit. Id quum poſtea rationum magiſtri cognoviſſent, Imperatorem moverunt ut ab homine illo rationem repoſceret. Vocatum ad ſe Imperator, rationem ejus quod accepiſſet reddere jubet. Ille facturum id ſe recepit, ac diſceſſit. Paucos poſt dies, ille non comparente Rationarii Imperatorem rurſus inſtigant ut illum ad rationes reddendas evocaret: qui quum comparuiſſet; Imperator, Non tu promiſiſti nuper, ait, te quàmprimum rationes redditurum? Sic eſt, inquit ille, inviċtiſſime Imperator! & jam in eo ſum. Hinc exiſtimans Imperator, libros illum & adverſaria interea inſpicere velle, rurſus dierum aliquot moram homini indulſit: quibus elapſis, Rationarii hominem multis modis apud Imperatorem criminati ſunt, ut qui non ſolum acceptam pecuniam

mala fide tractasset, verum etiam aperte nunc Cæsaris mandatum contemneret. Tertiùm ergo ad Imperatorem accersitur, & sine ulla ampliori dilatione præsentibus Cæsaris quæstoribus & Rationariis rationes reddere jubetur. Ille non ignarus, horum suasu & instigatione (ut qui quod illi accesserat, sibi decessisse existimarent) Imperatorem tam serio rationes poscere; ad ejus Majestatem humili gestu & voce conversus, sic infit: Rationes reddere, invictissime Imperator, non quidem recuso: veruntamen quum artis hujus, mihi antea insitatæ, minus peritus sim, hi vero qui ad accipiendas à me rationes parati abaco assident, artem hanc ad unguem calleant: quam humillime rogo, & oro, ut ii præsente Vestra Cæsarea Majestate ac me inspectante prius à se accepti & expensi rationes reddere jubeantur, neque enim dubito quin hæc una inspectio facilem mihi & meas rationes reddendi modum commonstratura sit. Imperator quid hæc sibi postulatio vellet optime intelligens, æquum petis, inquit, ac dimisso nobili quæstorum suorum rationes postea diligentius inspexit. Vulgo dicitur: *Minores fures sunt in compedibus ferreis, sed majores in torquibus aureis.*

Aliud non minus facetum.

MOnacho cuidam, Theodorico Rageluido nomine, Carolus IV. Imperator arcis nescio cujus quæsturam demandarat? quam ille sic administravit, ut brevi magnas divitias corraserit. Delatus ab invidis apud Imperatorem quod mala fide in bonis ipsius administrandis versaretur, & suis tantum studeret utilitatibus, & statuto eam ad rem die, præsente Imperatore & iis qui malæ fidei

ipsum

ipſum inſimulaverant, rationes reddere juſſus, *Nulla mora*, inquit, *opus eſt, inviĉtiſſime Imperator, quod jubes hac ipſa hora facere paratus ſum.* Juſſus ergo ſtatim libros & alia ad eam rem neceſſaria adferre. *Ne his quidem*, inquit, *opus eſt. Mearum rationum ſummam accipite. Quum huic muneri à te præpoſitus fui, clementiſſime Cæſar, vili & monachali habitu indutus, pauxillulum pecuniæ in crumena habui. Id ſi per V. Majeſtatem retinere mihi liceat, eſt quod gratias agam. Si quid amplius habeo, id omne tuum eſt, ô Imperator: cui etiam lubens volens omnia reddo.* His auditis, ad circumſtantes, ac præcipue Theodorici delatores converſus Imperator, *Quis veſtrum*, inquit, *eſt qui hunc in modum rationes mihi reddere paratus ſit?* Silentibus cunĉtis & pudore confuſis, Imperator Theodoricum complexus bono animo eſſe juſſit, atque eundem poſtea ad Epiſcopatum Mindenſem, tandem etiam ad Magdeburgenſem Archiepiſcopatum promovit.

Beneficiorum oblivio.

PRincipi N. nobilis quidam valde generoſum equum donaret, ſpe gratiæ & favoris, ſi quando opus ſibi foret, præſtandi. Equum hunc quum poſt aliquot menſes alius Princeps vidiſſet ac vehementer laudaſſet, ſimulque quæreret; unde aut à quo haberet? Ille neſcire ſe reſpondit, credere tamen ſibi à neſcio quo donatum. Verba hæc nobilis ille qui donarat, non procul inde ſtans, audiens, facile conjicere potuit quænam ſibi inde ſperanda eſſet remuneratio, quare de equo ſuo recuperando conſilium iniit. Quodam ergo die equiſonem ſive ſtabularium qui equum ad proxi-

mam piscinam aquarum ducebat, insequutus, arrepto freno, furem inclamat, involat, & pugno contundit, tum sine mora equum ad Judicem adducit, ac suum esse multis testimoniis probat. Princeps à judice quid hac in re fieri vellet rogatus, ei cujus esset, equum restitui jussit: ac simul mandavit ut is, qui sibi hunc equum donasset, diligenter inquireretur, quem ajebat gravi supplicio dignum, ut qui alienum & furtivum equum principi donare ausus esset. En hominem ipsarum gratiarum & Mnemosynes manibus factum!

Majorum amicitia parum tuta.

DUx quidam à duobus potentissimis Regibus ad ineundum secum fœdus invitatus, sequenti apologo modeste sese excusavit: Lepori quondam Ursus, Leo, & Aquila amicitiam suam, atque etiam fœdus quibus vellet conditionibus obtulerunt. Lepus suo se modulo primo metens, deinde eorum quibuscum res sibi futura esset, ingenium, naturam & vires considerans, amicitiam quidem amplexus est, fœdus autem recusavit, dicens: *Illis semper quod vorent opus fore, sibi vero pastum nunquam deesse.*

Fatuis Respublica non committenda.

QUum præsente Petro Medicæo qui Legatus Roma revertens à Perusinis honorifice fuerat exceptus, Senatorum quidam multa inepte atque etiam stulte dixisset, alius ex eodem ordine ad Petrum ait: Ignosce Domine, licet non dubitem, tales homines etiam apud vos esse. *Sunt*, inquit Petrus, *at eis ad Reipublicæ administrationem non utimur.*

Quæ

Quæ litteræ hodie pluris fiant.

QUum Romæ inter Cardinalis cujusdam domesticos quidam dixisset, hominem valde literatum in urbem venisse, alius quæsiit, quasnam ille literas haberet aut aufferret? Respondente altero, Hebraicas, Græcas, Latinas &c. Ille, Argentarias sive collybisticas malim, inquit.

In Viles.

DOctor quidam togam holosericam pellibus suffultam fieri sibi curarat? sed quum in ejusmodi vestem qua raro uteretur, tantos sumptus facere nollet, lacinias quidem pretiosioribus pellibus, nempe zebilinis prætexi, interiora vero ovillis subduci jussit. Ei obvio homo quidam, qui quosvis adunco naso suspendere consueverat, illudere volens, Bona, inquit, fortuna te in tam pulchra veste comitetur. Sed quæso dic mihi, an interiora exterioribus his respondeant? Non hoc ausim dicere, inquit Doctor, prætextas quales sint vides, ac reliquæ pelles sunt ex eodem genere quo tua.

In cunctatores, & voluptarios.

HUgitio Fagiola accepto Lucæ, ubi tum erat, inter prandendum nuntio, Pisanos seditionem movere, Prius, inquit, prandeamus: postea satis tempori Pisas ad castigandos rebelles veniemus. Finito ergo prandio, celeriter Pisas contendit: sed à civibus exclusus Lucam propere rediit, ubi etiam portas occlusas offendit, sic ergo undique exclusus, Veronam ad Canem Scaligerum se recepit, ejusque liberalitate vitam sustentavit. Quum vero aliquando in mensa sermo de hominibus voracitate insignibus incidisset, & Hugutio sibi

ſibi adoleſcenti binos capones, quatuor turdos, armum ovillum, & pectus vitulinum in unam cœnam vix ſatis fuiſſe diceret, Petrus Nanus homo valde argutus, atque etiam mordax, parum hoc, inquit, mihi videtur præ illo quod tu uno prandio duas opulentiſſimas civitates (Piſas & Lucam intelligebat, quarum fuerat dominus) abſumpſiſti.

Argutum Reſponſum.

STudioſis quibuſdam extra Neapolim animi gratia obambulantibus ruſticus aſino inequitans occurrit: quo vehementer rudere incipiente, quidam, O te inſcitum inquit, talis beſtiæ magiſtrum? quàm tam intempeſtive, ſeu extra anni tempus (quale tum erat) rudere ſinis: Ruſticus: Hoc, inquit, commune habet meum jumentum cum cæteris beſtiis, quod pro anni cantet tempore: attamen ſi quando turbæ alicui cognatorum ſuorum occurrat, abſtinere non poteſt (quæ eſt ejus comitas) quin lætitiam ſuam claro quaſi jubilo & clamore teſtetur.

Quæ anni pars quibus gratiſſima.

GEnnæ nobilis quidam cum aliis ad ædium ſuarum fores ſtans; & cum vicinis colloquens, joci cauſſa è prætereunte ruſtico ſciſcitabatur, quonam anni tempore ruſticani homines plurimum delectarentur? Hiberno, inquit ruſticus. Tum enim ad focum ſedentes, rapas, & caſtaneas aſſamus: & cœnati, circa ipſum focum cubantes, ſuaviter dormimus, noxios interim halitus & vapores tam è ſummo quam imo gutture efflantes. Ecquid vobis de ejuſmodi vita videtur? Mihi quidem, inquit, Nobilis, vos porcorum cognati videmini. Tum ruſticus: Dic ſodes, quænam vobis

urbanis

urbanis hominibus anni pars eſt gratiſſima; Verna, ait, alter: quando ſcilicet redeunt jam gramina campis, revireſcunt arbores, vernant flores, avicularum paſſim auditur concentus, omnia denique rident. Ergo vos, inquit ruſticus, aſini mei cognati eſtis, qui & ipſe tum temporis omni lætitiâ incedit, adeoque rudere vix umquam ceſſat.

Veſtitu non ſuperbiendum.

IN gynæceo quodam nobilis erat puella ſubfuſca, formæ ſuæ nihilominus multum tribuens? quæ quum candida eaque pretioſa admodum & artificioſe elaborata veſte ſe exornaſſet, & inter reliquas magnifice ſe inferret, aulicus quidam rogatus, quid ſibi de puella illa videretur, *Muſca*, inquit, *Pariæ inſidens tabulæ.*

Vana gloria ſe ipſam confundit.

EQues quidam Hiſpanus, cæterum vir probus, ſed ultra modum ambitioſus, in Apulia oræ maritimæ partem aliquam cum imperio regebat. Per id tempus myoparones aliquot Turcici non exiguum piratarum numerum in terram expoſuerant: ſed qui mox ab incolis celerrime convolantibus, partim cæſi, partim captis etiam aliquot navibus, repulſi ſunt. Quamvis autem Gubernator prælio ipſe non interfuerit: quia tamen id ſuis auſpiciis geſtum & confectum putabat, ejus quoque gloriam ſibi deberi arbitratus, rei geſtæ hiſtoriam in pariete ad portam ſui Palatii depingi curavit, addita brevi narratione, & in primis ſuo tamquam capitis ac præcipui ducis nomine. Erat vero totum opus negligenter & perfunctorie factum: idque pluviarum & imbrium vi brevi ita ablutum, ut vix ullum picturæ veſtigium paries exhiberet.

In

In quem intuens illac forte transiens Hispanus quidam, cui conflictui interfuerat, *Bendita*, inquit, *piedra*, *quæ non quiereis dezir lamentira*, id est, *Benedicta petra (seu, paries) quæ mendacio astipulari non vis.*

Ridicula consolatio.

SCripserat nescio quis ad Cardinalem Polum litteras, quibus eum de morte singularis cujusdam amici consolabatur, multis præter rationem congestis rationibus. Quas legens Polus, Pol vere, inquit, litteræ hæ ad consolandum accommodatæ, quas nemo sine risu facile legerit.

Inanis cura & sumptus.

IDem nescio quem videns, barbam & capillos impense curantem atque exornantem, dicentibus familiaribus, in unam rem binos scutatos singulis mensibus impendere, Itane? ait, Crediderim ergo barbam ipsius pluris esse quam totum caput.

Quæ nocent, docent.

CAtharina Henrici VIII. Angliæ Regis uxor ad familiares sæpe dicere solebat, nec adversam nimis, nec minus prosperam vitam sibi in votis esse. Etsi vero tam hanc quam illam graves admodum comitentur tentationes & pericula, & sane mediocris seu temperatus vitæ status sit optimus & maxime expetendus: sibi tamen si optio detur, malle miserrimam quam omnibus (uti putantur) bonis & deliciis affluentissimam agere vitam; Afflictis enim raro deesse solatia? ac fortunatis rectam rationem fere semper.

Portus animæ.

BEatus Ægidius in tribus ajebat animarum tranquillitatem consistere. Primum esse, ut miserias

rias

rias & tentationes perferamus & vincamus. Secundum, ut poſtquam boni aliquid egerimus, tanto magis nos humiliemur. Tertium ut ea quæ non videntur unicè deſideremus.

Idem longum ad inſtar gruis collum ſibi optabat, non ut Philoxenus ad cibi & potûs diutius guſtandas delicias, ſed ad verba tam leviter alias evolantia diutius continenda.

Imperia animæ periculoſa.

CUm Carolo V. Imperatore familiariter aliquando loquebatur Antonius Læva homo magnam in re militari laudem conſequutus; delapſo ad res Italiæ ſermone. Læva Imperatori facilem, ut putabat, totius Italiæ ſubjugandæ rationem commonſtrat; ante omnia hos, illos Principes è medio tollendos, inquiens. Ibi Imperator Quid interim ac dein animæ futurum eſt? Ergo tu, ait Læva, animam habes? Vade, & imperium abdica. Illud nempe innuere volebat, conſcientiam & dominationem non bene inter ſe convenire. Falſo: quum Pietate & Juſtitia ſerventur regna: & Tyrannide nihil ſit inſtabilius, nihil minus fidum. Videtis Principes, quales vos circumſtent miniſtri.

Religio militaris diſciplinæ fundamentum.

ALio ingenio ex eadem gente fuit Camillus Urſinus, qui bonum militem eſſe negavit qui non eſſet bonus Chriſtianus. Addens, Corruptæ hodierno tempore militaris diſciplinæ præcipuam cauſam eſſe contemptum Religionis.

Senectutis commoda.

DIcere quidam ſolebat, tribus his prærogativis (ſcilicet) à Natura ſenes dotatos eſſe, ut plus videant,

videant, plus valeant, & plus imperent. Plus videre; ut quibus ob visus debilitatem pleraque gemina videantur. Plus posse; ut qui mulum conscensuri, & pedem in stapeda ponentes, ephippium seu sellam, loco suo motam, omnino ad se trahant. Plus vero imperare, quibus è decem rebus quas decies petierint, vix una semel ministretur.

Par pari referendum.

PEtrus Niger per vicum iter faciens, canem ad se accurrentem & nudatis dentibus mox in se irruiturum, hasta transfixit. Ea propter ad magistratum à villico tractus, & rogatus quid ita in miserum animal sæviisset, idque non inversa potius hastæ quam præpilata parte percussisset; Eo, inquit, quod ille non cauda, sed dentibus morsum mihi minabatur.

Bona hujus Mundi transitoria.

AMicis suis Rex quidam thesauros à patre relictos, in primis vero gemmas & uniones immensi & splendoris & pretii monstrabat. Inter quos quum unus in has voces erupisset: O pulchras res! ô pretiosum thesaurum! Sed illud unum dolendum mihi videtur, quod morientibus hæc omnia relinquenda sunt. Tum Rex: Stulte loqueris. Si enim parentes mei non fuissent mortui, ego ista non haberem, adeoque nec Rex essem.

Victoria quævis bene parta.

CAstrutio Castracano, Lucæ, Pisarum & Pistorii Domino magis placebant victoriæ astu quam vi & armis partæ. Ajebat enim victoriam, non modum victoriæ existimationem & gloriam conciliare. *Dolus an virtus, quis in hoste requirat?*

Eodem

Eodem homine vix quisquam fuit ad pericula subeunda audacior, & in iisdem dispellendis cautior. Ajebat, homini tentanda omnia nec quidquam pertimescendum. Fortunam quippe, seu Deum ipsum fortes juvare; & inertes à foribus castigari.

Aliena sæpe aliis prodest stultitia.

CIves duo una animi recreandi caussa extra urbem progressi, cuculum forte audiunt more suo coccyssantem. Heic alter alterum cum risu intueri, utri avis illa cantaret, id est, utri parum faustum ac pudicum matrimonium nunciaret (qui enim Cuculi nominentur, notum est) inter se contendunt, & ad convitia, ut fere fit, deveniunt; adeoque ipsum adeunt judicem, & de facta sibi ab altero injuria conqueruntur. Instituitur lis seu processus, in quem quum uterque pecuniæ aliquid impendisset, judex eam sententiam tulit, Neutri, sed sibi soli Cuculum illum coccyssasse: sicque eos dimisit.

Vanitas irrisa.

IN diversorio cœnabat mercator quidam, negotiandi causa discursans. Forte fortuna eodem venit eques quidam: qui de nomine suo rogatus à mercatore, ait, sibi nomen esse: Don Joanni Ramiro de Mendoza & Gusman. Tum mercator, Equidem, inquit, pro uno adhuc tam locum hic quam cibi copiam video: sed pro tam multis nec locus nobis est nec apparatus.

Excerebrati.

UNa habitabant duo litteratores, Poëta unus, alter Musicus. Dum variis de rebus inter se

differunt, inprimis de bonarum artium contemptu, alter, Hei, inquit, quo jam deventum eſt? ô ſæculum ingratum! Equidem hodie auribus meis audivi aulicum neſcio quem, dicentem, tam Poëtas quam Muſicos cerebro carere, poſt mutuam conſolationem, puerum cujus communi miniſterio utebantur, ad ſe vocant, & adnumeratis aliquot denariolis, in cœnam caput vitulinum ſibi apparari jubent. Facit puer quod juſſus erat, & ſub cœnæ tempus caput vitulinum patinæ imponit. Interea illis ſolito diutius manentibus, nidore & fame victus, cerebrum, guſtatu illectus, totum vorat. Inde reverſis heris caput apponit: quod quum cerebro vacuum illi vidiſſent puerum inclamant, Quid hoc eſt? Ille, Muſicus, inquit, & Poëta.

Sera poſt mortem medicina.

PRinceps quidam in ſua familia morionem, ſeu hominem ſimplicem alebat. Huic quum è cubiculariis quidam vexandi gratia, dixiſſet, Ego te occidam, trepidus ille ad Principem ſe recepit, & periculum ſuum exponit. Ibi Princeps: Bono eſto, ait, animo. Ille ſi te occiderit, juſſu meo ſtatim in patibulo ſuſpendetur. Hoc non volo, inquit Morio, ſed illud tantum ut uno die prius eum ſuſpendi jubeas, quam me occidat.

Maturanda, quæ abſcondi non poſſunt.

DUxerat aliquis uxorem, ſed quod dici ſolet, vaccam cum vitula. Quum poſt paucos menſes infante nato, error prorupiſſet, & plerique dicerent, partum nimis mature editum, quidam,

Non

Non hoc forte eſt, inquit, ſed nuptiæ nimis ſero ſunt celebratæ.

Omnium rerum viciſſitudo.

ALvarus de Luna inter Hiſpaniæ magnates non poſtremus, pro inſignibus utebatur Luna dimidiata. Ea inſignia quum quidam parieti appictà vidiſſet, ſubſcripſit: *Numquam plena.* Alvarus compertà re, hominem ad ſe vocat, & quid ſibi vellent ſubſcripta illa verba, rogat. Ille, Hoc inquit, quod ſummopere tibi optandum puto. An tu enim neſcis, Lunam quam primum plena fuerit, ſtatim minui?

Ridiculum terriculamentum.

MArtinus Scarſus, Prati (uti Itali magiſtratum vocant) Poteſtas à ſpiritualium rerum Vicario rogatus fuit, ut Clericis quibuſdam, qui ad Eccleſiaſticam normam non vivebant, metum injiceret, ſicque eos ad meliorem converteret frugem. Deſignatos citat Scarſus in diem ſequentem, & unum in conclave includit: ipſe dein veſtem pellitam inverſam indutus, eodem ingreditur, & nigro ſindone vultum celans jam hunc jam illum, baubans interim, puerili more inſequitur. Clerici non ſine riſu inſequentem hac illac fugiunt, inuſitatum ludum in homine gravi admirantes tandem dimittuntur. Non multo poſt idem redit Vicarius, iterumque ſerio de mala Clericorum vita conqueritur, addens, neceſſarium ſibi videri ut non inani, ſed vero aliquo terriculamento ad frugem revocentur. Scarſus iterum vocatos eodem conclavi includi, mox ſingulos evocari,

& per miniſtrum nodoſæ chordæ una & altera plaga affici jubet. Hac de re certior factus, Vicarius Scarſo non tantum ſuccenſuit, verum etiam ob Cleri honorem violatum dicam impingere voluit: ſed ille alium modum terroris injiciendi quam quibus uſus eſſet neſciiſſe ſe ajebat. Verum terrorem eſſe ultimi ſupplicii.

Importunitas convivialis.

QUidam ad amicum cœnandi cauſſa frequenter commeare ſolitus, quum juſſu patris familias cœna longius differretur, hominem inclamabat, Ecquando tandem cœnandi tempus eſſet, Cui ille, ubi tu, inquit, diſceſſeris.

Remedia ſanitatis.

ANimi cauſſa Pontifex (Paulum III. quidam fuiſſe ajunt) Româ prodierat. Non longe ab urbe occurrit ei ſenex ruſticanus optimæ ſtaturæ, vividi coloris barba ad umbilicum uſque promiſſa, & ruſticorum quidem more, ſed honeſte & decenter veſtitus. Ad ſe vocatum Papa interrogat tum de vitæ genere tum de ætate. At ille, nonagenario ſe majorem eſſe: ruſticanam agere vitam & è prædioli quod diligenter coleret, fructibus vivere: quotidie tam negotiorum quam corporis exercendi cauſſa, unum & alterum milliare pedibus obire: uxorem ſibi eſſe, tum filios, itemque nepotes ac pronepotes, qui multum ſolicitudinis ac curarum ſibi faceſſerent. Rogatus, quibus modis in tanta ætate vires conſervaret, Ego, ait, nec cibos nec veſtitum muto, nullis utor condimentis, nec ulla re appetitum provocare ſtudeo: tum curas

auras omnes, quantum possum, à me segrego. Responso delectatus Pontifex, centenûm aureorum pensionem annuam homini assignavit, ut reliquum vitæ tanto tranquillius exigeret. Gratias ille egit his verbis: Non nego, Beatissime Pater, humillimas me liberalitati tuæ debere gratias: scio tamen eamdem annis vitæ meæ detracturam potius aliquid quam addituram.

Perfidia sæculi.

COncionator quidam magistratum admonens ut justitiam æquabiliter omnibus administrent, Scio, inquit, vos quando ejusmodi officia aditis, jusjurandum præstare eam à vobis integre administratum iri, sed credo ego vos jam ante aliud jusjurandum dedisse, quod quidem multo diligentius observatis, nimirum vos nihil eorum quæ jurastis facturos.

Nationum proprietates seu colores.

MOnebat quidam (an recte, nescio) ab Italo ruffo, ab Hispano albo, & à Germano nigro cavendum esse.

Ridicula excusatio.

EQues quidam cum aliis iter faciens, quum ad flumen ventum esset, primus id ingressus est; sed non reperto vado, parum abfuit quin cum equo suffocaretur: Tum comitum unus, Mihi hoc mirum videtur, inquit, quod antea jactasti tanti te equum tuum facere, cui hodie, nobis inspectantibus, vitæ periculum creasti. Ille, Erras, ait, Bene certe inter me & equum meum convenit, ut qui, non diu est compotaverimus.

Linguæ custodia.

SApiens quidam ajebat, qui civili conversatione feliciter & cum laude uti velit, ei imprimis linguæ curam habendam esse, ne quid temere; ne quid vane; ne quid superbe effutiat. Esse enim linguam velut speculum animi, in quo omnes ejus affectus expresse cernuntur, esse hunc vere Lydium lapidem, quo quidquid in homine est virtutum aut vitiorum, exploretur.

Rara viduæ castitas.

VIdua quædam in secundum matrimonium expetita, Mors, ait, non debet exstinguere castæ mulieris amorem.

Bonum oblivionis remedium.

HOmo quidam debilissimæ memoriæ ex amicis cuidam scutatum mutuo dederat; sed nomen ac personam oblitus, multum sese cruciabat, nec tamen quis ille esset, reminisci poterat. Id quum uxor ex eo intellexisset, consuluit, ut quicumque occurrens ei Bonum diem optaret, gratias quidem ageret, sed statim subjiceret: Malim tamen ego meam pecuniam. Quid fit; quum multi frustra occurrissent, ut qui verborum illorum mysteria non intelligerent, tandem ille cui pecunia mutuo data fuerat, offensus responso, Alia, inquit, & magis modesta ratione reposcere mutuum poteras: quod tamen non invitus jam tibi repræsento. I nunc, & muliebrem sexum consilii expertem crede.

Insignis humanitas.

IN Hispania moris est, ut Prætores (quos Alguaziles

ziles vocant) noctu vicatim obambulent & apud quemcumque arma deprehenderint, auferant, secumque asportent. Eorum unus quum in hominem valde onustum incidisset, rogat, quænam arma ferret: pallioque rejecto, quum non mediocrem lagænam vino plenam deprehendisset, eam cum satellitibus suis totam evacuat, ajens: Se gladium sibi sumere, sed illi, vaginæ gratiam facere.

Argutum Romuli responsum.

ROmulum dicunt (ex L. Pisonis Annalibus refert Agellius) ad cœnam vocatum ibi non multum bibisse: quia postridie negotium haberet. Ei dicunt: Romule, si istud omnes homines faciant, vinum vilius sit. Is respondit: Immo verò carum, si quantum quisque volet, bibat; nam ego bibi quantum volui.

Ipse fac; si rectè factum velis.

AVicula est parva, nomen ejus Cassita, habitat nidulaturque in segetibus; id ferme temporis ubi appetit jam messis, pullis jamjam plumantibus. Ea cassita in sementes forte concesserat tempestiviores: propterea frumentis flavescentibus, pulli etiam tunc involucres erant. Quum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos ut si quid ibi novæ rei fieret dicereturve, animadverterent: idque uti sibi, ubi redisset, renunciarent. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem vocat, &, Videsne, inquit, hæc ematuruisse & manus jam postulare? idcirco die crastina ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges, veniant operamque dent mutuam, &

messem hanc nobis adjuvent. Hæc ille ubi dixit, discessit. Atque ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere orareque matrem, ut statim jam properet, atque in alium locum sese adsportet, nam dominus, inquiunt, misit qui amicos rogaret, uti luce oriente veniant & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejicit, crastino seges non metetur: neque necesse est hodie ut vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: dominus quos rogaverat operitur: sol fervet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursus ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus & cognatos, affines vicinosque nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendum. Itidem hoc pulli pavefacti matri nunciant. Mater hortatur ut tum quoque sine metu ac cura sint; cognatos affinesque, nullos ferme tam esse obsequibiles, ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant, Vos modo, inquit, advertite, si modo quid denuo dicetur, Alia luce orta, avis in pastum profecta est: cognati & affines operam quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit, Tempus, inquit, est cedendi & abeundi, fiet nunc procul dubio quod futurum dixit. In ipso enim jam vertitur cujus est res, non in alio unde petitur. Atque ita cassita nidum migravit,

&

& seges à domino demessa est. Hoc scilic. illud est quod libri Philosophorum monent, *Ut nobis tantum ipsis nitamur.*

Lascivia facete refutata.

PUella rustica tam forma quam ætate florens, è mercatu domum proficiscens, asinam ante se agebat. A lascivo quodam adolescente obvio rogata, cujas esset, & quoniam iter haberet, Setafam inquit. Ille, Nostine Ferdinandi Lupi filiam; (is eodem in pago habitabat) Optime, inquit. Vicinæ sumus. Tanto melius, ait adolescens: & propius accedens, Hoc, inquit, te rogo, ut osculum à me sumptum, illi reddas. Puella, *Melius*, inquit, *feceris, si asinæ meæ illud osculum des perferendum. Is enim prior me domum veniet.*

Honoranti bonor reddendus.

COmes quidam Hispanus quum Archiepiscopo nescio cui obvio debitam exhibuisset reverentiam, ille vero pileum primoribus tantum digitis velut delibasset: Comes, Credo ego, ait Archiepiscopum hunc nostrum aut auribus carere, aut scabiosum habere caput: quod scilicet nudare non ausit.

Eidem quum ex aula regia quidam obviam venisset, & roganti qui de se in aula sermones essent, diceret se nec boni nec mali quidquam de ipso audivisse: hominem plagis aliquot seu fustuario affici, ac dein eidem quinquaginta ducatos numerari jussit, addens: ubi jam in aulam redieris, caussam habebis & bonum & malum de me dicendi, *O mirifica bominum ingenia!*

Principem & Justitia & Clementia decet.

SApiens quidam ex omnibus virtutibus Justitiam & Clementiam præcipue in Principibus requiri dixit. Illa enim bonorum; hac etiam improborum benevolentiam promoveri. Sed res duæ tam diversæ prudenter miscendæ & temperandæ sunt.

Eadem arma non omnibus usibus apta.

CLericum Cantabrum natione Cardinalis Petrus Consalvus Mendoza reprehenderat, quod armatus incederet. Excusanti se non ut quemquam offenderet, sed ut à canum morsibus se tueretur, arma ferre: Cardinalis, Atqui, ait, eo in casu & plerisque aliis Clerico convenientius est ut Evangelium S. Joannis recitet, & spiritualibus armis sese defendat. Tum Clericus, Ne hoc quidem armorum genus ego aspernandum putem: nisi scirem esse canes aliquos qui Latinæ linguæ plane sunt imperiti.

Orbilius confusus.

PÆdagogus quidam Orbilio plagosior, puerum virgis ad sanguinem usque ceciderat: puer dimissus femoralia attrahere cunctans licet monitus, Immo, inquit, Optimum fuerit, ut vestibus omnino me exuam, ut quæ ex patriæ consuetudine carnifici cedunt.

Magno magna decent.

AD Alphonsum Aquillarem bello & toga clarissimum virum Castiliæ Rex Ferdinandus diverterat. Erat vero ceteroqui arx magnifice structa atque exornata: quum vero Regi per scalas

las admodum anguſtas aſcendendum eſſet, rogabat Alphonſum, cur ſcalas illas ampliores fieri non juſſiſſet. Ibi Alphonſus, Numquam ego putavi fore ut tam magnus hoſpes ad me divertat.

Vini natura.

BErnardus Palomus facetus admodum Monachus de vino dicere ſolebat: Si vinum aqua diluas, vinum perdis, ſi non diluas, te perdis.

Forma cito abit.

DE iis qui in ducendis uxoribus formam præcipuæ ſpectant, quidam dicere ſolebat: Poſt ſextum menſem maritis deformes, at aliis tum formoſas videri.

Excuſanda corporis vitia.

QUidam mulierem claudam duxerat. Irridentibus amicis & hominis imprudentiam accuſantibus, Atqui, inquit ille, non eò illam ego duxi, ut cum illa venarum eam.

Frugale convivium.

INvitatus quidam Germanus ab Hiſpano ad cœnam, quum initio ſtatim raphanos appoſitos vidiſſet, At in mea patria, inquit, in fine convivii raphani apponi ſolent, tum Hiſpanus: Itidem apud nos.

Nobilis quis.

EXtraneum nobilitatem ſuam ad tædium jactantem plebejus quidam adunco naſo ſuſpendebat. Id ille ægre ferens, Tune beſtia, inquit, ſcis in quo ſita ſit nobilitas? Optime ſcio, ait alter: nempe

nempe in eo ut quis ſexaginta milliaribus abſit à patria.

Avaritia miſera.

Cuidam iter facienti hoſpita prægrandem catinum juſculo plenum, cui pauca admodum piſa innatabant, oppoſuerat. Inclamat ille famulum, & admotis ad ligulas manibus, quid vellet rogatus: Volo, inquit, ut thoracem mihi detrahas. Dicenti, quam ob rem? ut inquit, per gurgitem hunc enatem, & ipſa illa paucula expiſcer.

Medicorum benignitas.

Videns quidam hominem aureo torque multiplici exornatum, tum digitos annulis aureis plenos geſtantem, rogat quiſnam eſſet ille tam magnifice ſe inferens? Ajunt, Medicum eſſe Oſcitum, inquit alter, Medicum, qui icterum (Germanis *Gelbſucht*, ad auri quippe colorem alludebat) ab aliis in ſe transfert.

Veterinarius quidam à Doctore Medico ad curandam mulam accerſitus, mercedem oblatam accipere recuſavit; Indignum dicens factum fore, ſi ab ejuſdem Facultatis hominibus quidquam mercedis nomine acciperet.

De linguarum differentiis.

Multi inter linguas ita diſtinguunt, ut dicant, cum Deo, ob Majeſtatem Hiſpanice; cum Principibus, ob gravitatem, Italice; cum fœminis, ob gratiam, Gallice; cum hoſtibus vero, ob terrorem, Germanice loquendum eſſe. Sed hac de re audi ſis, non illepidam hiſtoriolam. Legatus quidam Germanus apud Imperatorem Carolum

lum V. dicere jussus, quum sermonis & linguæ auctoritate Hispanos ad applausum commovisset, ex iis unus ita censebat; opinione sua Germanicam linguam & graviorem & severiorem esse, atque se credere, & *Deum quum expelleret è Paradiso Adamum, & Angelum gladio formidabili, qui Paradiso custos datus est, terroris majoris causa Germanicâ linguâ illum nostrum patrem increpuisse.* Cui Germanus non sine sale respondit, Hispanicæ non minus se magni facere pompam quam subtilitatem; & persuasum habere, *diabolum quum Evam circumvenire vellet, linguâ Hispanicâ fraudum & callidorum consiliorum tragulis aptissimâ, usum fuisse.*

Optimum remedium à se ipso.

BAjasetes I. Turcarum tyrannus (& talis proprie fuit) utebatur quodam æthiope apud Indos nato familiarissime & suavissime; eumque ob facetias & lepores plurimum diligebat. Accidit aliquando ut Bajasetes castra metatus in planitie tentorium figi juberet, ad arborem quamdam sublimem. Hanc intuens, *Bre Areb,* inquit, (hoc est) *Heus æthiops si me amas, in hujus arboris verticem conscende.* Statim æthiops, exutis vestibus, paret, & scandit. Ad fastigium ubi pervenerat, Bajasetes mandat Solachiis (satellites sunt, qui circa Sultanum equitantem in albis subuculis cursitare solent) ut admotis securibus mox arborem continuis ictibus dejiciant & prosternant. Quibus strenue heri imperium exsequentibus, æthiops, arbore prope tota jam resecta, anxius & præcipitio proximus Sultani Consiliarios infra arborem stantes

tes obteſtatur ut apud Bajaſetem intercederent, & vitæ gloriam impetrarent. Sed fruſtra eorum ſollicitabat interceſſionem, qui nec prodire in conſpectum Bajaſetis, ne dum unico verbulo eum compellare audebant. Æthiops itaque conſilio ex tempore & re nata capto ſtratagemate extremum vitæ periculum antevertit, & ſubito ſolutis feminalibus ſeu ſubligaculis, ventris ſordes, quas ipſe timor non parum propellebat, excernit in ſatellites, qui arborem ſecabant. Hiſce vero ad tam inopinam ſordium grandinem ab opere diffugientibus, æthiops ex arbore ſe dimittit, & appellatis Sultani Conſiliariis qui ſpectaculo præſentes adſtabant, *utinam Conſiliariis veſtris ſimilibus idem hoc uſu veniat*, inquit, *ut conſpurcentur! quorum verba tantum non valent quantum meæ ſordes*, Proverbio dicuntur. *Turdi malum ſibi cacare?* at hic ſibi ſalutem. Tanti eſt à ſe ipſo & conſilium & opem petere.

Præpoſtera liberalitatis ratio.

DIves quidam ad thermas valetudinis cauſa profecturus, hominem facetum & omnium horarum, comitem ſibi adſcivit, ut haberet quicum otium ſuum oblectaret. Antequam vero iter ingrederetur, rogat eum quanta opus eſſe putaret pecunia? At ille, Id ſe non ſcire, ſed ſuadere ut tantam ſumeret quanta ſufficeret, ſic ut ſupereſſet potius aliquid quam deficeret. Recte mones, inquit dives eoque tuum ſequutus conſilium, crumenam ad ſummum implebo. In via quum mendicus totus pannoſus & famelicus eis occurriſſet eleemoſynam propter Deum petens, Dives diu in crumena

mena quæsitum denariolum ei dat. Alter illi irato quasi vultu, Quid tu, ait, pecuniam usui nostro sumptam ita prodigis? Nunquid meministi nos modo ad thermas ire, nondum reverti? Quid si sumptus, deinde nos ipsos deficiant? Dives serio hæc dici existimans: Nescis tu, inquit, quid egò agam, Misero huic denarium ego dedi, quem ego ad regnum Dei acquirendum mihi profuturum arbitror, Ergo tu, ait altèr, denario Dei regnum te acquisiturum putas? Affirmanti, Si ita est, inquit, cur non ei quantum in crumena habes, largitus es, ut scilicet oretenus anima tua ad cœlum evolet? Mihi quidem rationes tuæ non placent: qui tantam pecuniæ summam corpori parum recreando, Dei autem regno acquirendo unum denariolum impendere velis? illic tamen semper, hic (in thermis) ad summum per viginti dies mansurus.

Remedium morbo gravius.

BEllo inter Florentinos & Senenses, quibus Galliarum Rex auxiliabatur, flagrante, civis quidam Senensis cum filio circa urbem obambulans, loca singula diligenter contemplabatur. Id animadvertens filius, ut se quoque militaris rei non imperitum ostenderet, patri locum monstrat, Hac, inquiens, auxiliares Regis copiæ multo facillimè in urbem recipi possunt. Tace, ait pater, mi fili, & melius ominare. Mihi quidem major metus est à theriaca, quam à veneno.

Somnolentiæ præmium.

EQues quidam Montricensis, haud magna cum re, ut ille ait, ambitiosus tamen & conservandi

di sui status cupidus, famulum conduxerat Martinum nomine, hominem mirifice somnolentum, Habebat ille amicum, non procul ab urbe rusticantem: quem invisere volens, ante villæ portam ex equo descendit, & Martino equum custodiendum tradit. Is manui implicitis habenis, mox in gramen se prosternit, & profundo somno occupatur. Præteribat forte lavernio quidam, & ab occasione invitatus, ubi hominem altum stertere animadvertit, accedit, & abscissis habenis quas Martinus brachio circumplicatas tenebat, ac novis è cingulo suo factis, equum conscendit, cumque eo sese subducit. Non multo post Martinus evigilans, ac semisomnis adhuc circumspiciens, Ego, inquit, aut Martinus sum, aut non sum. Si Martinus sum, heri mei equum amisi; si non sum, habenas has lucrifeci. Quod postea in proverbium abiit, Huic mandes si quid recte curatum velis.

Aulicæ astutiæ.

LEo X. P. M. Princeps & ipse litteratus & litteratorum fautor liberalissimus magnopere delectabatur, si quis homo gravis suorum aulicorum artibus eo esset redactus ut stulte aliquid faceret: vel ut brevius dicam, aliena stultitia lubenter fruebatur; quod qui amabili aliquo stultitiæ genere tenerentur, eos omnium felicissimos deprædicaret. Ad eum quum homo solidæ prudentiæ ac doctrinæ, à Carporum Principe missus, nescio quas litteras attulisset, inter sermones (ut erat Princeps ille valde affabilis) bono illi forte exciderat, earum litterarum à Pontifice maximopere laudatarum, se esse auctorem. Pontifex inde ambitiosius ali-

aliquanto aut vanius ingenium ejus æstimans, ratus hominis animum stulta quadam opinione inflari posse, verbis miro artificio accommodatis litteras illas magis magisque dilaudare, ingenium ejus ad cœlum ferre: ille vero hoc agi sentiens, ut his quasi fumis cerebrum sibi obnubilaretur, ad pedes Pontificis procidens, sic loqui; Misericordiam Pater Beatissime, misericordiam tuam si non in me, saltem in liberos meos imploro: id innuens scilicet, se ad stultitiam redacto, liberis suis nihil aliud reliquum esse quam ut ad mendicitatem redigantur. Pontifex hominis ingenium & solidam prudentiam demiratus, magnificis donis ornatum à se dimisit.

Aulicum stratagema.

M. Musurius, natione Græcus Latinæ tamen linguæ, & Poëticæ facultatis inprimis peritus, Romæ ejusdem Pontificis tempore, in magna apud omnes, sed præcipue aulicos, (qui plerique litterati) erat existimatione. Is quum accepisset nescio quam Abbatiam valde locupletem vacare, properè inCuriam seu Pontificale palatium se confert, id unum dispiciens quomodo ipse ad Pontificem accedere, & eum alloqui posset, quem sciebat ea, erga doctos maxime, esse humanitate, ut non facile cuiquam quidquam negaret. Quum vero nemo esset qui eum ad Papam, aliis tum negotiis occupatum, vellet deducere; interim metueret ne per longiorem moram ab alio præveniretur: Serapicam, hominem intimæ admissionis, & cui hoc unum fere curæ erat ut eos quos Pontifici oblectamento fore existimaret, deduceret, adit, & sic lo-

quitur: Non diu eſt, quod & tu ſcis, quando Pontifex Dominus noſter, Abbatem Cajetanum Poëtica lauro à ſe ornatum, elephanti inſidentem per Urbem circumduci juſſit. Equidem de me meiſque verſibus ita ſentio, multis paraſangis illius hominis lutulentis non tam carminibus quam criminibus eſſe elegantiores; & ejuſmodi coronam ac triumphum mihi potius quam illi deberi. Id ergo unice à te contendo, ut idem beneficium à Domino noſtro petiturus, & ut ad eum ſine longiori mora introducar. Hæc audiens Serapica, pulchram & exoptatam oblectandi Pontificis occaſionem ſibi datam exiſtimans, eum adit, & quid è neſcio quo homine audiſſet, exponit: quem ſtatim introducere jubetur. Muſurius ibi ad Pontificis genua provolutus, Ego, inquit, ſeu ſapiens ſeu ſtultus habear, Pater Beatiſſime, humillime rogo, ut Abbatiam illam (expreſſo nomine) in patria mea, Hydruntino ſcilicet territorio vacantem, largiri mihi digneris. Hic Pontifex quodammodo ob admiſſionis modum erubeſcens, ad cubicularium primo converſus, Tu, inquit, in poſterum vale Serapica: hominemque voti compotem à ſe dimiſit.

Adulator irriſus.

EOrum qui omnibus ſeſe placere ſtudent, mos eſt in omnibus aſſentari. Ait quis, ajunt; negat, negant, &c. Ex hoc hominum genere Pandulphus Petrucius, qui Senarum imperium invaſerat & aliquamdiu uſurparat, quendam circa ſe habebat, qui quamprimum Petrucius frigere ſe dicebat, frigebat & ipſe: calere, calebat & ipſe: eoſdem denique in omnibus rebus quos oſtendebat Petrucius,

cius, affectus simulabat. Idem Petrucius familiariter utebatur Petro Pecio quodam, homine admodum faceto: qui adulatoris istius mores fastidiens, aliquando Petrucio ajebat: Equidem vellem ut gangrænam (usitata est apud Italos imprecatio) *Canchero* (ut ait Merlinus Cocalius) *te mangat, penitus restante niente*, tibi haberes. Quid ita? inquit Petrucius. Eo, ait Pecicius, quod ineptus ille assentator mox quoque eandem sit habiturus.

Sophisticatio elusa.

Filium suum quidam ad Academiam nescio quam miserat, ad bonas discendas litteras ac disciplinas. Is ingenio suo obsequens, omne fere tempus in sophisticationibus & vanis tricis consumebat. Consuetis feriis domum reversus mirum est quam misere rusticos ac vicinos, quibuscum quotidie versabatur, tricis & cavillationibus suis exercuerit: admirabilia scilicet ingenii ac doctrinæ suæ edens specimina. Dum aliquando cum patre cœnaret, & quatuor ova mensæ essent apposita, Tu forte, inquit, mi pater, quatuor tantum ova esse apposita arbitraris, at ego probabo septem esse. Ubi quatuor sunt, ibi quoque sunt tria, numquid hoc verum est? Assentiente patre, Numquid, ait, quatuor & tria faciunt septem? Inde quum conclusionem inferre vellet, pater quatuor illis appositis ovis arreptis, Bene, inquit, fili, & acute argumentaris: ego interim quatuor hæc comedam, tu tribus reliquis esto contentus. Imaginariæ arti imaginarius cibus.

Sui ne te affrica.

MIles quidam lepidiſſimam fœminam Vincentiam nomine, quæ tamen corpore quæſtum fecerat, ita perdite amabat, ut eam uxorem duxerit. Ea quum aliquando in templum ad ſacrum audiendum veniſſet, ac forte fortuna nobilis quædam matrona eodem conſediſſet loco, & agnita Vincentia, ſtatim inde abitum moliretur, quaſi ſocietate ſua indignam judicans, Vincentiâ hilari ac ſubridenti vultu, Non eſt, inquit, tu mea, ut à me fugias. Morbus enim, quo olim ægrotavi, nequaquam eſt contagioſus, niſi apud eas, quæ eundem morbum amant.

Tene quod habes.

ARlotto plebano ſacerdoti (cujus multa faceta apud Italos ſcriptores exſtant) quidam ſuaſerant, ut quoddam ſuum beneficium alicui (ſic hodie loquuntur) reſignaret, ille vero hanc eis narravit apologiam. Fuit viator quidam, qui cum alio in hoſpitium delatus poſt cœnam eodem cum illo cubiculo incluſus fuit. Nondum oculis ſomnum ceperat, quum alterum illum (qui ſocium viderat, marſupium in quo viaticum habebat, pulvino ſubjicientem) è lecto ſe molientem audit, procul dubio nummis illis inſidiantem. Quare ſcreare & ſputare occipit, ut vigilare ſe adhuc oſtenderet, ille verò alter tacitus ſe in lectum refert. Non multo poſt inſidiator ille idem molitur, ſed ſcreatu rurſus adigitur: dum interim miſer viator nummulis ſuis timens totam noctem inſomnem exigit, unde ſequenti nocte marſupium non pulvino ſubjecit, ſed in medio cubiculo depoſuit, ratus melius eſſe num-

mulorum

mulorum facere jacturam, quam metu & insomnia cruciari: & sic per totam noctem bene ac suaviter dormivit, mane vero marsupium eviſceratum invenit. Idem, inquit Arlottus, ego de meo faciam beneficio. Ad Pontificis pedes deponam, cum conditione ut ſumptus mihi reſtituantur? nec mea intereſt cui illud poſtea obventurum ſit. Quamquam, ut hodie eſſe tempora video, valde dubito an & hoc ſim facturus.

Ingratis nihil gratum.

AB amico quidam cum aliis ad prandium invitatus, quum gallinam præpinguem ſed male aſſam ac ſemicrudam adhuc vellet ſcindere, *Nimis mature*, inquit, *amici ad menſam conſedimus. Quantum enim ex hac gallina video non ad prandium ſed ad cœnam invitati ſumus.* O ingratum & impudentem convivam!

Sapientes non qui ſunt, ſed qui putantur.

HAbebat quidam Princeps in aula ſua nobilem juvenem, non ineruditum illum quidem, ſed nihil magnificum ſpirantem, minimeque ambitioſum. Accidit quum Princeps inter aulicos munia quædam diſtribuiſſet, ut hunc quoque juvenem ad ſe vocari juſſerit, ſic eum affatus: Noſti tu, & profecto ita eſt, te vel generis tui cauſa, à me valde amari, eoque te promotum velle. Tu vero quando incipies ita te gerere ut officio aliquo dignus videare? Tum juvenis, Quandocumque tibi, illuſtriſſime Princeps, placuerit. Quid agis? inquit Princeps, an ego efficere poſſum ut tu ſapiens aut officio dignus videare? Immò, inquit ille. Da mihi

ſaltem munus, ut reliquis: certe non minus quam reliqui ſapiens & aptus habebor. Hoc reſponſo delectatus Princeps, hominem inter Conſiliarios ſuos adſcivit.

Præda ante victoriam non diſtribuenda.

MAximilianus I. Imperator numquam ſatis laudatus, ab exteris quibuſdam Principibus ad fœdus contra alium fuerat invitatus, miſſa etiam jam facta ſpoliorum diſtributione, & ſua cuique portione aſſignata. Ille Legatis nihil aliud quam hoc reſpondit: Eſt, inquit, Germaniæ noſtræ Civitas, cujus viciniæ prægrandis urſus plurimum damni dabat, unde ei qui tam ferum & noxium animal interemiſſet, magnum erat conſtitutum præmium. Id quum intellexiſſent tres feroces & inconſulti juvenes prædam hanc à manibus nequaquam ſibi amittendam rati, vicinum adeunt hoſpitem, & oſtenſo animi ſui propoſito, rogant ut epulum præbeat: pro quo ipſi ea pecunia, quæ ex interfecti urſi pelle confici poſſet, ſatisfacturi ſint. Accipit conditionem hoſpes, qui ſolus metum ab illa beſtia multo pluris erat redempturus. Saturi illi, ad belluæ ſtabulum ſeu cubile pergunt: quam quum multo citius quam putârant occurrentem vidiſſent, metu conſternati, pro ſe quiſque hac illac diffugere cœperunt. Et unus quidem pernicioſior reliquis è ſaltu velociſſime evaſit: ſecundus in arborem celſiſſimam enixus eſt: tertius vero quum effugere non poſſet, in humum ſe proſtravit: & in faciem procumbens, ſpiritum continuit, ad quem ut venit urſus, nares auribus aliiſque partibus jacentis admovet: quum vero ſpiritum nullum

lum deprehendiſſet, quaſi mortuum, ſeu cadaver aſpernatus, abit, & ad cubile ſuum redit: hæc illo qui in arbore ſedebat deſuper ſpectante, qui mox deſcendens, cum ſocio, qui interea ſe quoque collegerat, quanto poteſt curſu ſe inde proripit: & ſic uterque in prius hoſpitium revertuntur. Ibi qui in arbore ſederat eum, qui mortuum ſe ſimularat, percontatur. Quidnam urſus ipſi in aures immurmuraſſet, Ille, *Hoc*, inquit, *ne poſthac pellem, niſi capto prius urſo, vendamus.* Quod quidem apud nos vulgi ſermone etiamnum celebratur proverbium.

Ratio inſidias deprehendendi.

AD Principem peregrinus quidam venerat, dicens ſe cum ipſo privatim loqui velle, ac docere, quomodo inſidias quæ ei ſtruerentur, cognoſcere poſſet.

Juſſit ut doceret. Dicit is: Da mihi talentum, ut inſidiarum indicia audiſſe videaris. Dedit, ſe audiſſe ſimulans: hominis commentum & artem admiratus.

Fœminarum loquacitas.

CIvis quidam facetus homo uxorem habebat, ceteroqui omnibus matrona dignis virtutibus ornatam, ſed loquacitatis vitio laborantem. Quum illa aliquando, neſcio quam ob cauſſam, in animi deliquium incidiſſet, & domeſtici ad herum trepidi accurrerent, nunciantes conjugi loquendi facultatem eſſe ereptam, ac mutam ſedere, ſinite illam ſic, inquit. Quod ſi illa ſic pertenderit, nullibi melior invenietur mulier.

Sterilitatis excusatio.

MAtrona quædam ab iis quibuscum familiariter versabatur, rogata quî fieret, ut quum maritum juvenem ac bene dispositum haberet, nullos tamen ex eo susciperet liberos, Maritus meus, inquit, multis fateor ornatus est dotibus. Est enim bonus Musicus, bonus Scriba, bonus etiam Arithmeticus, excepto hoc uno, quod non multiplicat.

Male celatur mendacium.

QUidam plurimas regiones vix nomine sibi notas peragrasse se jactitans, mira admodum, quæ his & illis locis vidisset, narrabat. Tum audientium unus, Credo, inquit, in Cosmographia te diu multumque versatum esse. Ille, civitatis id nomen existimans, Non, ait, ibi versatus sum, vidi tamen eminus dum ad dextram manum cum navi præterveheremur. *Belle.*

Responsum impertinens.

CIvis quidam N. Spirâ veniens, nuncium habuit in via obvium; à quo rogatus, num Spiram posset attingere, Non quidem, inquit ille, hac tua hasta (quales portare solent nuncii) Non hoc, ait nuncius, quæro, sed num in urbem intrare possim. Quidni; inquit alter, Tu non intres, ubi ego hodie vidi currum fœno onustum, intrantem?

Sapiens homo à quibus debet cavere?

Resp. A Zelo amantium. 2. à rapina militum. 3. à penna notariorum. 4. à Subtili practica procuratorum. 5. à mercatoribus non dantibus mutuo. Contra non renuet prandere cum abbatibus:

bus: cœnari cum advocatis, jentaculum ſumere cum Commiſſariis, aliiſque magnatibus, celebrabit Paſcha in ædibus ſuis, at quadrageſimam ubique Præceptores noſtri ſic nos inſtruere ſolebant: quinque hominum genera frequentant nundinas. 1. Emptores. 2. Venditores. 3. Speculatores. 4. ii qui ſpectatum veniunt. 5. trium literarum homines, vulgo crumeniſecæ, ab hoc quinto hominum genere, diſcipuli vobis cavete.

Homo cujus partis Orationis eſt?

Reſp. PArticipii partis: quia partum capit ab omni animalium genere; ſic multis *Struthiocameli* ventriculus eſt, quia duriſſima concoquere poſſunt; aliis adeſt cor *Leonis*, in quorum numero ſunt milites quidam; plures *canis* natura gaudent; quamplurimi *ſuis*, omnia promiſcue devorantes, infiniti *aſini* complexione delectantur, à Gallis dicti, *Anes à courtes oreilles.*

Avarus cui ſimilis?

Reſp. ESt ſimilis porco, nam nemini prodeſt, niſi poſt mortem, ſed invidus neque poſt mortem quicquam utilitatis adfert, & in vita ſua valde parum.

Quare rex rhombuli, trifolii, cordis & ligonis, quatuor chartarum reges ſemper ſunt pauperes?

Reſp. QUia continuo ſunt in luſu: juxta illud: ludus homini perditio. Miſerrima eſt præterea conditio eorum regum; nam ſi uni parti nimium pecuniæ detraxerunt, condemnantur ad ignem, & ſicuti magi in cinerem rediguntur.

Quis nasus est optimus?

Resp. MAgnus, vide Catalogum Imperatorum Romanorum, omnes fuerunt nasuti. Numa secundus Rex Romanorum, sesquipedalem nasum habebat, ideoque nominatus fuit Pompilius, quasi dicas nasus in superlativo gradu, Lycurgus & Solon habebant insignem nasum, si fides sit adhibenda Plutarcho: Summa omnes Reges Italiæ fuerunt nasuti, excepto Tarquinio superbo, qui ideo etiam urbe & regno pulsus fuit; quisque apprehendat nasum suum, & videat num possit fieri Imperator, qui habent magnum nasum cæteris sapientiores sunt; & melius exercent animi functiones, quia melius excrementa exeunt: Unde Homerus, qui erat sapiens, nasutus dicitur; Et proverbio illi dicuntur prudentes, qui è longinquo odorantur, & de stupido dicitur, non habet nasum.

Quænam est differentia inter sapientem & stultum?

Resp. ALiqui mensuræ duæ vini discriminant sapientem à stulto; nam cum Doctor mensuram unam atque alteram biberit, nihil differt à stulto, alii qui plus vident quam 25. Cæci cum suis perspicillis, sic respondent, nullam aliam esse differentiam inter sapientem & stultum, nisi quod hic publice, ille privatim sive clanculum, suam exercet stultitiam, certe in quibusdam etsi stultitia foris non appareat, semina stultitiæ tamen intus latitant, sed qui se putat aliis sapientiorem esse, is stultorum imperator dicendus est, etenim primus stultitiæ gradus est aliis sese anteponere, huic quæstioni fidem

dem imponens vobis omnibus opto annos Nestoris, divitias Midæ, ipsius autem auriculas iis qui non habent.

EXPONE VERSUS ISTIUS EPITAPHII.

O Deus omnipotens vituli miserere Johannis,
Quem mors præveniens non finit esse bovem.
Corpus in Italia est, habet intestina Brabantus:
Ast animam nemo, cur? quia non habuit.

Resp. EStEpitaphium factum in honorem cujusdam studiosi nobilis, Heidelbergæ studentis: qui cum insigniter genio indulgeret, vinumque non pitissando ut decebat, sed plenis buccis hauriret, vitam suam abbreviavit, illius sensus est.

O Deus omnipotens vituli misere Joannis.

Vocabatur enim Joannes Kalb seu vitulus, quem mors præveniens non finit esse bovem, metuendum enim, ne si diutius vixisset, ex vitulo bos factus fuisset, corpus in Italia est, &c. Cum nobilis esset corpus ejus Italiam versus missum, intestina vero ad Brabantos; ast animam nemo, cur? quia non habuit: certe ebriosi neque vitam neque animam habent: sicuti Paulus dicit de vidua in delitiis versante 1. Tim. 5. vivens mortua est.

Privilegia Scabiosorum.

Resp. SI tres Sodales assideant & sint nisi duo vitra, Dominus Scabiosus habebit unum pro se, privilegiatus est, ut solus bibat: solus edat, solus merdet. Si octo hospites diverterint in diversorium,

ſorium, in quo ſit curta ſupellex, & ſint niſi tres le-ᠠſti, Dominus Scabioſus privilegiatus eſt ut unum occupet (cæteris omnibus ringentibus) ſolus dormiat, ita bene meretur de omnibus ſcabioſis. Innumerabilia ejus privilegia ſunt, hoc privilegium etiam in eos competit, quod leproſos nitore ſuperent, quodque duo ſcabioſi oculati plus videant quam ducenti cæci cum ſuis perſpicillis.

Ridicula cujuſdam ægroti reſponſio.

ÆGrotabat quidam, & cum de ejus vita deſperatum eſſet, cœpit parochus hominem admonere ſuæ migrationis, & inter alia verba conſolatoria ita dixit, præpara te ad ſummam felicitatem; hodie enim portaberis ab Angelis in ſinum Abrahami: ad quod ægrotus, hoc mihi profectò gratiſſimum eſt; nam ſi longa eſt via non poſſum ire pedibus, adeo defectus ſum & infirmus.

Eſtne mendicus præferendus diviti.

Reſp. EST, quia Alexander totius orbis Monarcha invidebat Diogeni paupertatem ſuam dicendo, ſi non eſſem Alexander, vellem fieri Diogenes. 2. Quia paupertas artes perdocet: neceſſitas enim artium inventrix & ingenii largitor: revera dum pauperes ſtudent, divites abdomini indulgent: & quia paupertas ſemper in magno pretio habita fuit, adeo mendici immunes ſunt ab omnibus vectigalibus & ubique locorum jus municipale (quod quibuſdam in locis multo conſtat) gratis obtinent; 3. omnes Reges totius mundi, Principes cives, &c. de jure divino illis tenentur pendere tributum

&

& dare eleemosynam, privilegium hoc illis nunquam deerit, quandiu mundi hæc compages ſtabit; nam mendicos ſemper habebimus nobiſcum. Verum quidem eſt quod multum adhibeant diligentiæ, quo ſibi acquirant panem quotidianum, at id illis commune eſt cum advocatis, procuratoribus & tota tribu furunculorum. 4. Cum per mare per terras currat mercator ad Indos, idque ſæpe cum vitæ periculo, ſoli mendici à latronibus liberati ſunt, juxta illud:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

5. Cum obærati à ſuis creditoribus vexentur, in ſolos mendicos neque procurator, neque creditor, neque Magiſtratus ullum jus habent; quia calvum vellere difficile eſt, tonſi ſunt uſque ad cutem, eſtque illis domi curtiſſima ſupellex. Itaque petentes ablegant, contra ab omnibus ſtipem petunt, Cives ſunt totius mundi, cum cæteri homines una Civitate incluſi ſunt, veluti Pariſiis, Roma, Colonia &c. 6. Præterea neque fœda uſura animam ſuam conſpurcant, nemo illis fortunam invidet; videtis ergo paupertatem eſſe malorum refugium, miſeriæ aſylum; 7. donum pauperis ruſtici, in vola manus portantis pauxillulum aquæ ad Artaxerxem, nonne ſuperat divitias 100. Dominorum? pauperibus enim nunquam deeſt bona voluntas, & Thebanus Philoſophus niſi cognoviſſet paupertatis prærogativam, nunquam projeciſſet bona ſua in mare dicens: *Mergam vos ô divitiæ, ne mergar à vobis.* Fabritius id quoque exacte cognovit, cum rapa ſua prætu-

lit

lit auro Samnitarum, magnus Philoſophus nudus exivit civitate Brienia, Diogenes nunquam rupiſſet ſcutellam ſuam ligneam, niſi ſciviſſet, naturam nobis de omni ſupellectili ſatis ſuperque providiſſe. Et certe tot homines docti non fuiſſent amplexi paupertatem, niſi guſtum aliquem boni in ipſa percepiſſent, breviter mendici quietè dormiunt, non timent crumeniſecas, neque latrones nocturnos, neque opus habent Helvetiis ad Theſauros ſuos cuſtodiendos, ut id quod res eſt, dicam, homo qui paucis contentus eſt, perfecte dives eſt, imò ditior quam ſi poſſideret opes Crœſi & Alexandri: pauper nihil poteſt amittere & tamen ſingulis diebus lucrum facit.

Milites cui ſunt ſimiles.

PArochus quidam videns milites aliquot templum intrantes, abrupto concionis filo ſic illos aggreſſus eſt, vos milites, inquit, ſimiles eſtis Chriſto; ſicut Chriſtus toti mundo exoſus fuit, ita etiam vos hominibus exoſi eritis; ſicuti Chriſto multæ fuerunt tenſæ inſidiæ, ſic & vobis inſidiæ tendentur. Chriſtus fuit captus, vos etiam capiemini. Chriſtus fuit condemnatus ad mortem, vos etiam condemnabimini. Chriſtus fuit mortuus in cruce, vos etiam moriemini ſub patibulo. Chriſtus rogatu cujuſdam fuit ſepultus, vos etiam ſi qua gratia reſtat, ſepeliemini. Chriſtus reſurrexit à mortuis, vos etiam à mortuis reſurgetis. Chriſtus aſcendit ad cœlos, at vos deſcendetis ad 100. mille diabolorum.

Hiſto-

Historia jucunda de quodam Italo.

ITalus quidam opulentus, cum ſtipem optimam mendico erogaret, mendicus illi gratias egit, multaque fauſta homini precabatur, atque inter cætera optabat, ut Angeli animam ejus in Paradiſum veherent: dives averſatus hoc votum reſpondit, *piu ſero che ſe puo eſſère*, id eſt, ſerius quam fieri poteſt: divitias ſuas cognitas, cœleſtibus ignotis & adhuc ſperandis præferens.

Historia de Rege Philippo.

REgi ſummo Philippo obviam factus mendicus petiit largam eleemoſynam, quia frater ejus eſſet, quæſivit Rex ex qua parte, de Adam, inquit, Rex juſſit ei dari nummulum. Et cum hic diceret hoc non eſt donum Regis fratris, reſpondit Rex, ſi omnibus fratribus tantum darem, nihil penitus retinerem.

Historia jucunda de Parocho.

MIlitem puerulum è baptiſmatis fonte ſuſceptrurum, parochus interrogavit, domine miles tune idoneus es huic muneri ſuſtinendo, ad quod miles, puto quod ſic, tum parochus noſtine præcepta Dei, ad quod miles, quidni; tum parochus quodnam eſt primum præceptum, reſpondit miles non vorabis, *du ſolt nicht freſſen*, erras perverſe miles, inquit parochus, primum enim præceptum eſt, *non habebis Deos alienos in conſpectu meo.* Imo regerit miles, dominatio veſtra fallitur, nonne enim Deus ſtatim à creatione præcepit: *de ligno ſcientiæ boni*

&

& mali non comedas, Gen. I. tum parochus, ô miles, magna est fides tua, superas me eruditione vel potius astutia.

Recita testamentum porci?

Resp. M. Grunnius Carocotta porcellus tale testamentum fecit: ego infra scriptus de visceribus meis dabo sutoribus setas, rixatoribus capitinas, surdis auriculas, caussidicis & verbosis linguam, Bubulariis intestina, Eficiariis femora, pueris vesicam, Cynedis musculos, cursoribus & venatoribus talos, latronibus ungulas, musicis chordas, epulonibus rostrum, rusticis merdam, succulis mammas, Virginibus caudam, & nec nominando coquo do, lego, ac pistillum, quæ mecum detuleram querceto usque ad haram, liget sibi collum de reste; optimi amatores mei vel consimiles vitæ, rogo vos ut corpori satisfaciatis, bene condiatis, de bonis condimentis, nucleis piperis ac mellis ut nomen meum in sempiternum nominetur.

Jocus Ciceronis.

CIcero cum à quodam cœna exceptus esset satis parca & quotidiana, nam pene se nulli negabat, valedicens hospiti, tacite ei in aurem susurrabat, non putabam me tibi tam familiarem.

Diogenes Cynicus domum epulonis cujusdam videns inscriptam pretio venalem, quid dixit?

Resp. SCiebam aliquando fore ut diuturna crapula dominum evomeres.

PHA-

PHALERÆ POETICÆ
recreationis cauſa adjunctæ.

Opum nimia Cupiditas quanta mala proferat.

Propter opes acquirendas mala plurima fiunt.
Et bona deficiunt plurima propter opes.
Propter opes ſe mercator dat mille periclis,
Exponitque mari ſe, ſe ſua propter opes.
Propter opes vetulo fit ſponſa puella marito,
Ducit anum juvenis vir quoque propter opes.
Propter opes quandoque volens vir cornua ſumit,
Sæpe dat invito fœmina propter opes.
Propter opes tolli patitur ſibi virgo pudorem.
Floreque fit dempto publica propter opes.
Propter opes, quæruntur opes, opulentia creſcit,
Creſcit avarities ſordida propter opes.
Propter opes, quæcunque prius promiſſa, negantur,
Et data dicuntur non data, propter opes.
Propter opes ſpes ſæpe ruit, vota irrita fiunt:
Summaque ad ima ruunt, omnia propter opes.
Propter opes medicus ſæpe haud bona pharmaca ſcribit,
Æger & hæc renuit ſumere propter opes.
Propter opes etiam cariſſima pharmaca fiunt,
Quæ nequeunt inopes ſumere propter opes.
Propter opes inopes medicos accedere nolunt,
Auxiliumque negant hi quoque propter opes.
Propter opes lites injuſtæ, injuſtaque dantur,
Judicia injuſto à judice propter opes.
Propter opes, ditumque domos, inopumque pererrant,
Et cupiunt fures omnia propter opes.
Propter opes paſſim ſunt prælia, bella, rapinæ;
Pacis iniqua etiam fœdera propter opes.
Propter opes quid non patitur miſerabile mundus?
Proditur arx, urbes regnaque propter opes.
Propter opes nunquid Chriſtum vendebat Judas,
Et crepuit pendens arbore propter opes.
Propter opes homines animam cum corpore perdunt;
Sic perduntur opes, cunctaque propter opes.

Quid eſt mulier?

Reſp. *Eſt animal totum magna cum fraude ſuperbum:*
Quid dicam recte, laus, fraus, muliebria ſunto.

T. C.

Non omnibus recte feceris.

Diverſis diverſa juvant, quod ſpreverit unus,
Alter amat, cunctis nemo placere poteſt;
Debet adhuc naſci ille coquus, qui noverit omnes
Sic condire cibos, ſapidi ut ſint omnibus æque.

In hæreticum quærentem cur non furca quam ſanctorum ſtatuæ colerentur, cum una ſit ligni ſpecies.

Cur non furca tibi ut colitur Gereonis imago,
Quæris: cum ſpecies una eademque rei.
Dic mihi cur cluni ſponſæ non baſia figas,
Ut labiis: ſpecies una eademque cutis.

T. C.

Quæritur, Fabianus cur cerebro careat.

Extra calveſcunt alii; tu calvus es intra:
Crinibus hi; cerebro tu Fabiane cares.

Halec laudatur.

Halec aſſatum Convivis eſt bene gratum.
De ſolo capite faciunt bene fercula quinque.

In Helluonem.

Pocula multa bibis, nec potus ebrius extas;
Rem magnam præſtas helluo: porcus idem.

Podagra.

Ut Veneri immodicus crebræ nupſiſſet Jacchus;
Turgida protractim nata podagra fuit.
Filia quam ſociam quærat ſibi nemo procorum,
Ad ſenium ſed quæ triſtis alenda domi eſt.

Publi-

Publicanus.

Si quando excruciant tua te delicta paventem,
Quisquis es, exemplo disce rogare meo.

In Chymicum.

Qui satur est vitæ, tractet perimentia vitam,
Arsenicum, stibium, Mercuriusque vale.

In tardos belli Duces.

Ducunt, producunt longos pigra bella per annos,
Et vere nomen commeruere Ducum.
Ducunt, producunt, cum Rege & Principe cives
Ad miseram restem, sunt iterumque Duces.
Ducunt, adducunt, argenti pondera & auri
In proprios loculos, suntque manentque Duces.

Beginna, Bogardus.

A nigro hoc differt albata Beginna Bogardo,
Bajulat hæc ægros, bajulat ille sitos.

In Sixtum.

Mortua, Sixte, tua est, vetus hoc inscribe sepulchro:
Hic jacet Elisabeth, si bene fecit habet.

Querela senis.

Quæ me juverunt juvenem præclara gerentem,
Omnia jam cessant, destituuntque senem.
Quam vere morbus dicta est tristisque senectus,
Corpore bis pueros, quæ quoque mente facit.

Monitio utilis.

Oscula da manibus, genibus da, da pedibusque,
Si vero vis quid lambere, lambe caput.

Vult non vult dare Gallia.

Vult non vult meretrix, simulat se nolle quod optat,
Allicit, allectum vexat ut alliciat.
Casta videri vult, & se vult ante rogari,
Præmia pro merito vult sibi magna dari.
O insensatos laqueis qui talibus hærent!
Prudentum Scorti quisquis ab ore fugit.

Ad Fratres Germanos à la mode.

O Alamodistæ, quid mos vult ludicrus iste?
Cum cattis quorsum vobis tam flexile dorsum!
Cur digitum primum ad fundum demittitis imum,
Curvati lumbos, quasi tentent mittere bombos.
Cur non nodati nunc toti itis ligulati.
Nunc curtis braccis, nunc longis & bene laxis,
Et numquam stabilem portatis corpore vestem?
An laus est HANSSI, *quod fiat Simia* FRANCI,
Armata est gravitas, pudor est sic discere nugas.
Qui multum expendunt apud hos qui talia vendunt,
Ah! redeunt multi Gallo de littore stulti,
Stulti ast majores, hinc qui venantur honores,
Quod linguæ ignari Galli sint nomine clari:
Queis titulum dones, potius hos esse capones.

FINIS.

